

Paavi Franciscuksen
apostolinen kehotuskirje

EVANGELII GAUDIUM

(Evankeliumin ilo)

piispoille, papeille, diakoneille,
Jumalalle vihityille ja uskoville maallikoille
evankeliumin julistamisesta nykymaailmassa

Paavi Franciscuksen apostolinen kehotuskirje
Evangelii gaudium (Evankeliumin ilo) 24.11.2013
© Copyright 2013 - Libreria Editrice Vaticana.

Suomenkielinen laitos:

© Copyright 2014 Katolinen tiedotuskeskus, Helsinki.

Painopaikka Hansaprint, Vantaa 2014.

ISBN 978-952-9627-86-8

SISÄLLYS

Evangeliumin ilo	7
I Uudistuva ja välitettävä ilo [2-8]	7
II Evangeliumin julistamisen suloinen ja lohduttava ilo [9-13]	12
Ikuinen uutuus [11-13]	13
III Uusi evankelioiminen uskon välittämiseksi [14-18]	16
Tämän kehotuskirjeen tarkoitus ja rajat [16-18]	18

Ensimmäinen luku

Kirkon missionaarinen muuttuminen	20
I Kirkko joka lähtee [20-24]	20
Aloite, osallistuminen, saattaminen, hedelmälliseksi tekeminen ja juhlan viettäminen [24]	22
II Muuttuva pastoraalityö [25-33]	24
Välttämätön kirkon uudistus [27-33]	25
III Evangeliumin sydäimestä [34-39]	30
IV Lähetystyö joka tulee lihaksi inhimillisissä rajoissa [40-45]	33
V Avosydäminen äiti [46-49]	37

Toinen luku

Yhteistoiminnan kriisi	40
I Joitakin nyky maailman haasteita [52-75]	41
Ei syrjäyttävää taloutta [53-54]	42
Ei uutta rahanpalvontaa [55-56]	43
Ei rahan valtaa palvelemisen sijaan [57-58]	44

Ei väkivaltaa synnyttävää epäoikeudenmukaisuutta [59-60]	45
Joitakin kulttuurihaasteita [61-67]	47
Uskon inkulturaation haasteet [68-70]	51
Kaupunkikulttuurien haasteet [71-75]	53
II Pastoraalityöntekijöiden kiusaukset [76-109]	56
Kyllä missionaarisen spiritualiteetin haasteeseen [78-80]	58
Ei itsekästä laiskuutta [81-83]	59
Ei hedelmätöntä pessimismiiä [84-86]	61
Kyllä Jeesuksen Kristuksen synnyttämille uusille suhteille [87-92]	64
Ei hengellistä maailmallisuutta [93-97]	67
Ei keskinäistä sotaa [98-101]	70
Muita kirkollisia haasteita [102-109]	72

Kolmas luku

Evankeliumin julistaminen 77

I Koko Jumalan kansa julistaa evankeliumia [111-134]	78
Kaikkien kansa [112-114]	78
Monikasvoinen kansa [115-118]	80
Olemme kaikki lähetysovetuslapsia [119-121]	83
Kansanhurskauden evankelioiva voima [122-126]	85
Ihmiseltä ihmiselle [127-129]	88
Armolahjat evankelioivan yhteyden palveluksessa [130-131]	90
Kulttuuri, ajattelu ja kasvatust [132-134]	91
II Saarna [135-144]	93
Liturginen konteksti [137-138]	94
Äidin keskustelu [139-141]	95
Sanat jotka saavat sydämen hehkumaan innosta [142-144]	96
III Julistuksen valmisteleminen [145-159]	98
Totuuden jumalanpalvelus [146-148]	99
Sanan henkilökohtaistaminen [149-151]	101
Hengellinen lukeminen [152-153]	103
Kansan kuunteleminen [154-155]	105
Pedagogiset välineet [156-159]	106
IV Evankelioiminen kerygman syventämiseksi [160-175]	109
Kerygmaattinen ja mystagoginen katekeesi [163-168]	110
Kasvuprosessien henkilökohtainen ohjaus [169-173]	114
Jumalan sanan ympärillä [174-175]	117

Neljäs luku

Evankelioimisen sosiaalinen ulottuvuus	119
I Kerygman yhteisölliset ja sosiaaliset seuraukset [177-185]	120
Uskon tunnustaminen ja yhteiskunnallinen toiminta [178-179]	120
Valtakunta kutsuu meitä [180-181]	122
Kirkon yhteiskunnallinen opetus [182-185]	124
II Köyhien mukaan ottaminen yhteiskunnassa [186-216]	126
Jumalan yhteydessä kuulemme huudon [187-192]	127
Uskollisuus evankeliumille, jotta emme juokse turhaan [193-196]	130
Köyhien etusija Jumalan kansassa [197-201]	133
Ekonomia ja tulojen jakautuminen [202-208]	137
Huolenpito heikoista [209-216]	140
III Yhteinen hyvä ja yhteiskuntarauha [217-237]	144
Aika on tilaa tärkeämpi [222-225]	146
Ykseys on konfliktia tärkeämpi [226-230]	148
Todellisuus on ajatusta tärkeämpi [231-233]	150
Kokonaisuus on osaa tärkeämpi [234-237]	151
IV Yhteiskunnallinen vuoropuhelu rauhan vaikuttajana [238-258]	153
Uskon, järjen ja tieteen vuoropuhelu [242-243]	155
Ekumeeninen vuoropuhelu [244-246]	157
Suhteet juutalaisuuteen [247-249]	158
Uskontojenvälinen vuoropuhelu [250-254]	159
Yhteiskunnallinen vuoropuhelu uskonnonvapauden kontekstissa [255-258]	163

Viides luku

Evankeliumin julistajia Hengessä	166
I Uudistuneen lähetyksinnön syyt [262-283]	167
Henkilökohtainen Jeesuksen pelastavan rakkauden kohtaaminen [264-267]	169
Kansana olemisen hengellinen ilo [268-274]	172
Ylösnousseen Kristuksen ja hänen Henkensä salattu toiminta [275-280]	177
Esirikouksen missionaarinen voima [281-283]	181
II Maria, evankelioimisen äiti [284-288]	182
Jeesuksen lahja kansalleen [285-286]	182
Uuden evankelioimisen tähti [287-288]	184

EVANKELIUMIN ILO

1. Evankeliumin ilo täyttää Jeesuksen kohtaavien sydämen ja koko elämän. Ne, jotka suostuvat hänen pelastettavikseen, tulevat vapaiksi synnistä, surullisuudesta, sisäisestä tyhjyydestä, eristyneisyydestä. Jeesuksen kanssa ilo syntyy aina uudelleen. Tässä apostolisessa kehotuskirjeessä haluan osoittaa sanani uskoville kristityille ja kutsua heidät evankelioimisen uuteen vaiheeseen, jota leimaa tämä ilo, ja osoittaa kirkon tien suunnan tulevina vuosina.

I Uudistuva ja välitettävä ilo

2. Monella ja painostavalla tavalla kulutuskeskeisessä nykymaailmassa suuri vaara on individualistinen masentuneisuus, joka syntyy mukavuuteen tottuneesta ja saidasta sydämestä, sairaalloisesta pinnallisten mielihalujen etsinnästä ja eristyneestä omastatunnosta. Jos sisäinen elämä sulkeutuu oman edun etsimiseen, ei ole enää tilaa toisille, ei välitetä köyhistä, ei kuunnella enää Jumalan ääntä eikä enää tunne-

ta hänen rakkautensa suloista iloa. Ei ole intoa tehdä hyvää. Tämä on pysyvä vaara myös uskoville. Monet lankeavat siihen, tulevat katkeriksi ja tyytymättömiksi, heillä ei ole elämää. Tämä ei ole arvokkaan ja täyden elämän valitsemista, sitä, mitä Jumala meille toivoo, tämä ei ole elämää Hengessä, joka syntyy ylösnousseen Kristuksen sydäimestä.

3. Kutsun jokaista kristittyä, missä ja millaisessa tilanteessa hän onkin, uudistamaan henkilökohtaisen kohtaamisensa Jeesuksen Kristuksen kanssa, tai ainakin päättämään antaa hänen kohdata itsensä, etsiä häntä joka päivä lakkaamatta. Ei ole syytä kenenkään ajatella, että tämä kutsu ei ole häntä varten, koska ”ketään ei ole suljettu pois Herran tuomasta ilosta”.¹ Herra ei petä sitä, joka ottaa riskin; kun joku ottaa pienen askeleen kohti Jeesusta, hän saa huomata, että Jeesus jo avosylin odotti hänen tuloaan. Nyt on aika sanoa Jeesukselle Kristukselle: ”Herra, olen antanut pettää itseäni, tuhan sin tavoin olen paennut rakkauttasi, mutta olen jälleen tässä uudistaakseni liiton kanssasi. Tarvitsen sinua. Lunasta minut uudestaan, Herra, hyväksy minut vielä kerran lunastavaan syleilyysi.” Meille tekee niin hyvää palata hänen luokseen ek-syttyämme! Toistan vielä kerran: Jumala ei koskaan väsy antamaan anteeksi, me olemme niitä, jotka väsyvät pyytämään hänen laupeuttaan. Hän, joka kehotti meitä antamaan anteeksi ”seitsemänkymmentäseitsemän kertaa” (Matt. 18:22), antaa meille esimerkin: Hän antaa anteeksi seitsemänkymmentäseitsemän kertaa. Hän palaa nostamaan meidät harteilleen kerran toisensa jälkeen. Kukaan ei voi poistaa meiltä sitä arvokkuutta, jonka tämä ääretön ja horjumaton rakkaus meil-le antaa. Hän sallii meidän nostaa päämme ja aloittaa uudes-

1 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje *Gaudete in Domino* (9. toukokuuta 1975), 22: AAS 67 (1975), 297.

taan, hellyydellä, joka ei koskaan petä meitä ja joka aina voi palauttaa meille ilon. Älkäämme paetko Jeesuksen ylösnousemusta, älkäämme koskaan pitäkö itseämme lyötyinä, mitä sitten tapahtuukin. Mikään ei voita hänen elämänsä, joka rohkaisee meitä eteenpäin!

4. Vanhan testamentin kirjat olivat kertoneet pelastuksen ilosta, josta messiaanisenä aikana tulisi ylitsevuotavaa. Profeetta Jesaja tervehtii iloiten odotettua Messiaista: "Sinä teet runsaaksi riemun, annat suuren ilon" (9:2). Hän rohkaisee Siionin asukkaita ottamaan Messiaan vastaan laululla: "Huu-takaa ja riemuitkaa!" (12:6). Niitä, jotka ovat jo nähneet hänet horisontissa, profeetta kutsuu tulemaan sanansaattajiksi toisille: "Nouse korkealle vuorelle, Siion, ilosanoman tuoja! Korota äänesi, Jerusalemi, ilosanoman saattaja!" (40:9). Koko luomakunta osallistuu tähän pelastuksen iloon: "Riemuitkaa, taivaat! Iloitse, maa! Ratketkaa riemuun, te vuoret! Herra lohduttaa kansaansa, hän hoivaa köyhiä lapsiaan" (49:13).

Nähdessään Herran päivän Sakarja kutsuu ylistämään Kuningasta, joka tulee nöyränä ja aasilla ratsastaen: "Iloitse, tytär Siion! Riemuitse, tytär Jerusalemi! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on" (Sak. 9:9). Mutta ehkä koskettavin kutsu on profeetta Sefanjalla, joka näyttää meille juhla-ilon loistavana keskipisteenä itse Jumalan, joka haluaa välittää kansalleen tämän pelastavan riemun. Tämän tekstin lukeminen uudelleen täyttää minut elämänilolla: "Herra, Jumalasi, on sinun kanssasi, hän on voimallinen, hän auttaa. Sinä olet hänen ilonsa, rakkaudessaan hän tekee sinut uudeksi, hän iloitsee, hän riemuitsee sinusta" (Sef. 3:17).

Tämä on iloa, jota eletään todeksi jokapäiväisen elämän pienissä asioissa, vastauksena Jumalamme ja Isämme rakastavaan kutsuun: "Poikani, jos sinulla on varallisuutta, käytä sitä omaksi hyväksesi ... käytä hyväksesi, mitä päivä antaa, älä kulje kohtaamasi onnen ohi" (Sir. 14:11,14). Mikä isällinen hellyys näiden sanojen takana onkaan!

5. Evankeliumi, jossa säteilee Kristuksen ristin loisto, kutsuu jatkuvasti iloon. Vain muutama esimerkki riittää. Enkelin tervehdys Marialle on "iloitse" (vrt. Luuk. 1:28). Marian vierailu Elisabetin luona saa Johanneksen hypähtämään riemusta äitinsä kohdussa (vrt. Luuk. 1:41). Kiitosvirressään Maria julistaa: "Minun henkeni riemuitsee Jumalasta, Vapahtajastani" (Luuk 1:47). Jeesuksen aloittaessa tehtäväänsä Johannes huudahtaa: "Iloni on nyt täydellinen" (Joh. 3:29). Jeesuksen itsensä "Pyhä Henki täytti riemulla" (Luuk. 10:21). Hänen sanomansa on ilon lähde: "Olen puhunut teille tämän, jotta teillä olisi minun iloni sydämessänne ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi" (Joh. 15:11). Kristillinen ilomme syntyy hänen ylitsevuotavan sydämensä lähteestä. Hän lupaa opetuslapsille: "Te joudutte murehtimaan, mutta tuskanne muuttuu iloksi" (Joh. 16:20). Ja hän jatkaa: "mutta minä näen teidät vielä uudelleen, ja silloin teidän sydämenne täyttää ilo, jota ei kukaan voi teiltä riistää" (Joh. 16:22). Myöhemmin, nähdessään hänet ylösnousseena, opetuslapset "valtasi ilo" (Joh. 20:20). Apostolien teot kertoo, että ensimmäisen kristillisen yhteisön uskovat "aterioivat riemullisin mielin" (2:46). Siellä, missä opetuslapset kulkivat, oli "ilo ja riemu" (8:8), ja vainojen keskellä he olivat "täynnä iloa" (13:52). Vasta kastettu eunukki "jatkoil iloisena matkaansa" (8:39), ja vanginvartija "riemuitsi yhdessä koko talonväkensä kanssa, kun nyt uskoi Jumalaan" (16:34). Miksemme mekin kävisi sisään tähän ilon virtaan?

6. On kristittyjä, joiden elämä näyttää paastonajalta ilman pääsiäistä. Tunnustan kuitenkin, että iloa ei eletä samalla tavalla kaikissa elämän vaiheissa ja olosuhteissa, jotka joskus ovat hyvinkin raskaita. Se sopeutuu ja muuttuu, ja aina on jäljellä ainakin valonsäde, joka syntyy kaiken ylittävästä henkilökohtaisesta rakastettuna olemisen varmuudesta. Ymmärrän ihmisiä, jotka ovat taipuvaisia surullisuuteen kärsimänsä raskaiden vaikeuksien takia, mutta vähä vähältä on annettava uskon ilon alkaa herätä, ikään kuin salaisena mutta lujana luottamuksena, myös pahimmissa ahdingoissa: ”Minä kadotin onneni päivät, unohdin, millaista on elää rauhassa... Kuitenkin minä toivon ja odotan, sillä minä ajattelen tätä: Herran armoa on se, että vielä elämme, hänen laupeutensa ei loppu koskaan. Joka aamu Herran armo on uusi, suuri on hänen uskollisuutensa... Hyvä on hiljaisuudessa toivoa apua Herralta” (Valit. 3:17, 21-23, 26).

7. Kiusaus ilmenee usein tekosyinä ja valituksina, ikään kuin lukemattomien ehtojen olisi täytyttävä, jotta ilo on mahdollinen. Näin käy, koska ”teknologiyhteiskunta on kyennyt moninkertaistamaan tilaisuudet nautintoihin, mutta tuskin kykenee järjestämään iloa”.² Voin sanoa, että kauneimmat ja välittömimmät ilot, jotka elämäni kuluessa olen nähnyt, ovat sellaisten ihmisten, jotka ovat hyvin köyhiä ja joilla on vähän mihin tarttua. Muistan myös niiden ihmisten aidon ilon, jotka suurten ammatillisten velvollisuuksien keskelläkin ovat osanneet pysyä sydämeltään uskovina, anteliaina ja yksinkertaisina. Eri tavoin nämä ilot ammentavat Jumalan aina suuremman rakkauden lähteestä, joka on tullut ilmi Jeesuksessa Kristuksessa. En väsy toistamaan näitä Benedictus

2 Ibid., 8: AAS 67 (1975), 292.

XVI:n sanoja, jotka johtavat meidät evankeliumin keskukseen: ”Kristillisen elämän alkuna ei ole eettinen päätös tai jokin suuri idea vaan sellaisen tapahtuman tai persoonan kohtaaminen, joka antaa elämälle uuden päämäärän ja samalla määrää sen suunnan.”³

8. Vain tämän Jumalan rakkauden kohtaamisen – tai uudelleen kohtaamisen – ansiosta, joka muuttuu onnelliseksi ystävyydeksi, meidät lunastetaan eristyneestä tietoisuudestamme ja itseriittoisuudestamme. Pystymme olemaan täysin inhimillisiä, kun olemme enemmän kuin inhimillisiä: kun annamme Jumalan johdattaa meidät itsemme tuolle puolen saavuttaaksemme todellisen olemuksemme. Siinä on evankeliumistoinnin lähde. Sillä jos joku on ottanut vastaan tämän rakkauden, joka antaa jälleen elämälle merkityksen, kuinka hän voisi tukahduttaa halun välittää sen toisille?

II Evankeliumin julistamisen suloinen ja lohduttava ilo

9. Hyvä pyrkii aina välittymään. Jokainen aito kokemus to- tuudesta ja kauneudesta pyrkii itsessään laajenemaan, ja jokainen ihminen, joka kokee syvällisen vapautuksen, tulee herkemäksi muiden tarpeita kohtaan. Välittymällä hyvä juurtuu ja kehittyy. Sillä, joka haluaa elää arvollista ja täyttää elämää, ei ole muuta tietä kuin toisten tunnustaminen ja heidän hyvänsä etsiminen. Meidän ei siis pidä ihmetellä pyhän Paavalin käyttämiä ilmaisuja: ”Kristuksen rakkaus pakottaa meitä” (2. Kor. 5:14); ”Voi minua, ellen evankeliumia julista!” (1. Kor. 9:16).

3 Kiertokirje *Deus caritas est* (25. joulukuuta 2005), 1: AAS 98 (2006), 217.

10. Haaste on siis elää korkeammalla tasolla, mutta ei vähemmän intensiivisesti: "Elämä vahvistuu antamalla ja heikkenee eristymisessä ja mukavuudessa. Ne, jotka eniten hyödyntävät elämän mahdollisuuksia, ovat niitä, jotka jättävät turvalliset rannat ja ottavat innolla tehtäväkseen välittää elämän toisille."⁴ Kutsuessaan evankeliumin julistamisen tehtävään kirkko siis osoittaa kristityille itsensä toteuttamisen todellisen dynamismin: "Tässä näemme toisen syvällisen todellisuuden lain: elämä kasvaa ja kypsyy siinä määrin, kuin lahjoitamme sen toisten elämän hyväksi. Lähetystehtävä on lopulta tätä."⁵ Tästä seuraa se, että evankeliumin julistajalla ei jatkuvasti pidä olla ilme kuin hautajaisissa. Löytäkäämme uudelleen ja lisätäkäämme intoa, "evankelioimistyön sisäistä ja lohduttavaa iloa, vaikka meidän pitäisi kyynelin kylvää ... Nykymaailma etsii mieli täynnä ahdistusta ja toivoa. Älköön se kuulko ilosanomaa surullisilta ja masentuneilta julistajilta, jotka ovat itsekin kärsimättömiä ja pelokkaita. Sen on saatava ilosanoma sellaisilta evankeliumin julistajilta, joiden elämä hehkuu. He ovat saaneet Kristuksen ilon."⁶

Ikuinen uutuus

11. Uudistunut julistus tarjoaa uskoville, myös niille, jotka ovat välinpitämättömiä tai eivät harjoita uskoaan, uutta iloa uskosta ja evankelioivaa hedelmällisyyttä. Todellisuudessa sen keskus ja olemus on aina sama: Jumala, joka on osoittanut äärettömän rakkautensa kuollessa ja ylösnousseessa Kristuksessa. Hän tekee uskovansa aina uudeksi, vaikka he

4 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (31. toukokuuta 2007), 360.

5 Ibid.

6 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje Evangelii nuntiandi (8. joulukuuta 1975), 80: AAS 68 (1976), 75.

olisivat vanhoja: he "saavat uuden voiman, he kohoavat siivilleen kuin kotkat. He juoksevat eivätkä uuvu, he vaeltavat eivätkä väsy" (Jes. 40:31). Kristus on "ikuinen evankeliumi" (Ilm. 14:6). Vaikka hän on "sama eilen, tänään ja ikuisesti" (Hepr. 13:8), hänen rikkautensa ja kauneutensa ovat loppumattomat. Hän on aina nuori ja jatkuva uutuuden lähde. Kirkko ei lakkaa hämmästelemästä, "kuinka ääretön onkaan Jumalan rikkaus, kuinka syvä hänen viisautensa ja tietonsa!" (Room. 11:33). Pyhä Ristin Johannes sanoi: "tämä Jumalan viisauden ja tiedon laajuus on niin syvä ja valtava, että vaikka sielu tietäisi siitä, se aina voi käydä syvemmälle".⁷ Tai kuten pyhä Ireneus totesi: "Tullessaan Kristus toi mukanaan kaiken uutuuden."⁸ Uutuudellaan hän voi aina uudistaa elämämme ja yhteisömme. Kristillinen sanoma ei koskaan vanhene, vaikka se kulkeekin pimeiden aikakausien ja kirkon heikkouksien kautta. Jeesus Kristus pystyy myös murtamaan ikävyyttävät suunnitelmat, joihin yritämme vangita hänet, ja hämmästyttää meitä jatkuvalla jumalallisella luovuudellaan. Joka kerran kun pyrimme palaamaan lähteelle ja löytämään evankeliumin alkuperäisen tuoreuden, syntyy uusia teitä, luovia metodeja, toisia ilmaisutapoja, puhuttelevampia merkkejä, sanoja täynnä uudistettua merkitystä nykymaailmalle. Todellisuudessa jokainen aito evankelioimistyö on aina "uutta".

12. Vaikka tämä lähetystehtävä vaatii meiltä anteliaita ponnistuksia, olisi erehdys pitää sitä yksilön sankarillisena työnä. Työ on ennen kaikkea Herran ja ylittää kaiken, mitä voimme nähdä ja ymmärtää. Jeesus on "ensimmäinen ja merkittävin

7 Hengellinen laulu, 36, 10.

8 Adversus haereses, IV, c. 34, n.1: PG 7 pars prior, 1083: "Omnem novitatem attulit, semetipsum afferens".

ilosanomana julistaja”.⁹ Missä tahansa evankeliumin julistamisen muodossa etusija on aina Jumalalla, joka on halunnut kutsua meidät yhteistyöhön kanssaan ja innoittaa meitä Henkensä voimalla. Todellinen uutuus on se, jonka Jumala itse salaperäisesti tahtoo tuottaa, se, jonka hän aiheuttaa ja jota hän suuntaa ja ohjaa tuhansin tavoin. Kaikessa kirkon elämässä on aina käytävä ilmi, että aloite on Jumalan, joka ”on rakastanut meitä” (1. Joh. 4:10) ja joka ”suo kasvun” (1. Kor. 3:7). Tämä vakaumus saa meidät säilyttämään ilon niin vaativan ja haastavan tehtävän keskellä, että se vie koko elämämme. Se vaatii meiltä kaiken, mutta samalla se antaa meille kaiken.

13. Emme myöskään saa ymmärtää tämän lähetystehtävän uutuutta juuriltaan irtautumisena, sen elävän historian unohtamisena, joka ottaa meidät vastaan ja innoittaa meitä eteenpäin. Muistaminen on uskomme ulottuvuus, ja voimme kutsua sitä ”deuteronomiseksi” analogisena Israelin muistamiseen nähden. Jeesus jättää meille eukaristian kirkon jokapäiväiseksi muistoksi, joka yhä enemmän tuo meidät pääsiäiseen (vrt. Luuk. 22:19). Evankeliumin julistamisen ilo loistaa aina kiitollisen muiston perusteella: se on armo, jota meidän tarvitsee pyytää. Apostolit eivät koskaan unohtaneet hetkeä, jona Jeesus kosketti heidän sydäntään: ”Ilta oli tulosssa, oli noin kymmenes tunti” (Joh. 1:39). Yhdessä Jeesuksen kanssa muisto tuo meille läsnäolevaksi todella ”kokonaisen pilven todistajia” (Hepr. 12:1). Heidän joukossaan erottuu joitakin henkilöitä, jotka ovat erityisellä tavalla vaikuttaneet uskovan ilomme versomiseen: ”Muistakaa johtajianne, niitä, jotka julistivat teille Jumalan sanaa” (Hepr. 13:7). Joskus kyse on yksinkertaisista ja läheisistä ihmisistä, jotka ovat johdatta-

9 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje *Evangelii nuntiandi* (8. joulukuuta 1975), 7: AAS 68 (1976), 9.

neet meidät uskonelämään: ”muistan sen vilpittömän uskon, joka sinulla on ja joka oli jo isoäidilläsi Looiksella ja äidilläsi Eunikella” (2. Tim. 1:5). Uskova on pohjimmiltaan ”joku joka muistaa”.

III Uusi evankelioiminen uskon välittämiseksi

14. Kuunnellen Henkeä, joka auttaa meitä yhteisönä tunnistamaan aikojen merkkejä, 7.-28. lokakuuta 2012 vietettiin piispainsynodin XIII varsinainen yleiskokous, jonka aiheena oli Uusi evankelioiminen kristillisen uskon välittämiseksi. Siellä muistutettiin, että uusi evankelioiminen kutsuu kaikkia ja toteutuu pohjimmiltaan kolmella alueella.¹⁰ Ensi sijassa mainitsimme tavallisen pastoraalityön alueen, jota ”elävöittää Hengen tuli sytyttääkseen niiden uskovien sydämet, jotka säännöllisesti osallistuvat yhteisön elämään ja kokoontuvat Herran päivänä tullakseen hänen sanansa ja iankaikkisen elämän leivän ravitsemiksi”.¹¹ Tähän alueeseen kuuluvat myös uskovat, jotka säilyttävät syvän ja vilpittömän katolisen uskon ja ilmaisevat sitä monin tavoin, vaikka eivät osallistukaan säännöllisesti jumalanpalvelukseen. Tämä pastoraalityö tähtää uskovien kasvuun niin, että he yhä paremmin ja koko elämällään vastaisivat Jumalan rakkauteen.

Toinen alue ovat ”kastetut, jotka eivät elä kasteensa vaatimusten mukaan”¹², eivät sydämestään kuulu kirkkoon eivät-

10 Vrt. Propositio 7.

11 Benedictus XVI, saarna piispainsynodin XIII varsinaisen yleiskokouksen päätösmessussa (28. lokakuuta 2012): AAS 104 (2012), 890.

12 Benedictus XVI, saarna Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokouksen avajaismessussa La Aparecidan pyhäkössä (13. toukokuuta 2007): AAS 99 (2007), 437.

kä enää koe uskon lohdutusta. Äidillisessä huolenpidossaan kirkko pyrkii heidän kääntymykseensä, joka palauttaisi heille uskon ilon ja halun nähdä vaivaa evankeliumin vuoksi.

Lopuksi huomautamme, että evankelioiminen liittyy olennaisesti evankeliumin julistamiseen niille, jotka eivät tunne Jeesusta Kristusta tai ovat aina torjuneet hänet. Monet heistä etsivät salaa Jumalaa ja kaipaavat hänen kasvojaan, myös vanhastaan kristityissä maissa. Kaikilla on oikeus evankeliumin vastaanottamiseen. Kristityillä on velvollisuus julistaa sitä sulkematta pois ketään, ei uusien velvoitteiden asettamisena vaan ilon jakamisena, kauniin näköalan avaamisena, ihanan juhla-aterian tarjoamisena. Kirkko ei kasva proselytismin vaan "vetovoiman" kautta.¹³

15. Johannes Paavali II kehotti meitä huomaamaan, "ettei saa vähetä into julistaa evankeliumia" niille, jotka ovat kaukana Kristuksesta, "koska tämä on kirkon ensimmäinen tehtävä".¹⁴ Lähetystoiminta "on vielä nykyäänkin kirkon suurin haaste"¹⁵ ja "lähetystyön asian on tultava ensin".¹⁶ Mitä tapahtuisi, jos todella ottaisimme vakavasti nämä sanat? Ymmärtäisimme, että lähetystyö on kirkon kaiken toiminnan paradigma. Näiden linjojen mukaan Latinalaisen Amerikan piispat ovat todenneet, että "emme voi enää rauhassa passiivisesti odotella kirkkojemme sisällä"¹⁷ ja että on välttämätöntä siirtyä "pelkästä säilyttävästä pastoraalitehtävästä päättäväisen missio-

13 Ibid.

14 Kiertokirje Redemptoris missio (7. joulukuuta 1990), 34: AAS 83 (1991), 280.

15 Ibid., 40: AAS 83 (1991), 287.

16 Ibid., 86: AAS 83 (1991), 333.

17 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (31. toukokuuta 2007), 548.

naariseen pastoraalityöhön”.¹⁸ Tämä tehtävä on jatkuvasti kirkon suuren ilon lähde: ”Yhdestä syntisestä, joka kääntyy, iloitaan taivaassa enemmän kuin yhdeksästäkymmenestä yhdeksästä hurskaasta, jotka eivät ole parannuksen tarpeessa” (Luuk. 15:7).

Tämän kehotuskirjeen tarkoitus ja rajat

16. Hyväksyin mielelläni synodin isien pyynnön kirjoittaa tämän kehotuskirjeen.¹⁹ Näin tehdessäni kokoan synodin työn rikkauden. Olen myös kysynyt neuvoa useilta henkilöiltä ja aion ilmaista myös omat huolenaiheeni tässä konkreettisessa kirkon evankelioimistyön vaiheessa. Evankeliumin julistamiseen nyky maailmassa liittyy lukemattomia teemoja, joita voisi kehittää. Mutta olen päättänyt olla käsittelemättä yksityiskohtaisesti näitä monimutkaisia kysymyksiä, joita on huolellisesti tutkittava ja syvennettävä. En myöskään usko, että kaikista kirkkoa ja maailmaa koskevista kysymyksistä tarvitsee odottaa paavillisen opetusviran lopullista tai täydellistä sanaa. Paavin ei ole hyvä korvata paikallisia piispoja kaikkien heidän aluettaan koskevien kysymysten harkitsemisessa. Tässä mielessä huomaan tarpeen edistää tervettä ”hajautusta”.

17. Tässä olen valinnut esitettäväksi joitakin suuntaviivoja, jotka voivat rohkaista ja ohjata koko kirkkoa uuteen evankeliumin julistamisen vaiheeseen täynnä intoa ja dynaamisuutta. Tässä yhteydessä ja dogmaattisen konstituution *Lumen gentium* opetuksen perusteella olen päättänyt muiden aiheiden ohella käsitellä laajemmin seuraavia kysymyksiä:

18 Ibid., 370.

19 Vrt. *Propositio 1.*

- a) Kirkon uudistus lähetystyöhön lähtemiseen.
- b) Pastoraalityöntekijöiden kokemat kiusaukset.
- c) Kirkon ymmärtäminen koko Jumalan kansana, joka julistaa evankeliumia.
- d) Saarna ja sen valmistaminen.
- e) Köyhien mukaan ottaminen yhteiskunnassa.
- f) Rauha ja yhteiskunnallinen vuoropuhelu.
- g) Lähetystyön hengelliset lähtökohdat.

18. Olen käsitellyt näitä aiheita laajasti, mikä ehkä voi vaikuttaa liialliselta. Mutta en tehnyt sitä aikomukseni tarjota tutkielmaa, vaan osoittaakseni niiden tärkeän käytännöllisen merkityksen kirkon nykyisessä tehtävässä. Ne kaikki auttavat hahmottelemaan sen päättäväisen evankelioimisen tyylin, jonka kehotan omaksumaan kaikessa työssä, johon ryhdytään. Tällä tavalla voimme jokapäiväisessä työssämme ottaa vastaan Jumalan sanan kehotuksen: "Iloitkaa aina Herrassa! Sanon vielä kerran: iloitkaa!" (Fil. 4:4).

Ensimmäinen luku

KIRKON MISSIONAARINEN MUUTTUMINEN

19. Evankeliumin julistaminen noudattaa Jeesuksen lähetyskäskeä: ”Menkää ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa” (Matt. 28:19-20). Näissä jakeissa on kyse hetkestä, jolloin Ylösnoussut lähettää omansa julistamaan evankeliumia kaikkina aikoina ja kaikkialla, jotta usko häneen leviäisi kaikkialle maan päälle.

I Kirkko, joka lähtee

20. Jumalan sanassa ilmenee jatkuvasti tämä ”lähtemisen” dynamiikka, jonka Jumala haluaa herättää uskovissa. Abraham otti vastaan kutsun lähteä kohti uutta maata (vrt. 1. Moos. 12:1-3). Mooses kuuli Jumalan kutsun: ”Mene siis,

minä lähetän sinut” (2. Moos. 3:10) ja johti kansan lähtemään kohti luvattua maata (vrt. 2. Moos. 3:17). Jeremialle hän sanoi: ”Mene, minne ikinä sinut lähetän” (Jer. 1:7). Nykyisin tämä Jeesuksen ”Menkää”-käsky kohtaa yhä uusia näkyjä ja haasteita kirkon evankelioimistehtävässä. Meidät kaikki on kutsuttu tähän uuteen missionaariseen ”lähtemiseen”. Jokainen kristitty ja jokainen yhteisö tutkiskelee, mikä on se tie, jota Herra pyytää seuraamaan. Mutta meitä kaikkia kehoitetaan ottamaan tämä kutsu vastaan: lähtemään omasta mukavuudesta ja rohkeasti saavuttamaan kaikki reuna-alueet, jotka tarvitsevat evankeliumin valoa.

21. Evankeliumin ilo, joka täyttää opetuslasten yhteisön elämän, on missionaarista iloa. Sen kokevat ne seitsemänkymmentäkaksi opetuslasta, jotka palaavat lähetystehtävästään täynnä iloa (vrt. Luuk. 10:17). Sen kokee Jeesus, joka riemuitsee Pyhässä Hengessä ja ylistää Isää, koska hänen ilmoituksensa saavuttaa köyhät ja pienimmät (vrt. Luuk. 10:21). Sen kokevat täynnä ihmetystä ne ensimmäiset, jotka kääntyvät kuullessaan ”jokainen omalla kielellään” (Ap.t. 2:6) apostolien julistuksen helluntaina. Tämä ilo on merkki siitä, että evankeliumi on julistettu ja se kantaa hedelmää. Mutta sillä on aina eksoduksen ja lahjan, itsestään lähtemisen, vaeltamisen ja aina uudestaan ja toisaallekin kylvämisen dynamiikka. Herra sanoo: ”Me lähdemme nyt täältä ja menemme naapurikyliin. Minun on saarnattava sielläkin, sitä vartenhan minä täällä olen” (Mark. 1:38). Kun siemen on kylvetty johonkin paikkaan, hän ei enää jää sinne selittääkseen paremmin tai tehdäkseen lisää merkkejä, vaan Henki johtaa hänet lähtemään muihin kyliin.

22. Sanassa on itsessään mahdollisuuksia, joita emme voi nähdä ennalta. Evankeliumi puhuu siemenestä, joka kerran kylvetyksi tultuaan kasvaa itsestään myös viljelijän nukkuessa (vrt. Mark. 4:26-29). Kirkon täytyy hyväksyä tämä sanan käsittämätön vapaus. Se vaikuttaa omalla tavallaan ja hyvin erilaisissa muodoissa, jotka usein pakenevat odotuksiamme ja rikkovat suunnitelmiamme.

23. Kirkon läheisyys Jeesuksen kanssa on vaeltavaa läheisyyttä, ja yhteys ”on olennaisesti missionaarista yhteyttä”.²⁰ Uskollisena opettajansa esimerkille kirkon on nykyisin elintärkeää lähteä julistamaan evankeliumia kaikille, kaikissa paikoissa, kaikissa tilanteissa, viivyttämättä, välttelemättä ja pelkäämättä. Evankeliumin ilo on kaikelle kansalle, se ei voi sulkea ketään pois. Niin sen julistaa enkeli Betlehemin paimenille: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle” (Luuk. 2:10). Ilmestyskirja puhuu ”ikuisesta evankeliumista, joka on julistettava maan asukkaille, kaikille kansoille, heimoille, kielille ja maille” (Ilm. 14:6).

Aloite, osallistuminen, saattaminen, hedelmälliseksi tekeminen ja juhlan viettäminen

24. ”Lähtevä” kirkko on lähetystyötä tekevien opetuslasten yhteisö, niiden, jotka tekevät aloitteen, osallistuvat, saattavat, tekevät hedelmälliseksi ja viettävät juhlaa. Evankeliumia julistava yhteisö kokee, että Herra on tehnyt aloitteen, hän on ensin rakastanut meitä (vrt. 1. Joh. 4:10), ja siksi se kykenee ottamaan ensimmäisen askeleen, tekemään aloit-

20 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Christifideles laici (30. joulukuuta 1988), 32: AAS 81 (1989), 451.

teen pelkäämättä, kohtaamaan, etsimään kaukana olevia ja tulemaan tienristeyksiin kutsumaan syrjittyjä. Se tahtoo lakkaamatta tarjota laupeutta, koska se on kokenut Isän äärettömän laupeuden ja sen laajenevan voiman. Rohjetkaamme vähän enemmän tehdä aloitteita! Siitä seuraa, että kirkko osaa "osallistua". Jeesus pesi opetuslastensa jalat. Herra osallistuu ja saa omansa osallistumaan, polvistuen toisten eteen heitä pesemään. Mutta heti sen jälkeen hän sanoi opetuslapsilleen: "Kun toimitte näin, te olette autuaat" (Joh. 13:17). Evankeliumia julistava yhteisö osallistuu sanoin ja teoin ihmisten jokapäiväiseen elämään, lyhentää etäisyyksiä, alentaa itsensä tarvittaessa nöyryytykseen saakka ja omaksuu ihmiselämän koskettaen Kristuksen kärsivää lihaa kansassa. Evankeliumin julistajissa on siten "lampaiden haju" ja nämä kuulevat heidän äänensä. Evankeliumia julistava yhteisö myös "saattaa". Se saattaa ihmiskuntaa kaikilla sen teillä, miten raskaita ja pitkiä ne ovatkin. Se tuntee pitkät odotukset ja apostolisen kestävyuden. Evankelioiminen vaatii paljon kärsivällisyyttä ja välttää rajojen huomiotta jättämistä. Uskollisena Herran lahjalle se osaa "tehdä hedelmälliseksi". Evankeliumia julistava yhteisö kiinnittää aina huomiota hedelmiin, koska Herra tahtoo sen olevan hedelmällinen. Se pitää huolta vehnästä eikä menetä rauhaansa rikkaviljan vuoksi. Kun kylväjä näkee rikkaviljan kasvavan vehnän joukossa, hän ei valita eikä yli-reagoi. Hän löytää tavan, jolla Sana tulee lihaksi konkreettisesti tilanteessa ja kantaa uuden elämän hedelmiä, vaikka ne näennäisesti olisivatkin epätäydellisiä tai keskeneräisiä. Opetuslapsi on valmis antamaan koko elämänsä jopa marttyyriuteen asti todistaakseen Jeesuksesta Kristuksesta, mutta hänen tarkoituksensa ei ole koota itselleen vihollisia vaan se, että sana tulisi vastaanotetuksi ja osoitetaisi vapauttavan ja uudistavan voimansa. Lopulta evankeliumia iloiten julistava

yhteisö osaa aina "viettää juhlaa". Se viettää ja juhlii jokaista pientä voittoa ja askelta eteenpäin evankelioimistyössä. Iloitseva evankeliumin julistaminen toteutuu kauniina liturgiassa keskellä jokapäiväistä pyrkimystä edistää hyvää. Kirkko julistaa evankeliumia ja ottaa itsekin vastaan evankeliumin liturgian kauneuden kautta, liturgian, joka on sekä evankelioimistehtävän viettämistä että uudistetun itsensä antamisen lähde.

II Muuttuva pastoraalityö

25. Olen tietoinen siitä, että nykyään asiakirjat eivät herätä yhtä paljon kiinnostusta kuin aiempina aikakausina ja ne unohdetaan nopeasti. Tästä huolimatta korostan, että sillä, mitä aion tässä sanoa, on ohjelmallinen merkitys ja tärkeitä seurauksia. Toivon, että kaikki yhteisöt toteuttavat tarvittavia keinoja edistyäkseen pastoraalisen ja missionaarisen kääntymyksen tiellä, joka ei voi jättää asioita niin kuin ne ovat. Nyt ei riitä "pelkkä hallinto".²¹ Olkaamme kaikkialla maailmassa "pysyvässä lähetystyön tilassa".²²

26. Paavali VI kehotti laajentamaan kutsua uudistumiseen ilmaistakseen painokkaasti, ettei puhe ollut vain yksilöistä vaan koko kirkosta. Muistakaamme tätä tekstiä, joka ei ole menettänyt haastavuuttaan: "Kirkon on syvennettävä tietoisuuttaan itsestään, mietiskeltävä omaa salaisuuttaan ... Tästä valaistusta ja elävästä tietoisuudesta seuraa spontaani halu verrata kirkon ihannekuvaa sellaisena, jonka Kristus näki,

21 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (31. toukokuuta 2007), 201.

22 Ibid., 551.

jonka hän tahtoi ja jota hän rakasti pyhänä ja tahrattomana morsiamenaan (Ef. 5:27), kirkon todellisiin nykyään näkyviin kasvoihin ... Tästä johtuu kirkon antelias ja lähes kärsimätön tarve uudistukseen, puutteiden korjaamiseen, jotka tuo tietoisuus tuomitsee ja hylkää, tutkien itseään sen mallin mukaan, jonka Kristus meille jätti.”²³ Vatikaanin II kirkolliskokous esitti kirkon kääntymyksen avoimuutena alituisen uudistumiseen uskollisuudesta Jeesusta Kristusta kohtaan: ”Jokainen Kirkon uudistuminen merkitsee aina oleellisesti uskollisuuden lisääntymistä sen omaa kutsumusta kohtaan... Kristus kutsuu vaellustiellä olevaa Kirkkoa alituisen uudistumiseen, jota se inhimillisenä ja maallisenä laitoksena aina tarvitsee.”²⁴ On kirkollisia rakenteita, jotka voivat haitata evankelioimispyrkimyksiä; samaten hyvät rakenteet ovat avuksi, jos niissä on elämää, joka elävöittää, tukee ja arvioi niitä. Ilman uutta elämää ja aitoa evankeliumin henkeä, ilman ”uskollisuutta kirkolle ja omalle kutsumukselle” mikä hyvänsä uusi rakenne hajoaa pian.

Välttämätön kirkon uudistus

27. Unelmoin lähetystyövalinnasta, joka kykenee muuttamaan kaiken, jotta tavat, tyylit, aikataulut, kielenkäyttö ja kirkolliset rakenteet tulisivat oikeanlaiseksi kanavaksi nykymaailman evankelioimisen kannalta eikä itsesäilytyksen kannalta. Rakenteiden uudistamisen, jota pastoraalinen kääntymys vaatii, voi ymmärtää vain tässä merkityksessä: että niistä tulisi enemmän lähetystyöhön suuntautuneita, että tavalli-

23 Paavali VI, kiertokirje *Ecclesiam suam* (6. elokuuta 1964), 10: AAS 56 (1964), 611-612.

24 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio* ekumeniasta, 6.

nen pastoraalityö kaikilla tasoilla olisi avoimempaa ja laajempaa, että pastoraalityössä toimivat pyrkisivät jatkuvasti ”lähtemään ulos” ja näin heräisi myönteinen vastaus kaikilta, joille Jeesus tarjoaa ystävyyyttään. Kuten Johannes Paavali II sanoi Oseanian piispoille, ”jokaisen kirkon uudistuksen päämääränä on oltava lähetystyö, jotta se ei lankea eräänlaiseen kirkolliseen sisäänpäin kääntymiseen”.²⁵

28. Seurakunta ei ole vanhentunut rakenne. Koska se on hyvin joustava, se pystyy omaksumaan hyvin erilaisia muotoja, jotka vaativat kirkkoherralta ja yhteisöltä avoimuutta ja missionaarista luovuutta. Vaikka varmasti se ei olekaan ainoa evankeliumia julistava instituutio, se on jatkuvasti ”itse kirkko, joka elää poikiensa ja tyttäriensä kotien keskellä”,²⁶ jos se jatkuvasti kykenee uudistumaan ja sopeutumaan. Tämä edellyttää sitä, että se todella on yhteydessä perheisiin ja kansan elämään eikä tule hyödyttömäksi rakenteeksi, joka on erossa ihmisistä, tai itsekeskeiseksi valittujen ryhmäksi. Seurakunta on kirkon läsnäolo tietyllä alueella, sanan kuulemisen, kristillisessä elämässä kasvamisen, vuoropuhelun, julistuksen, anteliaan laupeudentyön, palveluksen ja vieton paikka.²⁷ Kaikessa toiminnassaan seurakunta rohkaisee ja kasvattaa jäseniään evankeliumin julistamiseen.²⁸ Se on yhteisöjen yhteisö, pyhäkkö, jossa janoiset sammuttavat janonsa jatkaakseen matkaa, ja jatkuvan lähetystyöhön lähettämisen keskus. Mutta meidän on myönnettävä, että kehotus seurakuntien uudelleentarkasteluun ja uudistumiseen ei ole vielä kantanut

25 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Oceania* (22. marraskuuta 2001), 19: AAS 94 (2002), 390.

26 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Christifideles laici* (30. joulukuuta 1988), 26: AAS 81 (1989), 438.

27 Vrt. *Propositio* 26.

28 Vrt. *Propositio* 44.

kylliksi hedelmää, jotta ne olisivat lähempänä ihmisiä, elävän yhteyden ja osallistumisen paikkoja ja täysin lähetystyöhön suuntautuneita.

29. Muut kirkon instituutiot, perusyhteisöt ja pienet yhteisöt, liikkeet ja erilaiset yhdistykset, ovat kirkon rikkaus, ja Henki herättää niitä evankeloidakseen kaikki ympäristöt ja alueet. Usein ne tuovat mukanaan uuden evankeliuminjulistamisen innon ja kyvyn vuoropuheluun maailman kanssa, jotka uudistavat kirkkoa. Mutta on hyvin terveellistä, että ne eivät menetä yhteyttään paikallisseurakunnan rikkaaseen todellisuuteen ja että ne mielellään integroituvat osaksi paikalliskirkon pastoraalityötä.²⁹ Tämä integraatio estää sen, että ne keskittyisivät vain osittaisesti evankeliumiin tai kirkkoon tai olisivat nomadeja vailla juuria.

30. Myös jokainen paikalliskirkko, piispansa johtama osa katolista kirkkoa, on kutsuttu missionaariseen kääntymykseen. Se on evankelioimisen subjekti,³⁰ koska se on yhden ainoan kirkon konkreettinen ilmenemismuoto tietyssä maailman paikassa, ja siinä ”on läsnä ja toimii yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen Kristuksen Kirkko”³¹. Se on tietyssä paikassa lihaksi tullut kirkko, jolla on kaikki Kristuksen antamat pelastuksen välineet mutta jolla on paikalliset kasvot. Sen ilo välittää edelleen Jeesusta Kristusta ilmenee sekä pyrkimyksessä julistaa häntä muilla apua tarvitsevilla alueilla että jatkuvalla lähtemisellä oman alueensa syrjäseuduille ja uusiin

29 Vrt. *Propositio* 26.

30 Vrt. *Propositio* 41.

31 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus* piispojen paimentehtävästä Kirkossa, 11.

sosiokulttuurisiin ympäristöihin.³² Se pyrkii aina menemään sinne, mistä eniten puuttuu valoa ja Ylösnousseen elämää.³³ Jotta tämä innoite lähetystyöhön olisi yhä intensiivisempi, anteliaampi ja hedelmällisempi, kehotan myös jokaista paikalliskirkkoa aloittamaan päättäväisesti arvioimisen, puhdistamisen ja uudistamisen.

31. Piispan on aina vaalittava lähetysyhteyttä hiippakuntakirkossaan pyrkien ensimmäisten kristillisten yhteisöjen esimerkkiin, sillä niissä uskovilla oli yksi sydän ja yksi sielu (vrt. Ap.t. 4:32). Siksi hänen on joskus asetettava kansansa eteen näyttämään tietä ja pitämään yllä kansan toivoa, toisinaan taas yksinkertaisesti oltava läsnä kaikkien keskellä vaatimattomana ja armahtaen. Joskus hänen on vaellettava kansan takana auttamassa niitä, jotka ovat jääneet jälkeen, ja ennen kaikkea siksi, että lauma itse löytäisi uusia teitä. Tehtävässään vaalia dynaamista, avointa ja missionaarista yhteyttä piispan on innoitettava ja etsittävä kanonisen lain tarjoamien osallistumisen rakenteiden³⁴ kypsymistä sekä muita pastoraalisen vuoropuhelun muotoja kuunnellakseen kaikkia eikä vain joitakin, jotka kertovat hänelle sen, mitä hän haluaa kuulla. Näiden osallistumisprosessien tarkoitus ei pääasiassa ole kirkon järjestyneisyys, vaan missionaarinen pyrkimys saavuttaa kaikki ihmiset.

32. Koska minuakin kutsutaan elämään todeksi se, mitä pyydän toisilta, minun on ajateltava myös paaviuden kääntymystä. Rooman piispana minun on oltava avoin ehdotuksille

32 Vrt. Benedictus XVI, puhe kansainväliselle kokoukselle Ad gentes-dekreetin 40. vuosipäivän johdosta (11. maaliskuuta 2006): AAS 98 (2006), 337.

33 Vrt. Propositio 42.

34 Vrt. cc. 460-468; 492-502; 511-514; 536-537.

palveluvirkani harjoittamisesta niin, että se olisi yhä uskollisempi Jeesuksen Kristuksen sille tarkoittamalle merkitykselle ja evankeliumin julistamisen nykyisille vaatimuksille. Paavi Johannes Paavali II pyysi, että häntä autettaisiin löytämään ”primaatin hoitamiseksi sellainen muoto, joka ei suinkaan luopuisi mistään olennaisesta tässä lähetystehtävässä mutta olisi kuitenkin avoin uudelle tilanteelle”.³⁵ Tässä mielessä olemme edenneet vain vähän. Myös paaviuden ja yleismaailmallisen kirkon keskusrakenteiden on kuultava kutsu pastoraaliseen kääntymykseen. Vatikaanin II kirkolliskokous vahvisti, että vanhoihin patriarkaalisiin kirkkoihin verrattavalla tavalla piispainkonferenssit ”voivat meidän aikanamme tehdä monipuolista ja hedelmällistä työtä toteuttaakseen käytännössä kollegiaalista ajatustapaa”.³⁶ Tämä toive ei ole täysin toteutunut, koska vielä ei ole tarpeeksi tehty selväksi piispainkonferenssien juridista asemaa subjekteina, joilla on konkreettisia vastuualueita, mukaan lukien jossakin määrin autenttista opillista auktoriteettia.³⁷ Liiallinen keskusjohtoisuus ei auta vaan pikemminkin vaikeuttaa kirkon elämää ja sen lähetystyön dynaamisuutta.

33. Pastoraalityö lähetystyön kannalta vaatii hylkäämään pastoraalityön mukavuuskriteerin ”näin on aina tehty”. Kehotan kaikkia olemaan rohkeita ja luovia tässä oman yhteisön päämäärien, rakenteiden, tyylin ja lähetysmetodien uudelleen arvioimisessa. Päämäärien asettaminen niin, että yhteisö ei riittävästi pohdi keinoja niiden saavuttamiseksi, on

35 Kiertokirje Ut unum sint (25. toukokuuta 1995), 95: AAS 87 (1995), 977-978.

36 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium* Kirkosta, 23.

37 Vrt. Johannes Paavali II, *motu proprio* *Apostolos suos* (21. toukokuuta 1998): AAS 90 (1998), 641-658.

väistämättä pelkkää haaveilua. Kehotan kaikkia soveltamaan auliisti ja rohkeasti tämän asiakirjan suuntaviivoja ilman estoja ja pelkäämättä. Tärkeää on, ettei valetta yksin, vaan luotetaan aina veljiin ja erityisesti piispojen ohjaukseen viisaassa ja realistisessa pastoraalityön harkinnassa.

III Evankeliumin sydäimestä

34. Jos aiomme katsoa kaikkea lähetystyön näkökulmasta, tämä koskee myös viestin välittämisen tapaa. Nykymaailman nopeassa tiedonvälityksessä ja median joskus puolueellisesti valitsemassa sisällössä se sanoma, jota julistamme, on aiempaa suuremmassa vaarassa näyttäytyä väärennettynä ja joihinkin toissijaisiin näkökohtiinsa kutistettuna. Tästä johtuu, että jotkut kirkon moraaliopetukseen kuuluvat kysymykset jäävät irralleen asiayhteydestään, joka antaa niille merkityksen. Suurin ongelma ilmenee, kun julistamamme sanoma näyttää silloin samaistuvan näihin toissijaisiin näkökohtiin. Vaikka ne ovatkin tärkeitä, ne eivät yksin itsessään ilmennä Jeesuksen Kristuksen sanoman ydintä. Siksi meidän on oltava realisteja eikä pidettävä itsestään selvänä sitä, että kuulumme tietävät sanomamme koko taustan tai osaavat liittää puheemme evankeliumin olennaiseen ytimeen, joka antaa sille merkityksen, kauneuden ja vetovoiman.

35. Pastoraalityö lähetystyön näkökulmasta ei pakkomielleisesti välitä useita irrallisia oppeja, joita se yrittää sinnikkäästi pakottaa. Kun otetaan pastoraalinen päämäärä ja missionaarinen toimintatapa, joka todella tavoittaa kaikki liioittelematta ja poissulkematta, sanoma keskittyy olennaiseen, siihen, mikä on kauneinta, suurinta, puoleensavetävintä ja samalla välttämättömintä. Esitys yksinkertaistuu menettämättä tä-

män vuoksi syvällisyyttään ja totuuttaan. Näin se vakuuttaa ja säteilee entistä enemmän.

36. Kaikki ilmoitetut totuudet kumpuavat samasta jumalallisesta lähteestä ja ne uskotaan samalla uskolla, mutta jotkut niistä ovat muita tärkeämpiä, koska ne ilmaisevat suuremmin evankeliumin sydämen. Se, mikä tässä perustavanlaatuisessa ytimessä säteilee, on Jumalan pelastavan rakkauden kauneus, joka on tullut ilmi kuollessa ja ylösnousseessa Jeesuksessa Kristuksessa. Tässä mielessä Vatikaanin II kirkolliskokous totesi, että ”on olemassa eräänlainen totuuksien arvojärjestys eli ’hierarkia’, aina sen mukaan minkälaisessa suhteessa ne ovat kristillisen opin perustaan”.³⁸ Tämä koskee niin uskon dogmeja kuin kirkon opetusten kokonaisuuttakin, moraaliopetus mukaan lukien.

37. Pyhä Tuomas Akvinolainen opetti, että myös kirkon moraalissa sanomassa on hyveiden ja niistä johtuvien tekojen hierarkia.³⁹ Tässä ratkaisevaa on ennen kaikkea ”rakkaute-na vaikuttava usko” (Gal. 5:6). Lähimmäisenrakkauden teot ovat täydellisin ulkoinen ilmaus sisäisestä Hengen armosta: ”Uuden lain tärkein perusta on Pyhän Hengen armo, joka ilmenee rakkauden kautta toimivassa uskossa.”⁴⁰ Siksi hän toteaa, että ulkoisessa toiminnassa laupeus on suurin kaikista hyveistä: ”Laupeus on itsessään hyveistä suurin, koska se antaa toisille ja mikä tärkeintä lievittää toisten kurjuutta. Tämä on erityisesti ylempien tehtävä. Siksi sanotaan, että on Juma-

38 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio* ekumenias-
ta, 11.

39 Vrt. *Summa Theologiae*, I-II, q. 66, art. 4-6.

40 *Summa Theologiae*, I-II, q. 108, art. 1.

lalle ominaista osoittaa laupeutta ja erityisesti tässä ilmenee hänen kaikkivaltiutensa.”⁴¹

38. On tärkeä tehdä pastoraalisia johtopäätöksiä kirkolliskokouksen opetuksesta, joka heijastaa kirkon vanhaa vakau-
musta. Ennen kaikkea on sanottava, että evankeliumin julis-
tuksessa on oltava sopiva suhteellisuudentaju. Tämä näkyy
siitä, kuinka usein tietyt aiheet mainitaan ja korostuksista,
joita saarnatessa esitetään. Jos esimerkiksi kirkkoherra litur-
gisen vuoden aikana puhuu kymmenen kertaa kohtuullisuus-
desta, mutta vain kaksi tai kolme kertaa rakkaudesta tai oi-
keudenmukaisuudesta, tuloksena on epätasapaino. Se, mikä
jää hämäräksi, ovat juuri ne hyveet, joiden tulisi eniten olla
läsnä saarnaamisessa ja katekeesissa. Sama tapahtuu silloin
kun puhutaan enemmän laista kuin armosta, enemmän kir-
kosta kuin Jeesuksesta Kristuksesta, enemmän paavista kuin
Jumalan sanasta.

39. Aivan niin kuin hyveiden orgaaninen ykseys ei salli jät-
tää yhtäkään niistä pois kristillisestä ihanteesta, yhtäkään
totuutta ei kielletä. Ei saa vääristää evankeliumin sanoman
kokonaisuutta. Lisäksi jokainen totuus ymmärretään parem-
min, kun se asetetaan kristillisen sanoman harmonisen koko-
naisuuden yhteyteen. Tässä kontekstissa kaikilla totuuksilla
on merkityksensä ja ne valaisevat toisiaan. Kun saarnaami-
nen on uskollista evankeliumille, se ilmaisee selvästi tietty-

41 Summa Theologiae, II-II, q. 30, art. 4. Vrt. *ibid.*, q. 30, art. 4, ad 1: ”Emme edeskanna palvelusta Jumalalle uhrein ja ulkonaisin lahjoin hänen hyödykseen, vaan omaksi ja lähimmäistemme hyödyksi. Hän ei tarvitse uhrejamme, mutta tahtoo, että ne annetaan meidän hartaudeksemme ja lähimmäistemme hyödyksi. Siksi laupeus, jolla autetaan kurjuudessa olevia, on hänelle mieluisempi uhri, koska se suuremmin varmistaa lähimmäisen hyvän.”

jen totuuksien keskeisyyden. Tulee selväksi, että kristillinen moraalijulistus ei ole stoalaista etiikkaa, että se on enemmän kuin askeesia, että se ei ole pelkkää käytännön filosofiaa eikä myöskään syntien ja virheiden luettelo. Evankeliumi kutsuu ennen kaikkea vastaamaan Jumalalle, joka rakastaa meitä ja pelastaa meidät, tunnistamaan hänet toisissa ja lähtemään itsestämme etsiäksemme kaikkien hyvää. Tätä kutsua ei saa hämärtää missään olosuhteissa! Kaikki hyveet ovat tämän rakkauden vastauksen palveluksessa. Jos tämä kutsu ei säteile voimakkaana ja puoleensavetävänä, kirkon moraaliopeutuksen rakennelma on vaarassa tulla korttitaloksi. Tämä on pahin vaaramme. Silloin ei oikeastaan julisteta evankeliumia, vaan joitakin opillisia tai moraalisia korostuksia, jotka johduvat tietyistä ideologisista valinnoista. Sanoma on vaarassa menettää tuoreutensa, siinä ei ole enää "evankeliumin tuoksu."

IV Lähetytyö joka tulee lihaksi inhimillisissä rajoissa

40. Kirkko, joka itsekin on lähetytyön opetuslapsi, tarvitsee kasvua ilmoitetun sanan tulkinnassa ja totuuden ymmärtämisessä. Eksegeettien ja teologioiden tehtävä on auttaa "kirkon kantaa" kypsyymään.⁴² Toisella tapaa sen tekevät myös tieteet. Viitaten esimerkiksi yhteiskuntatieteisiin Johannes Paavali II on sanonut, että kirkko kiinnittää huomiota niiden tuloksiin "löytääkseen konkreettisia viittauksia, jotka auttavat hoitamaan sen opetusviran tehtävää".⁴³ Lisäksi kirkon sisällä on

42 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Dei Verbum* jumalallisesta ilmoituksesta, 12.

43 *Motu proprio Socialium Scientiarum* (1. tammikuuta 1994): AAS 86 (1994), 209.

lukuisia kysymyksiä, joita tutkitaan ja pohditaan suurella vapaudella. Erilaiset filosofisen, teologisen ja pastoraalisen ajattelun linjat voivat auttaa kirkon kasvua, jos ne antavat kunnioittavasti ja rakastaen Hengen saattaa ne sopusointuun. Ne auttavat ilmaisemaan paremmin Sanan rikasta aarretta. Niille, jotka kaipaavat monoliittista oppikokoelmaa, jota kaikki puolustavat ilman sävyeroja, tämä voi vaikuttaa epätäydelliseltä hajaannukselta. Mutta todellisuudessa tämä moninaisuus auttaa ilmaisemaan ja kehittämään paremmin evankeliumin loppumattoman rikkauden eri näkökohtia.⁴⁴

41. Samalla laajat ja nopeat kulttuurimuutokset vaativat meitä jatkuvasti kiinnittämään huomiota siihen, että pyrimme ilmaisemaan ikuiset totuudet kielellä, joka saa tunnistamaan niiden pysyvän uutuuden. Sillä kristillisen opin aarteessa "itse uskon aarre on yksi asia ... ja tapa, jolla se ilmaistaan, on toinen asia".⁴⁵ Joskus uskovat ottavat, oman kielenkäyttönsä ja -ymmärryksensä takia, kuulemastaan sinänsä täysin oikeaoppisesta kielestä vastaan jotakin, joka ei vastaa Jeesuksen Kristuksen todellista evankeliumia. Vaikka pyhä tarkoituksemme on välittää heille totuus Jumalasta ja ihmisestä, joskus annamme heille epäjumalan tai inhimillisen ihanteen, joka ei

44 Pyhä Tuomas Akvinolainen korosti, että moninaisuus ja erityisyys "on lähtöisin ensimmäisen agentin intentiosta", hänen joka tahtoi, että "sen, mikä kaikista asioista puuttuu, jotta ne voisivat edustaa jumalallista hyvyttä, toiset täydentäisivät", koska hänen hyvyttään "ei mikään luotu yksin voi soveliaasti edustaa" (Summa Theologiae I, q. 47, art. 1). Siksi meidän täytyy käsittää asioiden moneus niiden moninaisissa suhteissa (vrt. Summa Theologiae, I, q. 47, art. 2, ad 1; q. 47, art. 3). Vastaavista syistä meidän täytyy kuunnella toinen toisiamme ja täydentää toisiamme, koska otamme todellisuuden ja evankeliumin vastaan osittaisesti.

45 Johannes XXIII, puhe Vatikaanin II kirkolliskokouksen avajaisissa (11. lokakuuta 1962): AAS 54 (1962), 786: "Est enim aliud ipsum depositum Fidei, seu veritates, quae veneranda doctrina nostra continentur, aliud modus, quo eaedem enuntiantur."

ole todella kristillinen. Tällöin olemme uskollisia muotoilulle, mutta jätämme välittämättä itse sisällön. Tämä on suurin vaara. Muistakaamme, että ”totuus voidaan ilmaista monin tavoin. Muotojen uudistaminen on välttämätöntä, jotta evankeliumin sanoma voitaisiin viestittää oman aikamme ihmisille muuttumattomana.”⁴⁶

42. Tällä on suuri merkitys evankeliumin julistamisessa, jos todella on sydämenasiamme, että evankeliumin kauneus näkyisi selvemmin ja kaikki ottaisivat sen vastaan. Joka tapauksessa emme koskaan pysty tekemään kirkon opetuksista helposti ymmärrettäviä ja kaikkien vaivatta hyväksymiä. Usko säilyttää aina ristin ulottuvuuden, siinä on tietty hämäryys, joka ei kuitenkaan poista uskon myöntymyksen varmuutta. On asioita, jotka ymmärretään ja hyväksytään vain tämän myöntymyksen kautta, joka on rakkauden sisar, huolimatta selkeydestä, jolla niiden syyt ja perustelut voidaan käsittää. Siksi on hyvä muistaa, että kaikkeen opin opettamiseen on kuuluttava evankelioiva asenne, joka läheisyydellä, rakkauksella ja todistuksella herättää sydämen myöntymyksen.

43. Jatkuvässä harkinnassaan kirkko voi myös tunnistaa, että jotkut sen omat, syvällekin historiaan juurtuneet tottumukset, jotka eivät suoraan liity evankeliumin ytimeen, ovat sellaisia, että niitä nykyään ei enää tulkita samalla tavalla ja niiden sanomaa tavallisesti ei ymmärretä oikein. Ne saattavat olla kauniita, mutta nyt ne eivät enää samalla tavalla palvele evankeliumin välittämistä. Älkäämme pelätkö arvioida niitä uudelleen. Samalla tavalla on kirkollisia normeja ja säädöksiä, jotka ehkä ovat toisina aikoina olleet hyvin tehokkaita,

46 Johannes Paavali II, kiertokirje Ut unum sint (25. toukokuuta 1995), 19: AAS 87 (1995), 933.

mutta joilla ei enää ole samaa kasvattavaa voimaa ohjata elämää. Pyhä Tuomas Akvinolainen korosti, että Kristuksen ja apostolien Jumalan kansalle antamia käskyjä on "vain vähän".⁴⁷ Lainaten pyhää Augustinusta hän huomautti, että kirkon myöhemmin lisäämien käskyjen noudattamista on vaadittava harkiten, "ettei uskovien elämää raskauteta" ja muuteta uskontoamme orjuudeksi, vaikka "Jumalan laupeus halusi sen olevan vapaa".⁴⁸ Tämä vuosisatoja sitten annettu varoitus on valtavan ajankohtainen. Sen tulisi olla yksi kriiteereistä pohdittaessa kirkon ja sen julistuksen uudistusta, joka todella saavuttaisi kaikki.

44. Toisaalta paimenet ja kaikki uskovat, jotka opastavat veljiään uskossa tai matkalla kohti Jumalaa, eivät saa unohtaa Katolisen kirkon katekismuksen selvää opetusta: "Tietämättömyys, epähuomio, väkivalta, pelko, tottumukset, voimakaat tunnetilat ja muut psyykkiset tai yhteiskunnalliset tekijät voivat vähentää tai jopa poistaa teon tekijän syyllisyyttä ja vastuuta teostaan."⁴⁹ Siksi on evankeliumin ihanteen arvoa vähentämättä tuettava ihmisten mahdollisia päiviä päivältä eteneviä kasvuvaiheita armahtaen ja kärsivällisesti.⁵⁰ Papeille muistutan, että rippituolin ei pidä olla kidutuskammio, vaan Herran laupeuden paikka, Herran, joka innoittaa meitä tekemään parhaamme. Pieni askel keskellä valtavia inhimillisiä rajoitteita voi olla Jumalalle arvokkaampi kuin ulkonaisesti moitteeton elämä, joka ei joudu kohtaamaan suuria vaikeuksia. Jumalan pelastavan rakkauden antaman lohdutuksen ja

47 Summa Theologiae, I-II, q. 107, art. 4.

48 Ibid.

49 KKK 1735.

50 Vrt. Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Familiaris consortio (22. marraskuuta 1981), 34: AAS 74 (1982), 123-125.

innoituksen, joka salatulla tavalla toimii jokaisessa ihmises-
sä huolimatta puutteista ja lankeemuksista, on saavutettava
kaikki.

45. Huomaamme näin, että evankeliumin julistamisen teh-
tävä ylittää kielen ja olosuhteiden rajoitukset. Se pyrkii aina
välittämään paremmin evankeliumin totuuden tietyissä kon-
tektissa, luopumatta totuudesta, hyvyydestä ja valosta, jota
se voi tuoda, jos täydellisyys ei ole mahdollista. Lähetystyön-
tekijän sydän on tietoinen näistä rajoitteista ja on siksi ”hei-
koille heikko... kaikille kaikkea” (1. Kor. 9:22). Se ei koskaan
sulkeudu, vetäydy omaan turvallisuuteensa eikä turvaudu
jäykkään puolustusasenteeseen. Se tietää, että sen itsensä on
kasvettava evankeliumin ymmärtämisessä ja Hengen teiden
erottamisessa, ja niin se ei kieltäydy tekemästä hyvää, jos voi,
vaikka olisikin vaarassa likaantua tiellään.

V Avosydäminen äiti

46. ”Lähtevä” kirkko on kirkko, jonka ovet ovat avoinna.
Toisten luo lähteminen ihmiskunnan reuna-alueiden saavut-
tamiseksi ei tarkoita ryntäämistä maailmaan päämäärättö-
mästi. Usein on parasta hidastaa askeleita, jättää syrjään in-
nokkuutemme ja sen sijaan katsoa silmiin ja kuunnella; jättää
kiire auttaaksemme sitä, joka on jäänyt tien sivuun. Joskus on
oltava kuin tuhlaajapojan isä, joka pitää ovet avoinna, jotta
poika palatessaan takaisin voi käydä sisään ilman hanka-
luuksia.

47. Kirkko on kutsuttu aina olemaan Isän avoin koti. Yksi tä-
män avoimuuden konkreettisista merkeistä on se, että kaik-

kialla on kirkkoja ovet avoinna. Tällöin se, joka Hengen liikuttamana tahtoo lähestyä ja etsiä Jumalaa, ei kylmästi kohtaa suljettua ovea. Mutta on myös muita ovia, joita ei tule sulkea. Kaikki voivat jollakin tavalla osallistua kirkon elämään, kaikki voivat olla osa yhteisöä, eikä ovea sakramenteillekaan pitäisi sulkea mistä tahansa syystä. Tämä koskee ennen kaikkea sitä sakramenttia, joka itse on "ovi", eli kastetta. Vaikka eukaristia on sakramentaalisen elämän täyteys, se ei ole palkkio täydellisille, vaan vahva lääke ja ravinto heikoille.⁵¹ Näillä vakaumuksilla on myös pastoraalisia seurauksia, joita meidän on harkittava viisaasti ja rohkeasti. Usein käyttäydymme kuin olisimme armon vartijoita emmekä sen edistäjiä. Mutta kirkko ei ole mikään tullilaitos, vaan Isän koti, jossa on sijaa jokaiselle kaikkine ongelmineenkin.

48. Jos koko kirkko omaksuu tämän lähetysinnon, sen on saavutettava kaikki ilman poikkeuksia. Mutta kenet on asetettava etusijalle? Evankeliumia lukemalla löydetään hyvin selvä ohje: ei niinkään rikkaat ystävät ja naapurit, vaan ennen kaikkea köyhät ja sairaat, ne, joita usein halveksitaan ja jotka unohdetaan, "ne, jotka eivät pysty palkitsemaan sinua" (Luuk. 14:14). Ei pidä jäädä epäilyksiä eikä ole selityksiä, jotka heikentävät tätä niin selvää sanomaa. Nyt ja aina "köyhät

51 Vrt. pyhä Ambrosius, *De Sacramentis*, IV, vi, 28: PL 16, 464: "Minun on aina vastaanotettava hänet, jotta hän aina antaisi syntini anteeksi. Jos jatkuvasti teen syntiä, minulla on aina oltava parannuskeino"; *ibid.*, IV, v, 24: PL 16, 463: "Joka söi mannaa, kuoli; joka syö tämän ruumiin, saa syntinsä anteeksi"; pyhä Kyrillos Aleksandrialainen, In Joh. Evang. IV, 2: PG 73, 584-585: "Olen tutkinut itseäni ja tunnistanut olevani kelvoton. Niille, jotka puhuvat näin, sanon: milloin sitten olette kelpollisia? Milloin sitten tulette Kristuksen eteen? Ja jos syntinne estävät teitä lähestymästä ja jos ette koskaan lakkaa lankeamasta – kuka tuntee rikkomuksensa, sanoo psalmi – jättätekö osattomiksi pyhityksestä, joka tekee eläväksi iäisyttä varten?"

ovat ensisijaisia evankeliumin vastaanottajia”,⁵² ja ilmaiseksi heille suunnattu evankelioiminen on merkki valtakunnasta, jota Jeesus tuli tuomaan. On myönnettävä kiertelemättä, että uskomme ja köyhien välillä on erottamaton side. Älkäämme koskaan jättäkö heitä yksin!

49. Lähtekäämme, lähtekäämme tarjoamaan kaikille Jeesuksen Kristuksen elämää. Toistan tässä koko kirkolle sen, minkä useita kertoja olin sanonut Buenos Airesin papeille ja maallikoille: haluan mieluummin loukkaantuneen, haavoituneen ja kaduilla kulkemisesta likaantuneen kirkon kuin sellaisen kirkon, joka on sairas sulkeutumisensa ja mukavasti omaan turvallisuuteensa takertumisen vuoksi. En halua kirkkoa, joka on huolissaan omasta keskipisteenä olemisestaan ja päättyy takertumaan pakkomielteiden ja menettelytapojen sekasotkuun. Jos jonkin asian täytyy oikeutetusti häiritä ja ahdistaa omaatuntoamme, niin juuri sen, että niin monet veljemme elävät vailla Jeesuksen Kristuksen ystävyysantamaa voimaa, valoa ja lohdutusta, vailla uskonyhteisöä, joka ottaa heidät vastaan, vailla elämän merkitystä ja suuntaa. Toivon, että meitä ei niinkään liikuttaisi virheiden tekemisen pelko kuin pelko sulkeutumisesta rakenteisiin, jotka antavat meille valheellista suojaa, normeihin, jotka tekevät meistä moitteettomia tuomareita, tapoihin, jotka rauhoittavat meitä, kun taas ulkona on valtava nälkäinen väkijoukko ja Jeesus toistaa meille lakkaamatta: ”Antakaa te heille syötävää” (Mark. 6:37).

52 Benedictus XVI, puhe Brasilian piispoille São Paulon katedraalissa (11. toukokuuta 2007), 3: AAS 99 (2007), 428.

Toinen luku

YHTEISTOIMINNAN KRIISI

50. Ennen kuin puhun joistakin evankelioimistyöhön liittyvistä perustavanlaatuisista kysymyksistä, on hyvä lyhyesti muistaa se konteksti, jossa elämme ja toimimme. Nykyisin usein puhutaan ”liiallisista diagnooseista”, joihin ei aina liity ratkaisevia ja todella toteuttamiskelpoisia ehdotuksia keinoista. Toisaalta meitä ei myöskään hyödyttäisi pelkkä sosiologinen tarkastelu, joka näennäisesti käsittäisi koko todellisuuden omalla, vain hypoteettisesti kliinisen neutraalilla metodologiallaan. Aion pikemminkin ehdottaa evankeliumin mukaista harkintaa. Se on lähetysovetuslapsen tarkastelutapa, joka ”saa ravintoa Pyhän Hengen valosta ja voimasta”.⁵³

51. Ei ole paavin tehtävä esittää yksityiskohtaista tai täydellistä analyysiä nykyajan todellisuudesta, mutta kehoitan kaikkia yhteisöjä ”aina valvomaan ja tutkimaan aikojen

53 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Pastores dabo vobis (25. maaliskuuta 1992), 10: AAS 84 (1992), 673.

merkkejä”.⁵⁴ Kyseessä on raskas vastuu, koska jos tiettyihin nykymaailman todellisuuksiin ei löydetä hyviä ratkaisuja, ne voivat saada aikaan epäinhimillistä prosesseja, joista on vaikea palata takaisin. On hyvä erottaa selvästi se, mikä voi olla valtakunnan hedelmää, ja se, mikä vahingoittaa Jumalan suunnitelmaa. Tämä ei merkitse vain sitä, että tunnistetaan ja tulkitaan hyvän hengen ja pahan hengen liikkeitä, vaan – ja tämä on ratkaisevaa – valitaan se, mikä on hyvästä hengestä, ja hylätään se, mikä on pahasta hengestä. Ennakkoedellytyksinäni ovat yleismaailmallisen kirkon opetusviran muiden asiakirjojen tarjoamat analyysit samoin kuin alueellisten ja kansallisten piispaainkokousten esitykset. Tässä kehotuskirjeessä aion vain lyhyesti ja pastoraalisesta näkökulmasta käsitellä joitakin niiden todellisuuksien näkökohtia, jotka voivat estää tai hidastaa kirkon missionaarista uudistumista. Ne koskevat joko Jumalan kansan elämää ja arvokkuutta tai vaikuttavat niihin ihmisiin, jotka suoranaistemmin ovat osa kirkon instituutioita ja hoitavat evankelioimistehtävää.

I Joitakin nykymaailman haasteita

52. Ihmiskunta elää tällä hetkellä historiallista käännettä, jonka voimme havaita edistyksestä monilla alueilla. On ylistettävä onnistumisia, jotka vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin esimerkiksi terveydenhuollon, kasvatuksen ja viestinnän alalla. Emme kuitenkaan voi unohtaa, että suurin osa aikamme miehistä ja naisista elää päivittäisessä epävarmuudessa toimeentulostaan, millä on synkkiä seurauksia. Jotkut taudit leviävät. Pelko ja epätoivo täyttävät monien ihmisten sydä-

54 Paavali VI, kiertokirje *Ecclesiam suam* (6. elokuuta 1964), 19: AAS 56 (1964), 632.

met jopa niin sanotuissa rikkaissa maissa. Usein elämänilo sammuu, kunnioituksen puute ja väkivalta lisääntyvät, epäoikeudenmukaisuus käy yhä selvemmäksi. Elääkseen on taisteltava, ja usein on eletävä arvottomana. Tämä aikakauden muutos johtuu valtavista laadullisista, määrällisistä, nopeista ja kertyvistä edistysaskelista tieteen alueella, teknologisista innovaatioista ja niiden nopeista sovelluksista luonnon ja elämän eri alueilla. Elämme tiedon ja informaation aikaa, jotka ovat uudenlaisten, usein nimettömien vallankäytön muotojen lähteitä.

Ei syrjäyttävää taloutta

53. Aivan kuten käsky "älä tapa" asettaa selvän rajan ihmiselämän arvon takaamiseksi, meidän on nykyisin vastattava "ei" syrjäyttävälle ja epäoikeudenmukaiselle taloudelle. Tuo talous tappaa. Kuinka se ei ylitä uutiskynnystä, jos koditon vanhus paleltuu kadulla kuoliaaksi, mutta sen sijaan pörssi-kurssin kahden pisteen laskulla on uutisarvoa? Tätä on syrjäyttäminen. Ei voida enää suvaita sitä, että ruokaa heitetään hukkaan, kun ihmiset kärsivät nälkää. Tätä on epäoikeudenmukaisuus. Kaikessa on nykyisin kyse kilpailusta ja vahvemman laista, jossa mahtavat syövät heikot. Tämän tilanteen seurauksena suuret ihmisjoukot joutuvat poissuljetuiksi ja syrjäytyneiksi: ilman työtä, näköaloja tai ulospääsyä. Ihmistä itseään pidetään kulutushyödykkeenä, jota voi käyttää ja sitten heittää pois. Olemme saaneet alulle "poisheittämisen" kulttuurin, ja se leviää. Ei ole enää kyse yksinkertaisesti hyväksikäytöstä ja sorrosta, vaan jostakin uudesta. Syrjäyttäminen liittyy siihen, mitä pohjimmiltaan merkitsee kuuluminen osana siihen yhteiskuntaan, jossa elää. Syrjäytetyt eivät ole sen alamaailmassa, reuna-alueilla tai vailla vaikutusvaltaa;

he ovat ulkopuolella. Syrjäytetyt eivät ole ”hyväksikäytettyjä” vaan torjuttuja, ”jätteitä”.

54. Tässä kontekstissa vielä jotkut puolustavat ”valumaefekti-teorioita” (*trickle-down theories*), joiden mukaan kaikki talouskasvu, jota vapaa markkinatalous edistää, itsestään tuottaa suurempaa oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista kuulumista maailmassa. Tämä mielipide, jota tosiasiat eivät koskaan ole tukeneet, ilmaisee raakaa ja naiivia luottamusta talousvaltaa käyttävien hyvyteen ja vallitsevan talousjärjestelmän pyhitettyihin mekanismeihin. Samaan aikaan syrjäytetyt jatkuvasti odottavat. Toisia syrjäyttävän elämäntyylin tueksi tai tämän itsekkään ihanteen innoittamiseksi on kehittynyt välinpitämättömyyden globalisaatio. Lähes huomaamatta meistä tulee kyvyttömiä tuntemaan myötätuntoa toisten tuskanhuutojen edessä, emme enää itke toisten onnettomuuksien vuoksi eikä meitä kiinnosta pitää heistä huolta, ikään kuin kaikki olisi jonkun muun vastuulla eikä kuulu meille. Hyvinvoinnin kulttuuri puuduttaa meidät. Innostumme, jos myytävänä on jotakin, jota emme vielä ole hankkineet, samalla kun kaikki nämä mahdollisuuksien puutteeseen katkenneet elämät ovat meille pelkkä näytelmä, joka ei häiritse meitä millään tavalla.

Ei uutta rahanpalvontaa

55. Eräs tämän tilanteen syistä on suhteemme rahaan, koska annamme sen rauhassa hallita itseämme ja yhteiskuntiamme. Kokemamme talouskriisi saa meidät unohtamaan, että sen juurena on syvä antropologinen kriisi: ihmisen etusijan unohtaminen! Olemme luoneet uusia epäjumalia. Muinainen kultaisen vasikan palvonta (vrt. 2. Moos. 32:1-35) on saanut

uuden häikäilemättömän muodon rahan palvonnassa ja kasvottoman talouden diktatuurissa vailla todella inhimillistä päämäärää. Maailmanlaajuinen rahamarkkinoiden ja talouselämän kriisi paljastaa niiden epätasapainon ja ennen kaikkea antropologisen suunnan vakavan puutteen, joka kutistaa ihmisen vain yhteen hänen tarpeistaan: kulutukseen.

56. Kun pienen vähemmistön ansiot kasvavat eksponentiaalisesti, enemmistön ansiot etäännyvät yhä enemmän tuon onnekkaan vähemmistön hyvinvoinnista. Tämä epätasapaino johtuu ideologioista, jotka puolustavat markkinoiden ehdotonta autonomiaa ja finanssispekulointia. Siksi ne kieltävät valtioiden, joiden tehtävä on valvoa yhteistä hyvää, oikeuden harjoittaa minkäänlaista kontrollia. Syntyy uusi näkymätön, joskus virtuaalinen tyrannia, joka yksipuolisesti ja leppymättä pakottaa omia lakejaan ja sääntöjään. Lisäksi velka ja korot etäännyttävät monia maita oman talouselämänsä mahdollisuuksista ja kansalaisia todellisesta ostovoimastaan. Kaikkeen tähän voi lisätä laajalle levinneen korrupcion ja itsekkään veronkierron, jotka ovat saavuttaneet maailmanlaajuiset mittasuhteet. Vallan ja omistamisen halu on rajaton. Tässä järjestelmässä, joka pyrkii nielaisemaan kaiken kasvatukseen voittoa, kaikki se, mikä on haavoittuvaista, kuten ympäristö, on puolustuskyvytön jumalaksi korotettujen, ainoaksi säännöksi tehtyjen markkinoiden edessä.

Ei rahan valtaa palvelemisen sijaan

57. Tämän asenteen taakse kätkeytyvät etiikan torjuminen ja Jumalan torjuminen. Etiikkaan suhtaudutaan tavallisesti jotenkin pilkallisesti halveksien. Sitä pidetään kielteisesti vaikuttavana, liian inhimillisenä, koska se tekee rahasta ja

vallasta suhteellista. Sitä pidetään uhkana, koska se tuomitsee ihmispersoonan manipuloimisen ja alentamisen. Lopulta etiikka viittaa Jumalaan, joka vaatii sitoutunutta vastausta markkinakategorioiden ulkopuolella. Jos markkinoista tehdään absoluuttisia, Jumala voidaan nähdä vain hallitsemattomana, manipuloimattomana, jopa vaarallisena, koska hän kutsuu ihmistä täyteen itsensä toteuttamiseen ja vapauteen kaikenlaisesta orjuudesta. Etiikka – ideologisoimaton etiikka – sallii tasapainon ja inhimillisemmän yhteiskuntajärjestyksen luomisen. Tässä mielessä kehotan talouselämän asian tuntijoita ja eri maiden hallitsijoita harkitsemaan erään antiikin ajan viisaan sanoja: ”Se, että ei jaa omaisuuttaan köyhien kanssa, on heiltä varastamista ja heidän elämänsä riistämistä. Omaisuutemme ei ole meidän, vaan heidän.”⁵⁵

58. Talouselämän uudistus, joka ottaa etiikan huomioon, vaatii voimallista asennemuutosta poliittisilta johtajilta. Kehotan heitä kohtaamaan tämän haasteen päättäväisesti ja kaukokatseisesti, ottaen luonnollisesti huomioon kunkin kontekstin erityisyyden. Rahan on palveltava eikä hallittava! Paavi rakastaa kaikkia, sekä rikkaita että köyhiä, mutta hän on Kristuksen nimessä velvollinen muistuttamaan, että rikkaiden on autettava, kunnioitettava ja edistettävä köyhiä. Kehotan teitä epätietokäteen yhteisvastuuseen ja palaamaan talouselämässä ja rahamarkkinoissa etiikkaan, joka suosii ihmistä.

Ei väkivaltaa synnyttävää epäoikeudenmukaisuutta

59. Nykyään monin paikoin kaivataan suurempaa turvallisuutta. Mutta niin kauan kun yhteiskunnassa ja kansojen vä-

55 Pyhä Johannes Khrysostomos, De Lazaro Concio II, 6: PG 48, 992.

lillä ei poisteta syrjäytymistä ja sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta, on mahdotonta juuria pois väkivaltaa. Väkivallasta syytetään köyhiä ihmisiä ja köyhimpiä kansoja, mutta vailla tasavertaisia mahdollisuuksia erilaiset aggression ja sodan muodot löytävät hedelmällisen kasvualustan, joka ennemmin tai myöhemmin aiheuttaa räjähdysen. Kun yhteiskunta – paikallinen, kansallinen tai maailmanlaajuinen – hylkää osan itsestään reuna-alueelle, ei mikään poliittinen ohjelma, lainvalvonta- tai tiedustelujärjestelmä voi loputtomasti taata rauhaa. Näin ei ole vain siksi, että epäoikeudenmukaisuus synnyttää väkivaltaisen reaktion järjestelmän syrjäyttämien ihmisten keskuudessa, vaan siksi, että yhteiskunta- ja talousjärjestelmä on juuriltaan epäoikeudenmukainen. Kuten hyvä pyrkii laajenemaan, myös se paha, johon myönnyttään, eli epäoikeudenmukaisuus, on taipuvainen laajentamaan vahingollista voimaansa ja hiljalleen horjuttamaan minkä tahansa poliittisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän perustuksia, kuinka vakailta ne näyttävätkin. Jos jokaisella teolla on seurauksensa, yhteiskunnan rakenteisiin kätkeytynyt paha kykenee jatkuvasti aiheuttamaan hajaannusta ja kuolemaa. Se on epäoikeudenmukaisiin yhteiskuntarakenteisiin kiteytynyttä pahaa, ja niistä käsin ei voi odottaa parempaa tulevaisuutta. Olemme kaukana niin sanotusta ”historian lopusta”, sillä kestävän ja rauhanomaisen kehityksen edellytykset eivät ole vielä riittävästi juurtuneet ja toteutuneet.

60. Nykytalouden mekanismit edistävät hallitsematonta kulutusta, mutta tuloksena on, että hillitön kulutus liittyneenä sosiaaliseen epäoikeudenmukaisuuteen vahingoittaa yhteiskunnan kudosta kaksin verroin. Tällä tavalla yhteiskunnallinen eriarvoisuus synnyttää ennemmin tai myöhemmin väkivaltaa, jota aseisiin turvautuminen ei koskaan pysty rat-

kaisemaan. Se antaa vain väärää toivoa niille, jotka vaativat turvallisuuden lisäämistä, ikään kuin emme nykyisin tietäisi, että aseet ja väkivaltainen tukahduttaminen ratkaisujen tuomisen sijasta luovat uusia ja entistä pahempia konflikteja. Jotkut yksinkertaisesti tyytyvät syyttämään köyhiä ihmisiä ja köyhiä maita omista ongelmistaan, yleistävät epäoikeudenmukaisesti ja teeskentelevät löytävänsä ratkaisun ”kasvatuksesta”, joka rauhoittaa ja muuttaa köyhät kesyiksi ja harmittomiksi. Kaikki tämä aiheuttaa yhä enemmän ärtymystä, kun syrjäytetyt näkevät yhteiskunnallisen syövän eli korruption syvästi juurtuneena monissa maissa – hallituksissa, liikeyrityksissä ja instituutioissa – mikä hallitsijoiden poliittinen ideologia sitten onkin.

Joitakin kulttuurihaasteita

61. Julistamme evankeliumia myös silloin, kun pyrimme kohtaamaan erilaiset haasteet.⁵⁶ Joskus ne ilmenevät aitoina hyökkäyksinä uskonnonvapautta vastaan tai uusina esimerkkeinä kristittyjen vainoista, jotka joissakin maissa ovat saavuttaneet hälyttävän vihan ja väkivallan tason. Monin paikoin on kyse pikemminkin laajalle levinneestä relativistisesta välinpitämättömyydestä, johon liittyy pettymys ja ideologioiden kriisi reaktiona kaikkea totalitaariselta vaikuttavaa vastaan. Tämä ei vahingoita vain kirkkoa, vaan yhteiskuntaelämää yleensä. Ymmärrämme, että kulttuurissa, jossa jokainen tahtoo julistaa omaa subjektiivista totuuttaan, kansalaisten on vaikea haluta osallistua yhteiseen projektiin, joka ylittää henkilökohtaisten intressien ja toiveiden rajat.

56 Vrt. *Propositio 13*.

62. Vallitsevassa kulttuurissa etusijalla on se, mikä on ulkoista, välitöntä, näkyvää, nopeaa, pinnallista ja väliaikaista. Todellinen joutuu antamaan paikkansa näennäiselle. Monissa maissa globalisaatio on tuonut mukanaan kiihtyvän kulttuuristen juurien heikkenemisen ja toisten kulttuurien ajattelutapojen tunkeutumisen, kulttuurien, jotka ovat taloudellisesti kehittyneitä mutta eettisesti heikentyneitä. Tämän ovat ilmaisseet useissa synodeissa eri maanosien piispat. Esimerkiksi Afrikan piispat totesivat joitakin vuosia sitten, kiertokirjeeseen *Sollicitudo rei socialis* viitaten, että Afrikan maat halutaan usein muuttaa pelkiksi ”mekanismin paloiksi, jättimäisen koneiston rattaiksi. Tämä näkyy usein myös tiedotusvälineissä, joita pyörittävät pääasiassa pohjoisen pallonpuoliskon keskusket ja jotka eivät aina asianmukaisesti ota huomioon tällaisten maiden prioriteetteja ja ongelmia eivätkä kunnioita niiden kulttuurirakennetta.”⁵⁷ Samalla tavalla Aasian piispat ovat korostaneet ”vaikutteita, joita ulkoapäin kohdistetaan Aasian kulttuureihin. Uusia käyttäytymismalleja kehittyi tuloksena liiallisesta tiedotusvälineiden vaikutuksesta ... Tämän seurauksena media- ja viihdeteollisuuden negatiiviset piirteet uhkaavat perinteisiä arvoja.”⁵⁸

63. Monien kansojen katolinen usko kohtaa nykyisin uusien uskonnollisten liikkeiden leviämisen asettaman haasteen. Jotkut niistä ovat taipuvaisia fundamentalismiin, jotkut näyttävät tarjoavan spiritualiteettia ilman Jumalaa. Tämä on toisaalta tulos inhimillisestä reaktiosta materialistista, kulutus- ja yksilökeskeistä yhteiskuntaa vastaan ja toisaalta se käyttää

57 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Africa* (14. syyskuuta 1995), 52: AAS 88 (1996), 32-33; Id., kiertokirje *Sollicitudo rei socialis* (30. joulukuuta 1987), 22: AAS 80 (1988), 539.

58 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Asia* (6. marraskuuta 1999), 7: AAS 92 (2000), 458.

hyväksi syrjäseuduilla ja köyhtyneillä alueilla elävien ihmisten heikkouksia, koska he elävät suurten inhimillisten kärsimysten keskellä ja etsivät välittömiä ratkaisuja hätäänsä. Nämä uskonnolliset liikkeet, joita luonnehtii viekas tunkeutuminen, tulevat vallitsevan individualismin keskelle täyttämään sekularistisen rationalismin jättämää tyhjiötä. Lisäksi meidän on välttämätöntä tunnistaa se, että jos osa kastetusta kansastamme ei koe kuuluvansa kirkkoon, syynä ovat osin myös jotkut rakenteet ja torjuva ilmapiiri joissakin seurakunnissamme ja yhteisöissämme tai byrokraattinen lähestymistapa kansamme elämän yksinkertaisiin tai monimutkaisiin ongelmiin. Monin paikoin hallintoon keskittyvä lähestymistapa voittaa pastoraalisen lähestymistavan, kuten myös pelkääntään sakramenttien jakamiseen keskittyminen ilman muita evankeliumin julistamisen muotoja.

64. Sekularisaatioprosessi pyrkii kutistamaan uskon ja kirkon yksityiselle ja henkilökohtaiselle alueelle kuuluvaksi. Kaiken transsendenssin kieltäminen on johtanut kasvavaan etiikan vääristymiseen, henkilökohtaisen ja sosiaalisen synnin tajun heikkenemiseen ja etenevään relativismin lisääntymiseen. Nämä ovat johtaneet yleisesti sekavuuteen, erityisesti muutosherkissä teini-ien ja varhaisaikuisuuden ikävaiheissa. Kuten Yhdysvaltain piispat oikein huomauttavat, kirkko pitää kiinni siitä, että on olemassa objektiivisia moraalinormeja, jotka pätevät kaikille, mutta "on niitä, jotka esittävät tämän opetuksen olevan epäoikeudenmukaista tai perusihmisöikeuksien vastaista. Tällaiset väitteet syntyvät tavallisesti tietynlaisesta moraalirelativismista, johon liittyy (ei vailla epäjohdonmukaisuutta) uskomus absoluuttisista yksilön oikeuksista. Tältä näkökannalta kirkko näyttää edistävän tiet-

tyjä ennakkoluuloja ja puuttuvan yksilönvapauteen.”⁵⁹ Elämme tietoyhteiskunnassa, joka valikoimatta syöttää meille tietoja. Ne kaikki esitetään samalla tasolla olevina, mikä joutaa valtavaan pinnallisuuteen moraalikysymysten harkinnassa. Tämän vuoksi tarvitaan välttämättä kasvatusta, joka opettaa ajattelemaan kriittisesti ja ohjaa arvojen kypsyymiseen.

65. Huolimatta yhteiskuntiin tunkeutuvasta sekularismin virrasta, monissa maissa – myös siellä, missä kristinusko on vähemmistönä – yleinen mielipide pitää katolista kirkkoa uskottavana instituutiona, johon luotetaan yhteisvastuussa ja apua tarvitsevien auttamisessa. Kerran toisensa jälkeen kirkko on toiminut välittäjänä rauhaa, yhteisymmärrystä, ympäristöä, elämän puolustamista, ihmis- ja kansalaisoikeuksia koskevissa kysymyksissä, ja niin edelleen. Kuinka suuri onkaan katolisten koulujen ja yliopistojen panos koko maailmassa! Tämä on hyvä asia. Mutta kuitenkin meidän on vaikea osoittaa, että puhuessamme toisista kysymyksistä, joita julkinen mielipide ei mielellään hyväksy, teemme sen uskollisuudesta juuri näitä samoja ihmisen arvokkuutta ja yhteistä hyvää koskevia vakaumuksia kohtaan.

66. Perhe, kuten kaikki yhteisöt ja sosiaaliset siteet, käy läpi syvää kulttuurikriisiä. Perheen tapauksessa kuitenkin siteiden heikkeneminen on erityisen vakavaa, koska kyse on yhteiskunnan perussolusta, paikasta, jossa opitaan elämään yhdessä erilaisuudestamme huolimatta ja kuulumaan toisille, ja jossa vanhemmat välittävät uskon lapsilleen. Avioliitto saataan nähdä pelkkänä tunne-elämän tyydyttämisen muotona, jonka voi perustaa millä tavalla tahansa ja muokata jokaisen

59 Yhdysvaltain piispainkokous, Ministry to persons with a Homosexual Inclination: Guidelines for Pastoral Care (2006), 17.

mielipiteen mukaan. Mutta avioliiton korvaamaton panos yhteiskunnalle ylittää tunne-elämän ja avioparin hetkellisten tarpeiden tason. Kuten Ranskan piispat opettavat, avioliitto ei synny ”rakkauden tunteesta, joka määritelmällisesti on katoavaa, vaan puolisoiden omaksuman sitoumuksen syvällisyydestä, kun he yhdessä päättävät astua täydelliseen elämänyhteyteen”.⁶⁰

67. Postmoderni ja globalisoitunut individualismi suosii elämäntyylä, joka heikentää ihmisten välisten suhteiden kehittymistä ja pysyvyyttä ja vääristää perhesiteitä. Pastoraalityön on yhä paremmin osoitettava, että suhteemme Isään edellyttää ja rohkaisee yhteyttä, joka parantaa, edistää ja vahvistaa ihmisten välisiä suhteita. Kun maailmassamme, erityisesti joissakin maissa, syntyy jatkuvasti erilaisia sotia ja konflikteja, me kristityt pidämme kiinni pyrkimyksestä tuntee toinen, parantaa haavat, rakentaa siltoja, vahvistaa suhteita ja auttaa ”kantamaan toistemme taakkoja” (Gal. 6:2). Toisaalta nykyisin syntyy monenlaisia yhdistyksiä oikeuksien puolustamiseksi ja jalojen päämäärien saavuttamiseksi. Tässä ilmenee lukemattomien kansalaisten jano osallistua ja olla yhteiskunnallisen ja kulttuurisen edistyksen rakentajia.

Uskon inkulturaation haasteet

68. Joidenkin kansojen kristillinen perusta – ennen kaikkea länsimaissa – on elävä todellisuus. Täällä kohtaamme, erityisesti vähäosaisimpien joukossa, moraalisia voimavaroja, jotka säilyttävät aidon kristillisen humanismin arvot. Uskon katse todellisuuteen ei voi jättää tunnistamatta sitä, minkä

60 Ranskan piispainkokous, Conseil Famille et Société, *Élargir le mariage aux personnes de même sexe? Ouvrons le débat!* (28. syyskuuta 2012).

Pyhä Henki kylvää. Olisi epäluottamusta hänen vapaata ja anteliasta toimintaansa kohtaan ajatella, että aidot kristilliset arvot puuttuvat sieltä, missä suurin osa kansasta on kastettu ja ja ilmaisee uskoaan ja veljellistä solidaarisuuttaan monin tavoin. Tässä on tunnustettava, että on kyse paljon enemmän kuin ”Sanan siemenistä”, koska on kyse aidosta katolisesta uskosta omine ilmaisutapoineen ja kirkkoon kuulumisesta. Ei ole hyvä jättää huomiotta uskon leimaaman kulttuurin ratkaisevaa tärkeyttä. Tällä evankeloidulla kulttuurilla kaikkein rajoitteineenkin on paljon enemmän voimavaroja nykyisen sekularismin hyökkäysten edessä kuin pelkällä uskovien summalla olisi. Evankelioitu kansankulttuuri sisältää uskon ja yhteisvastuun arvoja, jotka voivat edistää entistä oikeudenmukaisemman ja uskovan yhteiskunnan kehittymistä. Sillä on erityistä viisautta, joka on osattava kiitollisena tunnistaa.

69. On pakottavan tärkeää evankeloida kulttuurit, jotta evankeliumi voisi inkulturoitua. Katolisen tradition maissa on kyse jo olemassa olevan rikkauden auttamisesta, parantamisesta ja vahvistamisesta. Muiden uskonnollisten traditionien maissa tai syvästi sekularisoituneissa maissa on kyse uusien kulttuurin evankelioimisen prosessien edistämisestä, vaikka nämä vaativatkin pitkäaikaisia suunnitelmia. Emme kuitenkaan voi jättää huomiotta sitä, että aina on kyse kehoksesta kasvuun. Katolisten kansojen kansankulttuurissa voimme tunnistaa heikkouksia, jotka evankeliumin on vielä parannettava: machokulttuuri, alkoholismi, kotiväkivalta, osallistuminen vain harvoin eukaristiaan, fatalistiset tai taikauskoiset uskomukset ja noituus, ja niin edelleen. Mutta juuri kansanhurskaus on paras lähtökohta niiden parantamiseksi ja niistä vapautumiseksi.

70. On myös totta, että joskus korostetaan tiettyjen ryhmien perinteiden ulkoisia muotoja tai hypoteettisia, absoluuttisina pidettyjä yksityisiä ilmoituksia enemmän kuin kristillisen hurskauden innoitusta. On olemassa tietynlaista hartauksista koostuvaa kristinuskoa; se on tyypillistä individualistiselle ja tunteita korostavalle uskon elämistavalle, joka todellisuudessa ei vastaa aitoa "kansanhurskautta". Jotkut edistävät näitä ilmaisumuotoja huolehtimatta uskovien yhteiskunnallisesta edistämisestä ja kasvatuksesta, ja joissakin tapauksissa he tekevät niin saavuttaakseen taloudellisia etuja tai valtaa muihin nähden. Emme voi myöskään jättää huomiotta sitä, että viime vuosikymmeninä on tapahtunut repeämä kristinuskon välittämisessä sukupolvelta toiselle katolisessa väestössä. On kiistämätöntä, että monet tuntevat pettymystä ja lakkaavat samaistumasta katoliseen traditioon, että on enemmän vanhempia, jotka eivät anna kastaa lapsiaan eivätkä opeta heitä rukoilemaan, ja että on tiettyä lähtemistä muihin uskonyhteisöihin. Joitakin tämän repeämän syitä ovat vuoropuhelun puute perheissä, tiedotusvälineiden vaikutus, relativistinen subjektivismi, kaupankäyntiä ruokkiva hillitön kulutus, pastoraalityön puuttuminen köyhimpien keskuudessa, se, että instituutiomme eivät ole vastaanottavia, ja vaikeutemme luoda uudelleen yliluonnollista liittymistä uskoon moniuskon-toisessa ympäristössä.

Kaupunkikulttuurien haasteet

71. Uusi Jerusalemla, pyhä kaupunki (vrt. Ilm. 21:2-4), on päämäärä, jota kohti koko ihmiskunta on matkalla. On mielenkiintoista, että ilmoitus kertoo meille, että ihmiskunnan ja historian täyttymys toteutuu kaupungissa. Meidän on katsottava kaupunkia kontemplatiivisella katseella, uskon kat-

seella, joka näkee Jumalan asuvan sen kodeissa, kaduilla ja aukioilla. Jumalan läsnäolo ohjaa ihmisten ja ryhmien vilpittömyyttä etsintää, kun he yrittävät löytää tukea ja merkitystä elämälleen. Hän elää kansalaisten keskuudessa edistäen solidaarisuutta, veljeyttä, tahtoa hyvään, totuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Tätä läsnäoloa ei tarvitse teeskennellä, vaan löytää ja paljastaa se. Jumala ei kätkeydy niiltä, jotka etsivät häntä vilpittömin sydämin, vaikka he tekisivät sen kompassitellen, epämääräisesti tai sattumanvaraisesti.

72. Kaupungissa elämän uskonnollista ulottuvuutta välitetään erilaisin elämäntyylein ja tavoin, jotka liittyvät ajan, paikan ja suhteiden tajuun, toisella tavalla kuin maaseudulla. Jokapäiväisessä elämässä kaupunkilaiset joutuvat usein kamppailemaan toimeentulostaan. Tähän kamppailuun kätkeytyy syvä ymmärrys elämästä, johon tavallisesti liittyy myös syvä uskonnollinen taju. Meidän on mietiskeltävä tätä kyetäksemme sellaiseen vuoropuheluun kuin Jeesuksen keskustelu samarialaisen naisen kanssa kaivolla, jossa tämä etsi janonsa tyydyttämistä (vrt. Joh. 4:7-26).

73. Uusia kulttuureita syntyy jatkuvasti näillä valtavilla ihmisalueilla, joissa kristityt eivät enää ole merkityksen edistäjiä tai synnyttäjiä, vaan pikemminkin saavat näistä kulttuureista toisia kieliä, symboleita, viestejä ja paradigmoja. Niistä he saavat uusia elämänsuuntia, jotka usein ovat ristiriidassa Jeesuksen evankeliumin kanssa. Ennen kuulematon kulttuuri sykkii ja kasvaa kaupungeissa. Piispainsynodi totesi, että nykyisin näiden laajojen alueiden muutokset ja niiden ilmaisema kulttuuri ovat uuden evankelioimisen ensisijai-

nen paikka.⁶¹ Tämä haastaa meitä ajattelemaan innovatiivisia rukouksen ja yhteyden paikkoja, jotka ovat kaupunkilaisille houkuttelevampia ja merkityksellisempiä. Tiedotusvälineiden vaikutuksesta nämä kulttuurinmuutokset koskettavat myös maaseutuja aiheuttaen niidenkin elämäntavassa merkittäviä muutoksia.

74. Tarvitaan evankeliumin julistusta, joka pystyy valaisemaan näitä uusia tapoja olla suhteessa Jumalaan, toisiin ihmisiin ja ympäristöön ja joka herättää perustavanlaatuisia arvoja. On välttämätöntä mennä sinne, missä muodostuu uusia kertomuksia ja paradigmoja, tuoda Jeesuksen sana kaupunkien sielun syvimpään keskukseen. Ei saa unohtaa, että kaupunki on monikulttuurinen ympäristö. Suurissa kaupungeissa voi nähdä yhdistävän kudoksen, jossa ihmisryhmät jakavat samat elämänunelmat ja ajattelutavat ja asettuvat uusille inhimillisille alueille, kulttuurialueille, näkymättömiin kaupunkeihin. Erilaisia kulttuurimuotoja elää *de facto* rinnakkain, mutta usein ne harjoittavat syrjintää ja väkivaltaa. Kirkkoa kutsutaan asettumaan vaikean vuoropuhelun palvelukseen. Toisaalta on kaupunkilaisia, joilla on käytettävissään tarvittavat keinot oman ja perheensä elämän kehittämiseen, mutta on monia "ei-kaupunkilaisia", "puolikaupunkilaisia" ja "kaupunkijätteitä". Kaupunki tuottaa jonkinlaista pysyvää ambivalenssia, koska vaikka se tarjoaa asukkailleen rajattomia mahdollisuuksia, ilmenee myös lukemattomia vaikeuksia monien elämän täyden kehittymisen kannalta. Tämä ristiriita aiheuttaa repiviä kärsimyksiä. Monissa osissa maailmaa kaupungeissa on joukkomielenosoituksia, joissa tuhannet asukkaat vaativat vapautta, osallistumista, oikeudenmukai-

61 Vrt. Propositio 25.

suutta ja monia muita asioita. Jos niitä ei tulkita oikein, niitä ei voida vaientaa voimakeinoin.

75. Emme voi jättää huomiotta sitä, että kaupungeissa helposti lisääntyvät huume- ja ihmiskauppa, alaikäisten hyväksikäyttö ja kaltoinkohtelu, vanhusten ja sairaiden hylkääminen ja monenlainen korruptio ja rikollisuus. Samaan aikaan paikasta, joka voisi olla arvokas kohtaamisen ja yhteisvastuun tila, usein tulee eristäytymisen ja molemminpuolisen epäluottamuksen paikka. Taloja ja kortteleita rakennetaan enemmän eristämään ja suojelemaan kuin liittämään ja yhdistämään. Evankeliumin julistaminen on perusta ihmiselämän arvokkuuden palauttamiseksi näihin ympäristöihin, sillä Jeesus haluaa vuodattaa kaupunkeihin yltäkylläisen elämän (vrt. Joh. 10:10). Evankeliumin esittämä ihmiselämän yhtenäinen ja täysi merkitys on paras lääke kaupungin pahuuksiin, vaikka meidän on ymmärrettävä, että yhdenmukainen ja jäykkä evankelioimisen ohjelma ja tyyli ei sovellu näihin todellisuuksiin. Ihmiselämän eläminen täyteydessään ja evankeliumin todistuksen hapatteen tuominen haasteiden keskelle missä tahansa kulttuurissa ja kaupungissa tekee kristitystä yhä paremman ja kaupungista entistä hedelmällisemmän.

II Pastoraalityöntekijöiden kiusaukset

76. Olen valtavan kiitollinen kaikkien kirkossa työskentelevien panoksesta. Tässä en tahdo luetella eri pastoraalityöntekijöiden tehtäviä piispoista kaikkein vähäisimpiin ja näkymättömiimpiin kirkollisiin palveluihin. Tahdon sen sijaan mietiskellä haasteita, joita he kaikki joutuvat kohtaamaan

nykyisen globalisoituneen kulttuurin kontekstissa. Mutta ensi sijassa ja oikeudenmukaisena velvollisuutenani on sanoa, että kirkon panos nykymaailmassa on valtava. Tuskanme ja häpeämme joidenkin kirkon jäsenten syntien vuoksi, ja omiemme vuoksi, eivät saa johtaa unohtamaan sitä, kuinka monet kristityt antavat elämänsä rakkaudesta. He auttavat monia ihmisiä parantumaan tai kuolemaan rauhassa kentäsairaaloissa, auttavat erilaisten riippuvuuksien orjia maapallon köyhimmissä paikoissa, omistavat elämänsä lasten ja nuorten kasvattamiseen, pitävät huolta kaikkien hylkäämistä vanhuksista, yrittävät välittää arvoja vihamielisessä ympäristössä tai omistautuvat monilla muilla tavoilla tuomaan ilmi rajatonta rakkautta ihmiskuntaa kohtaan, jota ihmiseksi tullut Jumala on meille osoittanut. Kiitän siitä kauniista esimerkiksi, jonka monet kristityt minulle antavat uhraten iloiten elämänsä ja aikansa. Tämä todistus tekee minulle hyvää ja tukee minua omassa yrityksessäni voittaa itsekkyyteni ja antaa itseni täydemmin.

77. Tästä huolimatta, aikamme lapsina, olemme kaikki jollakin tavalla nykymaailman globalisoituneen kulttuurin vaikutuksen alaisia. Vaikka se tarjoaa meille arvoja ja uusia mahdollisuuksia, se voi myös rajoittaa, ehdollistaa ja jopa sairastuttaa meitä. Tiedän, että tarvitsemme paikkoja, joissa pastoraalityöntekijät voivat löytää innoitusta ja parannusta, "paikkoja, joissa synnyttää uudelleen oma uskonsa ristiinnaulittuun ja ylösnousseeseen Jeesukseen, joissa voi jakaa oman syvällisimmät kysymyksensä ja jokapäiväisen elämän huolet, joissa voi syvästi tutkia evankeliumin kriteerien mukaan omaa elämäänsä ja kokemustaan suunnatakseen sekä henkilökohtaiset että yhteisölliset päätöksensä siihen, mikä

on hyvää ja kaunista”.⁶² Samalla tahdon kiinnittää huomiota joihinkin kiusauksiin, jotka erityisesti nykyisin koskettavat pastoraalityössä toimivia.

Kyllä missionaarisen spiritualiteetin haasteeseen

78. Nykyisin kohtaamme monia pastoraalityössä toimivia, jopa Jumalalle vihittyjä henkilöitä, jotka kantavat liikaa huolta omasta henkilökohtaisesta vapaudestaan ja rentoutumisestaan. Tämä saa pitämään omia työtehtäviä ikään kuin pelkkänä elämän liitteenä eikä osana omaa identiteettiä. Samaan aikaan hengellinen elämä samaistuu muutamaankin uskonnolliseen hetkeen, jotka tarjoavat tiettyä lohdutusta, mutta eivät ruoki toisten kohtaamista, työtä maailmassa ja evankeliumin julistamisen intohimoa. Näin monissa evankelioimistyön tekijöissä voi heidän rukoillessaankin huomata yksilöllisyyden korostumisen, identiteettikriisin ja innon kylmenemisen. Nämä ovat kolme pahaa, jotka ruokkivat toinen toisiaan.

79. Joskus mediakulttuurimme ja tietyt älylliset piirit osoittavat korostunutta epäluottamusta kirkon sanomaa kohtaan, samoin kuin tietynlaista kyynisyyttä. Tämän seurauksena monet pastoraalityöntekijät, vaikka rukoilevatkin, kehittävät jonkinlaisen alemmuuskompleksin, joka johtaa heidät suhteellistamaan tai kätkemään kristillistä identiteettiään ja vakaumustaan. Tästä syntyy noidankehä. Tällä tavalla he eivät ole onnellisia siitä, mitä ovat ja mitä tekevät, eivät samaistu evankelioimisen lähetystehtävän kanssa, ja tämä heikentää heidän paneutumistaan. He päätyvät tukahduttamaan lähetystyön ilon jonkinlaiseksi pakkomielteeksi olla kuten kaikki

62 Italian katolinen aktio, XIV kansallisen kokouksen viesti kirkolle ja maalle (8. toukokuuta 2011).

muutkin ja omistaa se, minkä kaikki muutkin omistavat. Heidän evankelioimistyöstään tulee pakotettua, ja he käyttävät siihen vain vähän voimia ja rajoitetusti aikaa.

80. Pastoraalityöntekijöissä kehittyi, mikä heidän hengellinen tyylinsä tai ajattelutapansa onkin, sellaista relativismia, joka on vielä paljon vaarallisempaa kuin opillinen relativismi. Se liittyy syvimpiin ja vilpittömimpiin valintoihin, jotka määrittävät heidän elämänmuotoaan. Tämä käytännön relativismi on toimimista niin kuin Jumalaa ei olisi, päätöksentekoa niin kuin köyhiä ei olisi, suunnitelmia niin kuin muita ei olisi, työntekoa niin kuin ei olisi niitä, jotka eivät vielä ole kuulleet evankeliumin sanomaa. Kannattaa huomata, että jopa ne, joilla näennäisesti on luja opillinen ja hengellinen vakaumus, usein lankeavat elämäntyyliin, joka saa kiinnittymään taloudelliseen turvallisuuteen, valta-asemaan ja ihmilliseen kunniaan mihin hintaan hyvänsä, sen sijaan että antaisi elämänsä toisten hyväksi lähetystyössä. Älkäämme antako riistää lähetystyöntoamme!

Ei itsekästä laiskuutta

81. Kun tarvitsemme enemmän dynamismia lähetystyöhön, joka tuo suolan ja valon maailmalle, monet maallikot pelkäävät sitä, että joku kutsuu heitä johonkin apostoliseen tehtävään, ja pyrkivät pakenemaan mitä tahansa tehtävää, joka veisi heidän vapaa-aikaansa. Nykyisin on esimerkiksi tullut hyvin vaikeaksi löytää seurakuntiin koulutettuja katekeettoja, jotka pysyisivät tehtävässään edes joitakin vuosia. Mutta jotakin samanlaista tapahtuu myös pappien suhteen, joilla on pakkomielle vapaa-aikansa suojelemisesta. Tämä johtuu usein siitä, että henkilöillä on tarve suojella omaa henkilö-

kohtaista vapauttaan, ikään kuin evankelioimistehtävä olisi vaarallinen myrky eikä iloitseva vastaus Jumalan rakkautteen, joka kutsuu meitä lähetystyöhön ja tekee meistä täydellisiä ja hedelmällisiä. Jotkut vastustavat itsensä antamista kokonaan lähetystyölle ja päätyvät halvaannuttavaan hengelliseen laiskuuteen.

82. Ongelma ei aina ole siinä, että toimintoja olisi liikaa, vaan ennen kaikkea huonosti toteutetussa toiminnassa ilman oikeaa motivaatiota, ilman toimintaa läpäisevää spiritualiteettia, joka tekee siitä miellyttävää. Tästä johtuu, että velvollisuudet väsyttävät enemmän kuin olisi järkevää, ja joskus sairastuttavat. Ei ole kyse tyynestä vaivannäöstä, vaan kireästä, raskaasta, epätydyttävästä ja lopulta kestävämmästä vaivasta. Tämä pastoraalinen laiskuus voi johtua monista syistä. Jotkut lankeavat siihen, koska heittäytyvät epärealistisiin projekteihin eivätkä mielellään tyydy siihen, mitä rauhassa voisivat tehdä. Toiset taas siksi, etteivät kärsivällisesti hyväksy prosessien vaivalloista kehitystä ja tahtovat kaiken putoavan taivaasta. Toiset siksi, että kiinnittyvät joihinkin projekteihin tai turhamaisiin menestyksen toiveisiin. Toiset siksi, että ovat menettäneet todellisen kontaktin ihmisiin ja niin paljon irrottaneet pastoraalityönsä ihmisistä, että kiinnittävät enemmän huomiota organisaatioon kuin ihmisiin ja heitä kiinnostaa enemmän "tiekartta" kuin itse vaellus. Toiset lankeavat hengelliseen laiskuuteen, koska eivät osaa odottaa, he haluavat hallita elämän rytmiä. Nykyajan pakkomielle välittömien tulosten saavuttamisesta johtaa siihen, että pastoraalityöntekijät eivät helposti siedä mitään ristiriidalta, näennäiseltä epäonnistumiselta, kritiikiltä ja ristiltä näyttävää.

83. Näin muotoutuu suurin uhka: ”kirkon jokapäiväisen elämän harmaa pragmatismi, jossa kaikki näennäisesti etenee normaalisti, mutta todellisuudessa usko kuluu loppuun ja rappeutuu pikkumaisuudeksi.”⁶³ Kehittyy hautapsykologia, joka vähitellen muuttaa kristityt museon muumioiksi. Pettyneinä todellisuuteen, kirkkoon tai itseensä he kokevat jatkuvasti kiusausta langeta toivottomaan surullisuuteen, joka valtaa sydämen kuin ”paholaisen kallein eliksiiri”.⁶⁴ Kututtuina säteilemään valoa ja välittämään elämää he lopulta kiintyvät asioihin, jotka synnyttävät yksinomaan pimeyttä ja sisäistä väsymystä ja heikentävät apostolista intoa. Kaiken tämän vuoksi toistan uudestaan: Älkäämme antako riistää meiltä evankelioimisen iloa!

Ei hedelmätöntä pessimismii

84. Evankeliumin iloa ei kukaan tai mikään voi koskaan meiltä riistää (vrt. Joh. 16:22). Maailmassamme – ja kirkossa – olevat pahuudet eivät saisi olla tekosyitä ponnistustemme ja intomme vähenemiselle. Pitäkäämme niitä haasteina kasvaaksemme. Uskon katse kykenee tunnistamaan valon, jota Pyhä Henki aina levittää pimeyden keskellä, unohtamatta, että ”missä synti on tullut suureksi, siellä on armo tullut ylenpalttiseksi” (Room. 5:20). Uskomme haaste on havaita, kuinka vesi voi muuttua viiniksi ja vehnä kasvaa rikkaviljan keskellä. Vaikka 50 vuotta Vatikaanin II kirkolliskokouksen

63 Joseph Ratzinger, ”Uskon ja teologian nykytilanne”, esitelmä tapaamisessa Latinalaisen Amerikan piispallisten opillisten komissioiden puheenjohtajien kanssa Guadalajarassa Meksikossa 1996. Julkaistu L'Osservatore Romanossa 1. marraskuuta 1996; siteerattu Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokouksen Aparecidan asiakirjassa (29. kesäkuuta 2007), 12.

64 Georges Bernanos, *Journal d'un curé de campagne*, Paris, 1974, 135.

jälkeen koemmekin tuskaa aikamme kurjuuksista ja olemme kaukana naiivista optimismista, realismin lisääntymisen ei pidä merkitä vähäisempää luottamusta Henkeen eikä vähäisempää anteliaisuutta. Tässä mielessä voimme palata kuuntelemaan autuaan Johannes XXIII:n sanoja tuona ikimuis-toisena päivänä 11. lokakuuta 1962: "Korviimme ikävä kyllä kantautuu joidenkin sellaisten ääniä, joilla tosin on palava into uskonnon vuoksi mutta jotka arvioivat tosiasioita vailla riittävää objektiivisuutta ja järkevää arvostelukykyä. Ihmisyhteisön nykytilassa he eivät kykene näkemään mitään muuta kuin raunioita ja vaikeuksia ... Meistä näyttää, että on päätäväisesti oltava eri mieltä näiden tuhon profettojen kanssa, jotka aina julistavat pahinta, ikään kuin maailmanloppu olisi käsillä. Inhimillisten tapahtumien nykytilassa, jossa ihmiskunta näyttää siirtyvän uuteen asioiden järjestykseen, on pikemminkin nähtävä jumalallisen kaitselmuksen salatut suunnitelmat, jotka seuraavina aikoina toteutuvat ihmisten työn kautta ja usein ylittävät heidän odotuksensa. Viisaasti ne järjestävät kaiken, inhimilliset vastoinkäymisetkin, kirkon parhaaksi."⁶⁵

85. Yksi vakavimmista kiusauksista, jotka tukahduttavat innon ja rohkeuden, on tappiomieliala, joka tekee meistä tyytymättömiä ja pettyneitä, synkkäilmeisiä pessimistejä. Ei kukaan voi lähteä taisteluun, ellei täysin luota voittavansa. Jos aloittaa vailla luottamusta, on jo hävinnyt puolet taistelusta ja hautaa talenttinsa. Vaikka olemmekin tuskallisen tietoisia heikkouksistamme, on mentävä eteenpäin antamatta periksi ja muistettava Herran sanat Paavalille: "Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa" (2. Kor.

65 Puhe Vatikaanin II kirkolliskokouksen avajaisissa (11. lokakuuta 1962), 4, 2-4: AAS 54 (1962), 789.

12:9). Kristillinen voitto on aina risti, mutta tuo risti on aina samalla voitonlippu, jota kannetaan taistelevassa hellyydessä pahan hyökkäyksiä vastaan. Tappion paha henki on sen kiusauksen veli, joka pyrkii ennenaikaisesti erottamaan vehnän rikkaviljasta. Tämä on tulosta ahdistuneesta ja itsekkästä epäluottamuksesta.

86. On ilmeistä, että joissakin paikoissa on tapahtunut hengellistä "aavikoitumista" tuloksena joidenkin yhteiskuntien yri-tyksestä rakentaa ilman Jumalaa ja tuhota kristilliset juurensa. Siellä "kristillinen maailma on tulossa hedelmättömäksi ja ehtyy kuin liikahyödynnetty maa, joka autioituu".⁶⁶ Toisissa maissa kristinuskon väkivaltainen vastustaminen pakottaa kristityt elämään uskoaan lähes kätkössä rakastamassaan maassa. Tämä on toinen hyvin tuskallinen autiomaan muoto. Myös oma perhe tai oma työpaikka voivat olla tällainen kuiva ympäristö, jossa kuitenkin on säilytettävä usko ja pyrittävä saamaan se säteilemään. Mutta "juuri tästä autiomaan ja tyhjyyden kokemuksesta lähtien voimme uudelleen löytää uskomisen ilon ja sen elintärkeän merkityksen meille kaikille, miehille ja naisille. Autiomaassa löydetään uudelleen sen arvo, mikä on olennaista elämälle. Siten nykymaailmassa on lukemattomia merkkejä, jotka usein ilmenevät implisiittisessä tai negatiivisessa muodossa, Jumalan ja elämän lopullisen merkityksen janoamisesta. Ja autiomaassa tarvitaan ennen kaikkea ihmisiä, jotka omalla elämällään osoittavat tien kohti luvattua maata ja näin pitävät yllä elävää toivoa."⁶⁷ Joka tapauksessa näissä olosuhteissa meitä kutsutaan olemaan

66 John Henry Newman, Letter of 26 January 1833: The Letters and Diaries of John Henry Newman, vol. III, Oxford 1979, 204.

67 Benedictus XVI, saarna Uskon vuoden avajaismessussa (11. lokakuuta 2012): AAS 104 (2012), 881.

toisille vesiruukkuja, joista he voivat juoda. Joskus ruukku muuttuu raskaaksi ristiksi, mutta juuri ristillä lävistettynä Herra antoi itsensä meille elävän veden lähteeksi. Älkäämme antako riistää meiltä toivoa!

Kyllä Jeesuksen Kristuksen synnyttämille uusille suhteille

87. Nykyään, kun ihmisten välisen viestinnän verkostot ja välineet ovat saavuttaneet ennennäkemättömän kehityksen, koemme haasteena löytää ja välittää edelleen ”mystiikkaa” elää yhdessä, seurustella, kohdata toisemme, pitää käsivarsillamme ja tukea toisiamme, osallistua tähän vähän kaottiseen vuoroveteen, joka voi muuttua todelliseksi kokemukseksi veljeydestä, solidaarisesta karavaanista, pyhästä pyhiinvaelluksesta. Tällä tavoin paremmat viestintämahdollisuudet kääntyvät paremmiksi kohtaamisen ja solidaarisuuden mahdollisuuksiksi kaikille. Jos voisimme seurata tätä reittiä, se olisi jotain niin hyvää, niin parantavaa, niin vapauttavaa, niin toivoa tuottavaa! Itsestä lähteminen liittyäksemme muihin tekee hyvää. Itseemme sulkeutuminen merkitsee immanenssin katkeran myrkyn maistamista, ja ihmiskunta pahenee jokaisessa itsekkäässä valinnassa, jonka teemme.

88. Kristillinen ihanne kehottaa aina voittamaan epäilyn, jatkuvan epäluottamuksen, hyökkäysten pelon ja puolustusasenteet, joita nyky maailma vaatii meiltä. Monet yrittävät paeta toisten luota kohti mukavaa yksityisyyttä tai kaikkein intiimeintä lähipiiriä, ja luopuvat evankeliumin sosiaalisen ulottuvuuden realismista. Sillä aivan kuten jotkut halusivat puhtaasti hengellisen Kristuksen ilman lihaa ja ilman ristiä, he tahtoisivat ihmissuhteensakin vain kehittyneiden laitteiden, näyttöjen ja järjestelmien välityksellä, jotka voi

käskystä kytkeä päälle ja pois. Evankeliumi sitä vastoin kutsuu meitä aina ottamaan riskin toisen kasvojen kohtaamisesta, hänen haastavan fyysisen läsnäolonsa, hänen tuskansa ja vaatimustensa, hänen tarttuvan ilonsa kohtaamisesta jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Aitoa uskoa Jumalan Pojan lihaksi tulemiseen ei voi erottaa itsensä lahjoittamisesta, yhteisöön kuulumisesta, palvelemisesta, sovinnosta toisten kanssa. Jumalan Poika kutsui meidät inkarnaatiossaan hellyyden valankumoukseen.

89. Eristyminen, joka on eräs immanentismin versio, voi ilmetä väärässä autonomiassa, joka sulkee pois Jumalan. Sitä voi löytyä myös uskonnollisuudesta eräänlaisena ”hengellisenä kulutuksena”, joka vastaa sairaalloista individualismia. Paluu pyhään ja hengelliseen etsintään, jotka luonnehtivat aikaamme, ovat moniselitteisiä ilmiöitä. Mutta nykyään ateismia enemmän haasteemme on vastata riittävällä tavalla monien ihmisten Jumalan janoamiseen, jotta he eivät yritä sammuttaa sitä vieraannuttavilla ratkaisuilla tai Jeesuksella Kristuksella ilman lihaa ja ilman sitoutumista toisiin. Jos he eivät löydä kirkosta hengellisyyttä, joka parantaa heidät, vapauttaa heidät, täyttää heidät elämällä ja rauhalla ja samalla kutsuu heitä solidaariseen yhteyteen ja hedelmälliseen läheystyyöhön, he lopulta pettyvät ratkaisuihin, jotka eivät inhimillistä eivätkä anna kunniaa Jumalalle.

90. Kansanuskon aidot muodot ovat tulleet lihaksi, koska ne ovat syntyneet kristinuskon inkarnaatiosta kansankulttuurissa. Tästä syystä niihin sisältyy henkilökohtainen suhde, ei hengellisten energioiden vaan Jumalan, Jeesuksen Kristuksen, Marian tai jonkun muun pyhän kanssa. Ne ovat lihallisia, niillä on kasvot. Ne pystyvät ruokkimaan ihmissuhteita

individualistisen pakenemisen sijaan. Muilla aloilla yhteiskunnassamme kasvaa arvostus erilaisia ”hyvinvointihengellisyiden” muotoja kohtaan ilman yhteisöä, ”menestysteologiaa” kohtaan vailla veljellisiä sitoumuksia tai kasvottomia subjektiivisia kokemuksia kohtaan, jotka kutistuvat sisäiseksi immanentiksi etsinnäksi.

91. Suuri haaste on osoittaa, että ratkaisu ei koskaan ole pako henkilökohtaisesta, sitoutuneesta Jumalasuhteesta, joka samalla saa meidät sitoutumaan toisiin. Tätä tapahtuu nykyään, kun uskovat piiloutuvat ja kätkeytyvät toisten näkyvistä ja kun he hiljaa pakenevat paikasta toiseen tai tehtävästä toiseen luomatta syviä ja pysyviä suhteita: *“Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.”*⁶⁸ Se on väärä ratkaisu, joka tekee sydämen sairaaksi, ja joskus ruumiinkin. On välttämätöntä auttaa ymmärtämään, että ainoa tie on oppia kohtaamaan toiset oikealla asenteella, arvostaa ja hyväksyä heidät matkakumppaneina, ilman sisäistä vastarintaa. Vielä paremmin on kyse siitä, että oppii tunnistamaan Jeesuksen toisten kasvoissa, heidän äänessään ja heidän pyynnöissään. Se on myös sitä, että oppii kärsimään ristiinnaulitun Jeesuksen sy-leilyssä, kun kohtaamme epäoikeudenmukaisia hyökkäyksiä tai kiittämättömyyttä, väsymättä koskaan valitsemaan veljeyttä.

92. Siinä on todellinen paraneminen, sillä ainoa parantava eikä sairastuttava tapa suhtautua toisiin on mystinen veljeys, kontemplatiivinen veljeys. Se osaa katsoa lähimmäisen pyhää suuruutta, osaa löytää Jumalan jokaisessa ihmisessä,

68 Tuomas Kempiläinen, *De Imitatione Christi*, Liber I, IX, 5: ”Kuvittelu, että muualla olisi parempaa, ja paikan vaihdos ovat tuottaneet pettymyksen monelle.”

kestää yhdessä elämisen häiriöt pitämällä kiinni Jumalan rakkaudesta, osaa avata sydämensä Jumalan rakkaudelle etsiäkseen toisten onnea, niin kuin heidän hyvä Isänsäkin sitä etsii. Juuri tänä aikana, ja myös siellä, missä he ovat ”pieni lauma” (Luuk. 12:32), Herran opetuslapsia kutsutaan elämään yhteisönä, joka on maan suola ja maailman valo (vrt. Matt. 5:13-16). Heidät on kutsuttu antamaan todistus evankelioivasta yhteenkuuluvuudesta aina uudella tavalla.⁶⁹ Älkäämme antako riistää meiltä yhteisöä!

Ei hengellistä maailmallisuutta

93. Hengellinen maailmallisuus, joka kätkeytyy näennäiseen uskonnollisuuteen ja jopa rakkauteen kirkkoa kohtaan, merkitsee sitä, että Herran kunnian sijasta etsitään inhimillistä kunniaa ja henkilökohtaista hyvinvointia. Se on sitä, mistä Herra moitti fariseuksia: ”Kuinka te voisittekaan uskoa! Te kärkytte kunniaa toisiltanne ettekä etsi sitä kunniaa, joka tulee yhdeltä ja ainoalta Jumalalta” (Joh. 5:44). Kyse on hienovaraisesta tavasta etsiä ”omaa etuaan eikä Jeesuksen Kristuksen asiaa” (Fil. 2:21). Se omaksuu monia muotoja ihmisistä ja olosuhteista riippuen. Koska siihen liittyy näennäisyyteen pyrkiminen, se ei aina näy julkisina synteinä ja ulkoapäin kaikki näyttää olevan kunnossa. Mutta jos se valtaa kirkon, ”se olisi äärettömän paljon tuhoisampaa kuin mikä tahansa pelkästään moraalinen maailmallisuus.”⁷⁰

94. Tätä maailmallisuutta voidaan ruokkia erityisesti kahdella tavalla, jotka ovat syvästi yhteydessä toisiinsa. Yksi on

⁶⁹ Vrt. *Propositio 8.*

⁷⁰ Henri De Lubac, *Méditation sur l'Église*, Paris, 1968, 321.

gnostilaisuuden viehätys, subjektivismiin lukittu usko, jota kiinnostaa vain erityinen kokemus tai joukko valaisevina ja lohduttavina pidettyjä perusteluja ja tietoja mutta jossa subjekti lopulta pysyy suljettuna oman järkensä tai tunteidensa immanenssiin. Toinen on niiden itseriittoinen prometeuslainen uuspelagiolaisuus, jotka lopulta luottavat ainoastaan omiin voimiinsa ja tuntevat olevansa parempia kuin muut, koska he noudattavat tiettyjä sääntöjä tai koska he ovat järkkymättömän uskollisia tietylle menneisyyden katolisuuden tyylille. Väitetty opillinen ja kurinalainen lujuus aiheuttaa autoritaarista ja narsistista elitismää, jossa evankelioimisen sijasta toisia analysoidaan ja luokitellaan, ja armoon pääsyn auttamisen sijasta kulutetaan voimia sen vartioimiseen. Kummassakaan tapauksessa ei todella välitetä Jeesuksesta Kristuksesta eikä toisista. Ne ovat ihmiskeskeisen immanentismin ilmentymiä. Ei voida kuvitella, että näistä pelkistävästä kristinuskon muodoista voisi syntyä autenttista evankelista dynaamisuutta.

95. Tämä hämärä maailmallisuus ilmenee monissa näennäisesti ristiriitaisissa asenteissa, jotka kuitenkin kaikki pyrkivät "hallitsemaan tilaa kirkossa". Joissakin havaitaan pöyhkeilevää huolta liturgiasta, opista ja kirkon arvoasemasta, mutta ilman huolta evankeliumin todellisesta vaikutuksesta Jumalan kansassa ja konkreettisista historian tarpeista. Tällä tavoin kirkon elämä muuttuu museoesineeksi tai muutaman hallussa olevaksi. Toisissa sama hengellinen maailmallisuus kätkeytyy sosiaalisten ja poliittisten saavutusten osoittamiseen tai turhaan ylpeyteen kyvyistään käytännön hallinnossa, tai itsekunnioituksen ja itsensä toteuttamisen dynamismeihin. Se voi myös kääntyä erilaisiksi tavoiksi näyttää osallistuvansa aktiivisesti sosiaaliseen elämään täynnä mat-

koja, kokouksia, illallisia ja vastaanottoja. Tai se voi ilmetä funktionaalisisessa johtamisessa täynnä tilastoja, aikatauluja ja arviointeja, jossa tärkein hyötyjä ei ole Jumalan kansa vaan kirkko organisaationa. Kaikissa tapauksissa puuttuu lihaksi tulleen, ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen merkki; syntyy suljettuja eliittiryhmiä, eikä todella etsitä kaukana olevia eikä niitä valtavia kansanjoukkoja, jotka janoavat Kristusta. Ei ole enää evankelista intoa, vaan nautintoa väärästä itsekeskeisestä omahyväisyydestä.

96. Tämä ruokkii niiden turhamaisuutta, jotka ovat tyytyväisiä saadessaan jonkin verran valtaa ja haluavat mieluummin olla hävinneenkin armeijan kenraaleja kuin yksinkertaisia sotilaita joukossa, joka yhä jatkaa taistelua. Kuinka monta kertaa teemmekään laajoja apostolisia suunnitelmia, huolella ja hyvin suunniteltuja, aivan kuin tappion kärsineet kenraalit! Näin me kiellämme kirkkohistoriamme, joka on kunniakas historia uhrauksia, toivoa, jokapäiväistä taistelua, palvelemiseen kulutettua elämää, kestävyyttä väsyttävässä työssä, koska kaikki työ on "otsa hiessä" tehtyä. Sen sijaan tuhlaamme aikaa siitä puhumiseen, "mitä pitäisi tehdä" – espanjaksi tätä kutsutaan "*habriaqueísmo*" synniksi – hengellisinä opettajina ja pastoraalityön asiantuntijoina, jotka antavat ohjeet jääden itse ulkopuolelle. Viljelemme mielikuvitustamme rajoituksetta ja menetämme kosketuksen uskollisen kansamme tuskalliseen todellisuuteen.

97. Se, joka on langennut tähän maailmallisuuteen, katsoo korkealta ja kaukaa, hylkää veljien profetian, asettaa kysymysten esittäjät kyseenalaisiksi, tuo jatkuvasti esiin muiden virheitä. Hänen pakkomielteensä on se, miltä kaikki näyttää. Hän on taivuttanut sydämensä vain oman immanenssinsa ja

omien etujensa rajallista horisonttia kohtaan. Tämän seurauksena hän ei opi synneistään eikä ole aidosti avoin anteeksiantolle. Tämä on kauheaa korruptiota, joka näyttäytyy hyvänä. Meidän on vältettävä tämä ja laitettava kirkko liikkeelle pois itsestään, Jeesukseen Kristukseen keskittyvään lähetystyöhön, ponnistelemaan köyhien hyväksi. Jumala pelastakoon meidät hengelliseksi ja pastoraaliseksi verhoutuneesta maailmallisesta kirkosta! Tämä tukahduttava maailmallisuus paranee hengittämällä Pyhän Hengen raikasta ilmaa, joka vapauttaa meidät pysymästä keskittyneenä itseemme, kätkeytyneenä näennäiseen uskonnollisuuteen, joka on Jumalasta tyhjä. Älkäämme antako riistää meiltä evankeliumia!

Ei keskinäistä sotaa

98. Kuinka monta sotaa onkaan Jumalan kansan sisällä ja eri yhteisöissä! Kuinka monia sotia onkaan naapurustoissa ja työpaikoilla kateudesta ja mustasukkaisuudesta jopa kristittyjen keskuudessa! Hengellinen maailmallisuus johtaa jotkut kristityt sotaan muiden kristittyjen kanssa, jotka haittaavat heidän pyrkimystään valtaan, arvovaltaan, mielihyvään tai taloudelliseen turvallisuuteen. Lisäksi jotkut lakkaavat kuumasta sydämestään kirkkoon ja ruokkivat kiistahenkeä. Enemmän kuin koko kirkkoon sen rikkaassa moninaisuudessa he kuuluvatkin tähän tai tuohon ryhmään, joka pitää itseään erilaisena tai erityisenä.

99. Maailma on sotien ja väkivallan repimä tai sitä satuttaa laajalle levinnyt individualismi, joka erottaa ihmisiä ja asettaa heidät toisiaan vastaan tavoittelemaan omaa hyvinvointia. Eri maissa herää konflikteja ja vanhoja ristiriitoja, joiden uskottiin jo osittain olevan voitettuja. Tahdon pyyttää kristit-

kemään hyvää” (Gal. 6:9). Meillä kaikilla on mieltymyksiä ja inhoja, ehkä juuri tälläkin hetkellä olemme vihaisia jollekulle. Sanokaamme ainakin Herralle: ”Herra, olen vihainen tälle ja tälle. Rukoilen hänen puolestaan.” Sen henkilön puolesta ruokoileminen, jolle olemme vihaisia, on suuri askel kohti rakkautta, ja se on evankelioinnin teko. Tehkäämme se jo tänään! Älkäämme antako riistää meiltä veljellisen rakkauden ihanetta!

Muita kirkollisia haasteita

102. Maallikot ovat yksinkertaisesti Jumalan kansan suuri enemmistö. Heidän palveluksessaan on vähemmistö: vihitty papisto. Tietoisuus maallikkojen identiteetistä ja tehtäväs-tä kirkossa on kasvanut. Meillä on suuri määrä maallikoita, joskaan ei riittävästi, joilla on syvään juurtunut yhteisöllisyyden taju ja suuri uskollisuus sitoutumisessa laupeudentyöhön, katekeesiin ja uskon viettoon. Mutta selvä tietoisuus tästä maallikkojen vastuusta, joka perustuu kasteeseen ja vahvistukseen, ei ilmene samalla tavalla kaikkialla. Joissakin tapauksissa heiltä puuttuu koulutusta, jotta he kykenisivät ottamaan huomattavia vastuutehtäviä, toisissa tapauksissa heillä ei ole paikalliskirkoissaan tilaa puhua ja toimia liiallisen klerikalismien vuoksi, joka pitää heidät syrjässä päätöksenteosta. Vaikka yhä useammat nykyisin osallistuvat maallikkojen palvelutehtäviin, tämä sitoutuminen ei heijastu siinä, että kristilliset arvot läpäisisivät yhteiskuntaa, politiikkaa ja talouselämää. Usein rajoitutaan kirkon sisäisiin tehtäviin ilman todellista sitoutumista soveltaa evankeliumia yhteiskunnan uudistamiseen. Maallikkojen koulutus ja ammatillisen ja intellektuaalisen elämän evankelioiminen ovat tärkeä pastoraalinen haaste.

103. Kirkko tunnustaa naisten korvaamattoman merkityksen yhteiskunnassa, herkkyyden, intuition ja tiettyjä ainutlaatuisia ominaisuuksia, joita naisilla yleensä on miehiä enemmän. Esimerkkinä olkoon naisten erityinen huomio muita kohtaan, joka ilmenee erityisellä tavalla mutta ei yksinomaan äitiydessä. Olen tyytyväinen siitä, että monet naiset jakavat pastoraalista vastuuta yhdessä pappien kanssa, antavat panoksensa ihmisten, perheiden tai ryhmien auttamiseen ja tarjoavat uuden panoksen teologiseen pohdintaan. Mutta on vielä tarpeen laajentaa tilaa naisten näkyvämmälle läsnäololle kirkossa. Koska ”naisten nerous on välttämätön kaikissa yhteiskunnallisen elämän ilmauksissa, on taattava myös naisten läsnäolo työelämässä”⁷¹ ja niillä eri alueilla, joilla tärkeitä päätöksiä tehdään niin kirkossa kuin yhteiskuntarakenteissakin.

104. Vaatimukset naisten laillisten oikeuksien kunnioittamisesta, lähtien lujasta vakaumuksesta, että miehillä ja naisilla on yhtäläinen arvokkuus, asettavat kirkolle syvällisiä kysymyksiä ja haasteen, jota se ei voi pinnallisesti kiertää. Pappeuden varaaminen vain miehille merkinä Kristuksesta, Sulhasesta, joka antaa itsensä eukaristiassa, on kysymys, joka ei ole keskustelulle avoin. Se voi kuitenkin olla erityinen konfliktinaihe, jos sakramentaalinen valta samaistetaan liikaa vallankäytön kanssa. Ei pidä unohtaa, että kun puhumme pappien vallasta, ”on kysymys viran toimituksesta, ei arvokkuudesta tai pyhydestä”.⁷² Palveluviran pappeus on yksi keinoista, joita Jeesus käyttää kansansa palvelukses-

71 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen compendium, 295.

72 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Christifideles laici* (30. joulukuuta 1988), 51: AAS 81 (1989), 493.

sa, mutta suuri arvokkuus tulee kasteesta, johon kaikilla on pääsy. Papin tuleminen Kristuksen, Pään – mikä merkitsee armon päälähdettä – kaltaiseksi ei merkitse toisten yläpuolelle korottamista. Kirkossa toimitukset ”eivät aiheuta toisten ylemmyyttä toisiin nähden”.⁷³ Itse asiassa nainen, Maria, on tärkeämpi kuin piispat. Vaikka palveluviran pappeuden toimitamista pidetään ”hierarkkisena”, täytyy muistaa, että ”se on täysin suuntautunut Kristuksen jäsenten pyhyyteen”.⁷⁴ Sen avain ja kynnyks ei ole valta, joka ymmärrettäisiin heruudeksi, vaan valta toimittaa eukaristian sakramentti. Tästä johtuu viran auktoriteetti, joka aina on kansan palveluksessa. Tämä asettaa suuren haasteen paimenille ja teologeille, jotka voivat auttaa paremmin tunnistamaan, mitä tämä tarkoittaa suhteessa naisten mahdolliseen rooliin siellä, missä tärkeitä päätöksiä tehdään kirkon eri aloilla.

105. Nuorisotyö, sellaisena kuin meillä oli tapana kehittää sitä, on myös kärsinyt yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksesta. Nuoret eivät useinkaan löydä tavanomaisista rakenteista vastauksia huolenaiheisiinsa, tarpeisiinsa, ongelmiinsa ja haavoihinsa. Meidän aikuisten on vaikea kuunnella heitä kärsivällisesti, ymmärtää heidän huolensa ja pyyntönsä ja opetella puhumaan heidän kanssaan kielellä, jota he ymmärtävät. Samasta syystä kasvatusyritykset eivät tuota toivottuja tuloksia. Pääasiassa nuorista koostuvien yhdistysten ja liikkeiden lisääntyminen ja kasvu voidaan tulkita Hengen toiminnaksi, joka avaa uusia teitä kohtaamaan heidän odo-

73 Uskonopin kongregaatio, julistus *Inter insigniores* naisten pääsystä palveluviran pappeuteen (15. lokakuuta 1976), VI: AAS 68 (1977) 115; siteerattu Johannes Paavali II:n postsynodaalisessa apostolisessa kehotuskirjeessä *Christifideles laici* (30. joulukuuta 1988), 51 (viite 190): AAS 81 (1989), 493.

74 Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Mulieris dignitatem* (15. elokuuta 1988), 27: AAS 80 (1988), 1718.

tuksiaan ja etsintäänsä syvästä hengellisyydestä ja konkreettisemmasta kuulumisen tunteesta. On kuitenkin tarpeen vakiinnuttaa näiden ryhmien osallistumista koko kirkon pastoraaliohjelmaan.⁷⁵

106. Vaikka ei ole aina helppo lähestyä nuoria, on edistytty kahdella alueella: tietoisuudessa siitä, että koko yhteisö evankelioi ja kasvattaa heitä, ja välttämättömyydessä antaa heille suurempi rooli. On tunnustettava, että nykyisessä sitoutumisen ja yhteisöllisten suhteiden kriisitilanteessa on paljon nuoria ihmisiä, jotka tarjoavat solidaarista apuaan maailman pahuuksien edessä ja osallistuvat monenlaiseen aktivismiin ja vapaaehtoistyöhön. Jotkut osallistuvat kirkon elämään, osallistuvat palveluryhmiin ja erilaisiin lähetysaloitteisiin hiippakunnassaan tai muissa paikoissa. On hienoa, että nuoret ovat ”uskon katusaarnaajia” (*callejeros de la fe*), onnellisia tuodessaan Jeesuksen joka kadulle, joka aukiolle, joka puolelle maailmaa!

107. Monin paikoin on vain harvoja kutsumuksia pappeuteen ja Jumalalle vihittyyn elämään. Usein tämä johtuu siitä, että yhteisöistä puuttuu tarttuva apostolinen into, joten ne eivät innosta eivätkä vedä puoleensa. Siellä, missä on elämää, innostusta, halua tuoda Kristus toisille, herää aitoja kutsumuksia. Jopa seurakunnissa, joissa papit eivät ole kovin sitoutuneita ja iloisia, yhteisön veljellinen ja palava elämä herättää halun vihkiytyä kokonaan Jumalalle ja evankelioinnin palvelukseen, varsinkin jos tällainen elinvoimainen yhteisö rukoilee jatkuvasti kutsumusten puolesta ja rohkeasti tarjoaa nuorille erityisen vihkiytymisen tietä. Toisaalta kutsumusten

75 Vrt. *Propositio 51*.

vähäisyydestä huolimatta meillä on nykyisin selkeämpi tietoisuus tarpeesta valita paremmin pappisehdokkaat. Ei voi täyttää seminaareja minkä hyvänsä motivaation perusteella, ja vielä vähemmän, jos nämä syyt liittyvät tunne-elämän epävarmuuteen, vallan etsimiseen, inhimilliseen kunniaan tai taloudelliseen hyvinvointiin.

108. Kuten sanoin, en halunnut tarjota täydellistä analyysiä, mutta kehotan yhteisöjä täydentämään ja rikastuttamaan näitä näkökohtia tietoisina haasteista, jotka koskevat niitä suoraan tai läheltä. Toivon, että niin tehdessään ne ottavat huomioon, että aina, kun yritämme lukea aikojen merkkejä nykytodellisuudesta, on aiheellista kuunnella nuoria ja vanhuksia. Molemmat ovat kansojen toivo. Vanhemmilla ihmisillä on kokemuksen tuomia muistoja ja viisautta, joka kehottaa olemaan typerästi toistamatta samoja menneisyyden virheitä. Nuoret kutsuvat meitä herättämään ja kasvattamaan toivoa, koska he kantavat itsessään ihmiskunnan uusia suuntauksia ja tekevät meidät avoimiksi tulevaisuudelle, jotta emme ankkuroidu nostalgiaan, rakenteisiin ja tapoihin, jotka eivät enää ole elämän kantajia nykymaailmassa.

109. Haasteet ovat olemassa, jotta ne voitettaisiin. Olkaamme realisteja menettämättä iloa, rohkeutta ja toivontäyteistä omistautumista! Älkäämme antako riistää meiltä voimaa lähetystyöhön!

Kolmas luku

EVANKELIUMIN JULISTAMINEN

110. Otettuamme huomioon joitakin nykytodellisuuden haasteita haluan nyt muistuttaa tehtävästä, joka velvoittaa meitä kaikkina aikoina ja kaikkialla, koska "ei voi olla todellista evankelioimista ilman nimenomaista julistusta, että Jeesus on Herra", ja ilman että olisi "ensi sijalla Jeesuksen Kristuksen julistaminen jokaisessa evankelioimistyössä".⁷⁶ Kooten Aasian piispojen huolenaiheet Johannes Paavali II totesi, että jos kirkon "on täytettävä kaitselmuksellinen kohtalonsa, evankelioimisen on iloisenä, kärsivällisenä ja progressiivisena julistuksena Jeesuksen Kristuksen pelastavasta kuolemasta ja ylösnousemuksesta oltava ehdoton prioriteettinne".⁷⁷ Tämä koskee kaikkia.

76 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Asia* (6. marraskuuta 1999), 19: AAS 92 (2000), 478.

77 *Ibid.*, 2: AAS 92 (2000), 451.

I Koko Jumalan kansa julistaa evankeliumia

111. Evankelioiminen on kirkon tehtävä. Mutta tämä evankelioimisen subjekti on paljon enemmän kuin orgaaninen ja hierarkkinen instituutio, koska se on ennen kaikkea kansa matkalla kohti Jumalaa. Tässä on varmasti kyse salaisuudesta, jonka juuret ovat Kolminaisuudessa mutta jolla on historiallinen konkreettinen muoto pyhiinvaeltavana ja evankeliumia julistavana kansana. Tämä kansa ylittää aina jokaisen välttämättömänkin institutionaalisen ilmauksen. Aion pysähtyä hetkeksi tähän tapaan ymmärtää kirkko, jonka lopullinen perusta on Jumalan vapaa ja armollinen aloite.

Kaikkien kansa

112. Jumalan meille tarjoama pelastus on hänen armahtavuusautensa työtä. Ei mikään hyväkään inhimillinen teko voi saada meitä ansaitsemaan näin suurta lahjaa. Pelkästä armosta Jumala vetää meitä luokseen liittääkseen meidät itseensä.⁷⁸ Hän lähettää Henkensä sydämiimme tehdäkseen meistä lapsiaan, muuttaakseen meidät ja tehdäkseen meidät kykeneviksi vastaamaan elämällemme hänen rakkauteensa. Jeesus Kristus lähetti kirkon Jumalan tarjoaman pelastuksen sakramentiksi.⁷⁹ Evankelioimistyönsä kautta kirkko toimii yhteistyössä jumalallisen armon välineenä, armon, joka toimii lakkaamatta ylittäen kaiken mahdollisen valvonnan. Benedictus XVI ilmaisi tämän hyvin avatessaan synodin pohdinnat: "On tärkeä aina tietää, että ensimmäinen sana, todellinen aloite, todellinen toiminta tulee Jumalalta ja vain liittymällä tähän

78 Vrt. Propositio 4.

79 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium Kirkosta, 1.

jumalalliseen aloitteeseen mekin voimme tulla – hänessä ja hänen kanssaan – evankeliumin julistajiksi.”⁸⁰ Armon ensisijaisuuden periaatteen on oltava liekki, joka jatkuvasti valaisee ajatuksiamme evankelioimisesta.

113. Tämä pelastus, jonka Jumala toteuttaa ja jota kirkko iloiten julistaa, on kaikkia varten.⁸¹ Jumala on aloittanut tien yhdistääkseen itseensä jokaisen ihmisen kaikkina aikoina. Hän on valinnut kutsua heidät kokoon kansaksi eikä erillisinä olentoina.⁸² Kukaan ei pelastu yksinään, ei erillisenä yksilönä eikä omin voimin. Jumala vetää meitä luokseen ottaen huomioon sen monimutkaisen ihmissuhteiden verkoston, jota elämä ihmisyyhteisössä merkitsee. Tämä Jumalan valitsema ja kutsuma kansa on kirkko. Jeesus ei käske apostoleja muodostamaan poissulkevaa eliittijoukkoa. Jeesus sanoo: ”Menkää ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:19). Pyhä Paavali toteaa, että Jumalan kansassa, kirkossa ”ei ole juutalaista tai kreikkalaista... sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3:28). Haluaisin sanoa niille jotka tuntevat olevansa kaukana Jumalasta ja kirkosta, niille jotka ovat pelokkaita ja niille jotka ovat välinpitämättömiä: Herra kutsuu myös sinua olemaan osa kansaansa, ja hän tekee sen suurella kunnioituksella ja rakkaudella!

114. Olla kirkko merkitsee olla Jumalan kansa Isän suuren rakkaudensuunnitelman mukaisesti. Tämä merkitsee Jumalan hapatteena olemista ihmiskunnan keskellä. Se merkitsee

80 Mietiskely piispainsynodin XIII varsinaisen yleiskokouksen ensimmäisessä kokoontumisessa (8. lokakuuta 2012): AAS 104 (2012), 897.

81 Vrt. Propositio 6; Vatikaanin II kirkolliskokous, pastoraalikongregatio *Gaudium et spes* Kirkosta nykymaailmassa, 22.

82 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen kongregatio *Lumen gentium* Kirkosta, 9.

Jumalan pelastuksen julistamista ja tuomista tähän maailmaamme, joka usein eksyy, joka tarvitsee vastauksia, jotka rohkaisevat, antavat toivoa ja uutta voimaa matkalle. Kirkon on oltava ilmaisen armahtavaisuuden paikka, jossa kaikki voivat tuntea itsensä tervetulleiksi, rakastetuiksi, anteeksiannetuiksi ja rohkaistuiksi elämään evankeliumin hyvää elämää.

Monikasvoinen kansa

115. Tämä Jumalan kansa tulee lihaksi maan kansoissa, joista jokaisella on oma kulttuurinsa. Kulttuurin käsite on arvokas väline Jumalan kansassa läsnä olevien kristillisen elämän monenlaisten ilmausten ymmärtämiseksi. Siinä on kyse tietyn yhteiskunnan elämäntyylistä, erityisestä tavasta, jolla sen jäsenet ovat suhteessa keskenään, toisiin luotuihin ja Jumalaan. Näin ymmärrettynä kulttuuri käsittää kansan elämän kokonaisuudessaan.⁸³ Jokainen kansa kehittää historiansa kuluessa omaa kulttuuriaan oikeutetun itsenäisesti.⁸⁴ Tämä johtuu siitä, että ihmispersoonana ”juuri oman luonteensa mukaisesti ehdottomasti tarvitsee yhteisöelämää”⁸⁵ ja liittyy aina yhteiskuntaan, jossa konkreettisella tavalla on suhteessa todellisuuteen. Ihmisolento sijoittuu aina kulttuuriin: ”luonto ja kulttuuri ovat mitä läheisimmin toisiinsa yhdistyneinä”.⁸⁶ Armo edellyttää kulttuuria, ja Jumalan lahja tulee lihaksi vastaanottajansa kulttuurissa.

83 Vrt. Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen III yleiskokous, Pueblan asiakirja (23. maaliskuuta 1979), 386-387.

84 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes* Kirkosta nykymaailmassa, 36.

85 *Ibid.*, 25.

86 *Ibid.*, 53.

116. Näinä kristinuskon kahtenatuhantena vuotena lukematomat kansat ovat vastaanottaneet uskon armon, saaneet sen kukoistamaan jokapäiväisessä elämässään ja välittäneet sen eteenpäin kulttuurilleen ominaisella tavalla. Kun yhteisö ottaa vastaan pelastuksen sanoman, Pyhä Henki hedelmöittää sen kulttuurin evankeliumin muuttavalla voimalla. Kirkon historiasta voimme nähdä, että kristinuskolla ei ole yhtä ainoaa kulttuurimallia, vaan ”pysyen täysin itsenään ja kokonaan uskollisena evankeliumin sanomalle ja kirkon traditiolle se heijastaa myös niiden monien kulttuurien ja kansojen kasvoja, joissa se on otettu vastaan ja juurtunut.”⁸⁷ Kansojen moninaisuudessa, jotka kokevat Jumalan lahjan kulttuurinsa mukaan, kirkko ilmaisee aitoa katolisuuttaan ja näyttää ”näiden monimuotoisten kasvojen kauneuden”.⁸⁸ Evankelioidun kansan kristillisissä tavoissa Pyhä Henki kaunistaa kirkkoa, näyttää sille ilmoituksen uusia näkökohtia ja lahjoittaa sille uudet kasvot. Inkulturaatiossa kirkko ”johdattaa kansat kulttuureineen omaan yhteisöönsä”,⁸⁹ jotta jokaisen kulttuurin ”arvot ja positiiviset muodot rikastuttaisivat tapaa, jolla evankeliumia julistetaan, ymmärretään ja eletään todeksi”.⁹⁰ Tällä tavalla ”kirkosta, joka omaksuu eri kulttuurien arvot, tulee *sponsa ornata monilibus suis*, ’morsian, joka koristautuu kauneimpiinsa’ (Jes. 61:10)”.⁹¹

87 Johannes Paavali II, apostolinen kirje Novo Millennio ineunte (6. tammikuuta 2001), 40: AAS 93 (2001), 294-295.

88 Ibid. 40: AAS 93 (2001), 295.

89 Johannes Paavali II, kiertokirje Redemptoris missio (7. joulukuuta 1990), 52: AAS 83 (1991), 299. Vrt. apostolinen kehotuskirje Catechesi Tradendae (16. lokakuuta 1979), 53: AAS 71 (1979), 1321.

90 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Ecclesia in Oceania (22. marraskuuta 2001), 16: AAS 94 (2002), 384.

91 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Ecclesia in Africa (14. syyskuuta 1995), 61: AAS 88 (1996), 39.

117. Oikein ymmärrettynä kulttuurien moninaisuus ei uhkaa kirkon ykseyttä. Isän ja Pojan lähettämä Pyhä Henki muuttaa sydämemme ja tekee meidät kykeneviksi tulemaan Pyhän Kolminaisuuden täydelliseen yhteyteen, jossa kaikki saa ykseytensä. Hän rakentaa Jumalan kansan yhteyden ja sopusoinnun. Pyhä Henki itse on sopusointu, aivan kuten hän on Isän ja Pojan rakkauden side.⁹² Hän herättää moninaisten lahjojen rikkauden ja samalla rakentaa ykseyden, joka ei koskaan ole yhdenmukaisuutta, vaan monimuotoista ja kutsuvaa sopusointua. Evankelioimistyö tunnustaa iloiten nämä monenlaiset rikkaudet, jotka Pyhä Henki synnyttää kirkossa. Ei tee oikeutta inkarnaation logiikalle ajatella kristinuskon olevan yksikulttuurinen ja yksiääninen. Vaikka on totta, että jotkut kulttuurit ovat läheisesti liittyneet evankeliumin saarnaamiseen ja kristillisen ajattelun kehittymiseen, ilmoitettu sanoma ei samaistu yhteenkään niistä ja sen sisältö ylittää kulttuurit. Siksi uusien kulttuurien evankelioimisessa, tai niiden kulttuurien, jotka eivät ole ottaneet vastaan kristillistä julistusta, ei ole välttämätöntä pakottaa niille evankeliumin sanoman kanssa määrättyä kulttuurista muotoa, kuinka kaunis ja vanha se olisikin. Julistamamme sanoma on aina johonkin kulttuuriin pukeutunut, mutta joskus kirkossa lankeamme turhamaisesti pyhittämään oman kulttuurimme, ja tässä saatamme osoittaa enemmän fanaattisuutta kuin aitoa evankelioimisintoa.

118. Oseanian piispat pyysivät, että kirkko ”kehittäisi totuuden ymmärryksestä ja esittämisestä alueen traditioista ja kulttuureista lähtien”, ja kehottivat ”kaikkia lähetystyönteki-

92 Vrt. Tuomas Akvinolainen, *Summa Theologiae*, I, q. 39, art. 8, cons. 2: ”Jos suljetaan pois Pyhä Henki, joka on molempien side, ei voi käsittää Isän ja Pojan ykseyden yksimielisyyttä”; *ibid.*, I, q. 37, art. 1, ad 3.

jöitä toimimaan sopusoinnussa alkuperäiskansoihin kuuluvien kristittyjen kanssa sen varmistamiseksi, että kirkon usko ja elämä ilmaistaan kunkin kulttuurin omissa oikeutetuissa muodoissa”.⁹³ Emme voi vaatia, että kaikkien maanosien kaikkien kansojen on kristillisen uskon ilmaisussa jäljiteltävä Euroopan kansojen tietyssä historian vaiheessa omaksumia tapoja, koska uskoa ei voi sulkea yhden tietyn kulttuurin ymmärrys- ja ilmaisutavan rajojen sisäpuolelle.⁹⁴ On kiistämätön tosiasia, että yksi ainoa kulttuuri ei ammenna tyhjiin lunastuksen salaisuutta Kristuksessa.

Olemme kaikki lähetysopetuslapsia

119. Kaikissa kastetuissa ensimmäisestä viimeiseen vaikuttaa Hengen pyhittävä voima, joka innoittaa julistamaan evankeliumia. Jumalan kansa on pyhä tämän voitelun vuoksi, joka tekee sen erehtymättömäksi *in credendo*. Tämä merkitsee sitä, että uskoessaan se ei erehdy, vaikka se ei löytäisikään sanoja ilmaistakseen uskoaan. Henki ohjaa sen totuuteen ja johtaa sen pelastukseen.⁹⁵ Osana rakkautensa salaisuutta ihmiskuntaa kohtaan Jumala antaa uskovien kokonaisuudelle uskon tajun – *sensus fidei* – joka auttaa heitä erottamaan sen, mikä todella tulee Jumalalta. Hengen läsnäolo antaa kristityille tietyn kanssaluontoisuuden jumalallisten todellisuuksien kanssa ja viisauden, joka antaa heidän käsittää ne vaistonvaraisesti, vaikka heillä ei olisikaan välineitä niiden tarkkaan ilmaisemiseen.

93 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Oceania* (22. marraskuuta 2001), 17: AAS 94 (2002), 385.

94 Vrt. Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Asia* (6. marraskuuta 1999), 20: AAS 92 (2000), 478-482.

95 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium* Kirkosta, 12.

120. Saamansa kasteen voimasta jokainen Jumalan kansan jäsen on tullut lähetysovetuslapsiksi (vrt. Matt. 28:19). Jokainen kastettu, mikä hänen tehtävänsä kirkossa ja opetustasossa uskossa sitten onkin, on evankelioimisen aktiivinen subjekti. On riittämätöntä ajatella evankelioimissuunnitelmaa ammattilaisten toteuttamana niin, että loput uskovasta kansasta vain ottaisivat vastaan heidän työnsä. Uusi evankelioiminen vaatii uudenlaista kaikkien kastettujen osallistumista. Tämä vakaumus muuttuu jokaiselle kristitylle osoitetuksi haasteeksi, jottei yksikään torjuisi omaa evankelioimistehdäväänsä. Jos joku on todella kokenut Jumalan pelastavan rakkauden, ei hän tarvitse pitkää valmistautumisaikaa julistaakseen sitä, ei hän voi odottaa lukuisia oppitunteja tai pitkiä koulutuksia. Jokainen kristitty on lähetysovetekijä siinä määrin, kuin hän on kohdannut Jumalan rakkauden Kristuksessa Jeesuksessa; emme sano enää olevamme "opetuslapsia" ja "lähetysovetekijöitä", vaan olemme aina "lähetysovetuslapsia". Jos emme ole tästä vakuuttuneita, katsokaamme ensimmäisiä opetuslapsia, jotka heti kohdattuaan Jeesuksen katseen lähtivät julistamaan häntä täynnä iloa: "Me olemme löytäneet Messiaan" (Joh. 1:41). Samarialaisnaisesta tuli lähetysovetekijä heti puhuttuaan Jeesuksen kanssa, ja monet samarialaiset uskoivat Jeesukseen "kuultuaan naisen todistavan" (Joh. 4:39). Myös pyhä Paavali kohdattuaan Jeesuksen Kristuksen "alkoi heti julistaa, että Jeesus on Jumalan Poika." (Ap.t. 9:20). Mitä me odotamme?

121. Varmasti meitä kaikkia kutsutaan kasvamaan evankeliumin julistajina. Samaan aikaan ponnistelemme kouluttautuaksemme paremmin, syventääksemme rakkauttamme ja todistaaksemme selvemmin evankeliumista. Tässä mielessä meidän kaikkien on jatkuvasti annettava toisten julistaa meil-

le evankeliumia. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että meidän pitäisi luopua evankeliumin julistamisen tehtävästä, vaan pikemminkin löytää tapa puhua Jeesuksesta juuri siinä tilanteessa, jossa olemme. Joka tapauksessa meitä kaikkia kutsutaan antamaan toisille selvä todistus Herran pelastavasta rakkaudesta, joka puutteistamme huolimatta tarjoaa meille läheisyytensä, sanansa, voimansa ja antaa elämällemme merkityksen. Sydämessäsi tiedät, että elämä ei ole samaa ilman häntä. Se, minkä olet löytänyt, se, mikä auttaa sinua elämään ja antaa sinulle toivoa, on sitä, mikä sinun on välitettävä toisille. Epätäydellisyytemme ei pidä olla tekosyynä, päinvastoin, lähetystyö innoittaa jatkuvasti olemaan tyytymättä keskinkertaisuuteen ja jatkamaan kasvamistamme. Uskon todistus, jonka jokainen kristitty on kutsuttu antamaan, merkitsee sanomista kuten pyhä Paavali: ”En tarkoita, että olisin jo saavuttanut päämääräni tai jo tullut täydelliseksi. Mutta pyrin kaikin voimin saavuttamaan sen ... ponnistelen sitä kohti, mikä on edessä” (Fil. 3:12-13).

Kansanhurskauden evankelioiva voima

122. Samalla tavoin voimme ajatella, että eri kansat, joissa evankeliumi on inkulturoitunut, ovat aktiivisia kollektiivisiä subjekteja, evankelioimisen toteuttajia. Näin on, koska jokainen kansa on oman kulttuurinsa luoja ja oman historiansa toteuttaja. Kulttuuri on jotakin dynaamista, jota kansa jatkuvasti luo uudestaan, ja jokainen sukupolvi välittää seuraavalle joukon tapoja suhtautua erilaisiin eksistentiaalisiin tilanteisiin, joita tämä työstää uudestaan kohdatessaan omat haasteensa. Ihmisolento ”on yhtäikaa sen kulttuurin lapsi ja

isä, johon hän on sidoksissa”.⁹⁶ Kun evankeliumi on inkulturoitunut johonkin kansaan, sen kulttuurinvälitysprosessissa välittyy myös usko aina uusilla tavoilla. Tästä johtuen on tärkeää ymmärtää evankelioiminen inkulturaationa. Jokainen Jumalan kansan osa kääntää Jumalan lahjan omaan elämäänsä ja oman neroutensa mukaan, antaa näin todistuksen vastaanottamastaan uskosta ja rikastuttaa sitä puhuttelevilla uusilla ilmauksilla. Voi sanoa, että ”kansa jatkuvasti evankelioi itseään”.⁹⁷ Tästä johtuu kansanuskon tärkeys aitona ilmauksena Jumalan kansan spontaanista lähetystoiminnasta. Siinä on kyse jatkuvasti kehittyvästä todellisuudesta, jota Pyhä Henki johtaa.⁹⁸

123. Kansanhurskaudessa voi nähdä tavan, jolla vastaanotettu usko on tullut lihaksi tiettyssä kulttuurissa ja jatkuvasti välittyy edelleen. Tiettyinä aikakausina siihen on suhtauduttu epäluuloisesti, mutta kirkolliskokouksen jälkeisinä vuosikymmeninä sitä on arvioitu uudelleen. Paavali VI antoi apostolisessa kehotuskirjeessään *Evangelii nuntiandi* tässä mielessä ratkaisevan panoksen. Siinä hän selittää, että kansanhurskaudesta ”näkyä, millä tavalla yksinkertaiset ja köyhät ihmiset kaipaavat Jumalaa”⁹⁹ ja ”todistavat uskostaan ja losti, uhrialttiina ja jopa sankarillisesti”.¹⁰⁰ Lähempänä omaa aikaamme Benedictus XVI totesi vieraillessaan Latinalaisessa

96 Johannes Paavali II, kiertokirje *Fides et ratio* (14. syyskuuta 1998), 71: AAS 91 (1999), 60.

97 Vrt. Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen III yleiskokous, Pueblan asiakirja (23. maaliskuuta 1979), 450; vrt. Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (29. kesäkuuta 2007), 264.

98 Vrt. Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Asia* (6. marraskuuta 1999), 21: AAS 92 (2000), 482-484.

99 N. 48: AAS 68 (1976), 38.

100 Ibid.

Amerikassa, että kansanhurskaudessa on kyse ”katolisen kirkon arvokkaasta aarteesta” ja että siinä ”ilmenee latinalais-amerikkalaisten kansojen sielu”.¹⁰¹

124. Aparecidan asiakirjassa kuvataan rikkauksia, joita Pyhä Henki armollisesta aloitteestaan vuodattaa kansanhurskauteen. Tuossa rakkaassa maanosassa, jossa monet kristityt ilmaisevat uskoaan kansanhurskauden kautta, piispat kutsuvat sitä myös ”kansan hengellisyydeksi” tai ”kansanmystiikaksi”.¹⁰² Siinä on kyse todellisesta ”yksinkertaisten ihmisten kulttuuriin inkarnoituneesta hengellisyydestä”.¹⁰³ Se ei ole vailla sisältöä, vaikka se löytää ja ilmaisee noita sisältöjä pikemminkin symbolisella tavalla kuin järjen välityksellä ja uskon aktissa korostuu enemmän *credere in Deum* kuin *credere Deum*.¹⁰⁴ Se on ”oikeutettu tapa elää todeksi uskoa, tuntea olevansa osa kirkkoa ja olla lähetystyöntekijöitä”;¹⁰⁵ se tuo mukanaan missionaarisuuden, itsestä lähtemisen ja pyhiinvaeltamisen armon: ”Yhteinen vaellus pyhäkköihin ja osallistuminen muihin kansanhurskauden ilmauksiin ottamalla mukaan myös lapsensa tai kutsumalla muita ihmisiä mukaan on itsessään evankelioimisen teko.”¹⁰⁶ Älkäämme pakottako tai yrittäkö hallita tätä missionaarista voimaa!

125. Ymmärtääksemme tätä todellisuutta sitä on lähestyttävä Hyvän Paimenen katseella, joka ei pyri tuomitsemaan, vaan

101 Puhe Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokouksen avajaisistunnossa (13. toukokuuta 2007), 1: AAS 99 (2007), 446-447.

102 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (29. kesäkuuta 2007), 262.

103 Ibid., 263.

104 Vrt. Tuomas Akvinolainen, *Summa Theologiae* II-II, q 2, art. 2.

105 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, Aparecidan asiakirja (29. kesäkuuta 2007), 264.

106 Ibid.

rakastamaan. Vain rakkauden synnyttämästä affektiivisesta konnaturaliteetista käsin voimme arvostaa sitä teologista elämää, joka on läsnä kristillisten kansojen ja erityisesti köyhien hurskaudessa. Ajattelen niiden äitien lujaa uskoa, jotka saaraan lapsensa vuoteen ääressä tarrautuvat ruusukoon, vaikka eivät osaisikaan kunnolla uskontunnustuksen lauseita; tai kaikkea sitä toivoa, joka vuodatetaan sytytettäessä kynttilä köyhässä majassa pyytäen apua Marialta; tai ristiinnaulittuun Kristukseen suunnattuja katseita täynnä syvää rakkautta. Se, joka rakastaa Jumalan pyhää uskollista kansaa, ei voi pitää näitä tekoja pelkästään luonnollisena jumalanetsintänä. Ne ovat ilmausta teologisesta elämästä, jota elävöittää sydämiimme vuodatetun Pyhän Hengen toiminta (vrt. Room. 5:5).

126. Kansanhurskauden taustalla, koska se on inkulturoituneen evankeliumin hedelmää, on aktiivinen evankelioiva voima, jota emme voi aliarvioida. Se olisi Pyhän Hengen työn jättämistä huomiotta. Pikemminkin meitä kutsutaan rohkaisemaan ja vahvistamaan sitä, jotta syvennetään inkulturaatioprosessia, joka on päättymätön prosessi. Kansanhurskauden ilmauksilla on meille paljon opetettavaa, ja niille, jotka kykenevät niitä lukemaan, ne ovat teologinen paikka, johon meidän on kiinnitettävä huomiota erityisesti uutta evankelioimista ajatellen.

Ihmiseltä ihmiselle

127. Nyt, kun kirkko haluaa elää todeksi syvällisen missionaarisen uudistumisen, on eräs julistamisen muoto, joka kuuluu meille kaikille jokapäiväisenä velvollisuutena. Se on evankeliumin tuominen ihmisille, joiden kanssa olemme

tekemisissä, sekä läheisille että tuntemattomille. Se on epämuodollista julistusta, joka voi toteutua keskustellen, niinhän tapahtuu myös lähetyssaarnaajan vieraillessa jonkun kotona. Opetuslapsena oleminen tarkoittaa pysyvää valmiutta tuoda toisille Jeesuksen rakkaus. Tämä tapahtuu spontaanisti missä tahansa paikassa, kadulla, torilla, työssä, matkalla.

128. Tässä julistuksessa, joka on aina kunnioittavaa ja kohteesta, ensimmäinen askel on henkilökohtainen vuoropuhelu, jossa toinen ihminen ilmaisee ja jakaa ilonsa, toiveensa, huolensa rakkaistaan ja monet muut asiat, jotka täyttävät hänen sydämensä. Vasta tällaisen keskustelun jälkeen voi tarjota Sanaa, joko lukemalla joitakin Raamatun kohtia tai kertoen, mutta aina muistaen perustavanlaatuisen sanoman: Jumalan persoonallisen rakkauden, joka tuli ihmiseksi, joka antoi itsensä meidän puolestamme, joka elää ja tarjoaa pelastuksensa ja ystävyytensä. Tämä sanoma on jaettava nöyrästi ja sellaisen ihmisen todistuksena, joka on aina halukas oppimaan tietäen, että sanoma on niin rikas ja niin syvä, että se on aina meitä suurempi. Joskus se ilmaistaan suoremmin, joskus henkilökohtaisen todistuksen kautta, tarinan tai eleen kautta tai muodossa, jonka sama Pyhä Henki voi herättää tuossa käytännön tilanteessa. Jos näyttää järkevältä, olosuhteista riippuen voi olla hyvä, että tämä veljellinen missionaarinen kohtaaminen päätetään lyhyeen rukoukseen, joka liittyy henkilön ilmaisemiin huolenaiheisiin. Näin hän tuntee selvemmin tulleen kuulluksi ja ymmärretyksi, tuntee, että hänen tilanteensa on annettu Jumalan käsiin, ja tunnistaa, että Jumalan Sana todella puhuu hänen elämälleen.

129. Ei pidä ajatella, että evankeliumin sanoma on välitettävä aina tiettyjen kaavojen mukaan tai tarkoin sanoin, jotka il-

maisevat täysin muuttumattoman sisällön. Se välitetään niin erilaisissa muodoissa, että olisi mahdotonta kuvailla tai luokitella niitä, ja niissä Jumalan kansa lukemattomine eleineen ja merkkeineen on kollektiivinen subjekti. Siksi, jos evankeliumi on tullut lihaksi jossakin kulttuurissa, se ei välity enää yksinomaan julistuksessa ihmiseltä toiselle. Tämän pitäisi saada meidät ajattelemaan, että niissä maissa, joissa kristinusko on vähemmistö, on sekä kannustettava kaikkia kastettuja julistamaan evankeliumia että erityisesti paikalliskirkkojen olisi aktiivisesti edistettävä inkulturaation ainakin alustavia muotoja. Tällä pitäisi pyrkiä viime kädessä siihen, että evankeliumin saarnaaminen, joka ilmaistaan kyseisen kulttuurin omilla kategorioilla, saisi aikaan uuden synteesin tuon kulttuurin kanssa. Vaikka nämä prosessit ovat aina hitaita, joskus pelko lamauttaa meitä liikaa. Jos sallimme epäilysten ja pelon tukahduttaa kaiken rohkeuden, voi käydä niin, että luovuuden sijasta pysymme mukavuudessa edistymättä lainkaan. Siinä tapauksessa emme aktiivisesti osallistu yhteistyöllämme historiallisiin prosesseihin vaan olemme pelkkiä katsojia kirkon hedelmättömässä seisahtumisessa.

Armolahjat evankelioivan yhteyden palveluksessa

130. Pyhä Henki rikastuttaa koko kirkkoa, joka julistaa evankeliumia myös erilaisten armolahjojen kautta. Ne ovat lahjoja kirkon uudistumiseksi ja rakentumiseksi.¹⁰⁷ Ne eivät ole suljettu, pienen ryhmän vartioitavaksi uskottu perintö, vaan kyse on Hengen lahjoista, jotka jäsentyvät kirkon ruumiiseen ja suuntautuvat kohti keskusta, joka on Kristus, ja sieltä ne kanavoituvat evankelioimisen innoitukseksi. Selvä merkki

107 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium* Kirkosta, 12.

armolahjan aitoudesta on sen kirkollisuus, sen kyky jäsenyä harmonisesti Jumalan pyhän kansan elämään kaikkien hyväksi. Aidolla Hengen herättämällä uutuudella ei ole tarvetta luoda varjoa toisten spiritualiteettien ja lahjojen ylle korostaakseen itseään. Mitä enemmän karisma kääntää katseensa evankeliumin sydämeen, sitä enemmän sen harjoittaminen on kirkollista. Juuri yhteydessä, vaikka se vaatisi vaivannäköä, karisma osoittautuu aidolla ja salatulla tavalla hedelmälliseksi. Jos kirkko elää todeksi tämän haasteen, se voi olla esi-merkinä maailmanrauhalle.

131. Erot ihmisten ja yhteisöjen välillä ovat joskus harmillisia, mutta Pyhä Henki, joka aiheuttaa tätä monimuotoisuutta, voi saada kaikesta aikaan jotain hyvää ja muuttaa sen houkuttelevaksi evankelioimisen keinoksi. Monimuotoisuus on aina sovitettava yhteen Pyhän Hengen avulla. Vain hän voi aiheuttaa monimuotoisuutta, moniarvoisuutta, moninaisuutta ja samaan aikaan toteuttaa ykseyttä. Me itse taas vaatiesamme monimuotoisuutta sulkeudumme erityisyyksiimme, ainutlaatuisuuksiimme, ja aiheutamme jakautumista; ja toisaalta halutessamme rakentaa ykseyttä inhimillisillä suunnitelmillamme pakotamme yhdenmukaisuuteen, tasapäistämiseen. Tämä ei auta kirkon tehtävää.

Kulttuuri, ajattelu ja kasvat

132. Evankeliumin julistaminen kulttuureille merkitsee myös julistamista ammatti-, tiede- ja akateemisille kulttuureille. Siinä on kyse uskon, järjen ja tieteen kohtaamisesta, joka pyrkii kehittämään uutta keskustelua uskottavuudesta, alkuperäis-

tä apologetiikkaa¹⁰⁸, joka auttaa luomaan valmiuksia, jotta kaikki voisivat kuulla evankeliumin. Kun jotkut järjen ja tieteiden kategoriat omaksutaan evankeliumin julistamiseen, näistä kategorioista itsestään tulee evankelioimisen välineitä; se on veden muuttamista viiniksi. Sitä, mikä omaksutaan, ei vain lunasteta, vaan siitä tulee Hengen väline maailman valaisemiseksi ja uudistamiseksi.

133. Ei riitä, että evankeliumin julistajat pyrkivät saavuttamaan jokaisen ihmisen, ja evankeliumia julistetaan kulttuurille kokonaisuudessaan. Teologialla – eikä vain pastoraali-teologialla – vuoropuhelussa muiden tieteiden ja inhimillisen kokemuksen kanssa on huomattava merkitys harkittaessa, kuinka evankeliumin sanoma parhaiten saavuttaa eri kulttuurikontekstit ja vastaanottajat.¹⁰⁹ Evankelioimistyöhön sitoutunut kirkko arvostaa ja rohkaisee teologien armolahjaa ja heidän ponnistuksiaan teologisessa tutkimuksessa, joka edistää vuoropuhelua kulttuuri- ja tiedemaailman kanssa. Vetoan teologeihin, että he toteuttaisivat tätä palvelutyötä osana kirkon pelastustehtävää. Siihen on välttämätöntä, että heidän sydämenasianaan on kirkon ja itse teologian lähetystyöhön suuntautuva päämäärä eivätkä he tyydy pelkkään kirjoitus-pöytäteologiaan.

134. Yliopistot ovat etuoikeutettu ympäristö pohtia ja kehittää tätä sitoutumista lähetystyöhön oppiaineiden yhteistyössä ja kokonaisvaltaisesti. Katoliset koulut, jotka pyrkivät aina liittämään kasvatustehtävään eksplisiittisen evankeliumin julistamisen, ovat hyvin arvokas panos kulttuurin evankelioimiseen myös maissa ja kaupungeissa, joissa vihamieliset

108 Vrt. *Propositio* 17.

109 Vrt. *Propositio* 30.

olosuhteet innoittavat luovuuteen sopivien keinojen löytämiseksi.¹¹⁰

II Saarna

135. Käsittelemme seuraavaksi liturgian sisällä tapahtuvaa julistusta, joka vaatii vakavaa harkintaa paimenten taholta. Keskityn erityisesti, ja jopa pikkutarkasti, saarnaan ja sen valmisteluun, koska monia valituksia on esitetty tähän tärkeään palvelutehtävään liittyen, emmekä voi sulkea niiltä korviamme. Saarna on koetinkivi arvioitaessa paimenen läheisyyttä ja kykyä kohdata kansansa. Itse asiassa tiedämme, että uskovat antavat sille paljon painoa ja he kuten vihityt papitkin kärsivät, toiset kuunnellessaan ja toiset saarnatessaan. On surullista, että näin on. Saarna voi olla todella intensiivinen ja autuas kokemus Hengestä, lohdullinen kohtaaminen Sanan kanssa, alituinen uudistumisen ja kasvun lähde.

136. Uudistakaamme luottamuksemme saarnaamiseen, joka perustuu vakaumukseen, että Jumala tahtoo saavuttaa toiset ihmiset saarnaajan kautta ja osoittaa voimansa ihmissanan välityksellä. Pyhä Paavali puhuu voimallisesti saarnaamisen välttämättömyydestä, koska Herra on halunnut saavuttaa toiset myös meidän sanamme välityksellä (vrt. Room. 10:14-17). Sanalla Herramme voitti kansan sydämen. He tulivat kaikkialta kuulemaan häntä (vrt. Mark. 1:45). He olivat hämmästyksissään ”janoten” hänen opetustaan (vrt. Mark. 6:2). He tunsivat, että hän puhui heille niin kuin se, jolla on valta (vrt. Mark. 1:27). Apostolit hän oli asettanut ”olemaan kans-

110 Vrt. Propositio 27.

saan lähettääkseen heidät saarnaamaan” (Mark. 3:14), heidän sanallaan kaikki kansat tuotiin kirkon syliin (vrt. Mark. 16:15, 20).

Liturginen konteksti

137. Kannattaa muistaa, että ”Jumalan sanan liturginen julistaminen erityisesti eukaristisen kokoontumisen kontekstissa ei niinkään ole mietiskelyn ja katekeesin hetki, vaan Jumalan vuoropuhelua kansansa kanssa, vuoropuhelua, jossa julistetaan pelastuksen ihmeitä ja jatkuvasti muistutetaan liiton vaatimuksista”.¹¹¹ Saarna on erityisen tärkeä eukaristisen kontekstinsa vuoksi. Siksi se on tärkeämpi kuin muut katekeesin muodot, koska se on korkein hetki Jumalan ja hänen kansansa välisessä vuoropuhelussa ennen sakramentaalista kommuuniota. Saarna on sen vuoropuhelun uudelleen aloittamista, jonka Herra on jo avannut kansansa kanssa. Saarnaajan on tunnettava yhteisönsä sydän etsiäkseen, missä Jumalan kaipaus on elävää ja palavaa ja myös, missä tämä kerran rakastava vuoropuhelu on tukahtunut tai se ei ole kantanut hedelmää.

138. Saarna ei voi olla mikään viihdytysnäytelmä, se ei toimi medialogiikan mukaan, mutta sen on annettava palavuus ja merkitys vietolle. Se on oma erityinen lajinsa, koska kyse on julistuksesta liturgisen vieton kehyksissä. Siksi sen on oltava lyhyt, se ei saa vaikuttaa luennolta tai oppitunnilta. Saarnaaja saattaa olla kykenevä pitämään yllä kansan kiinnostusta tunnin ajan, mutta tällöin hänen sanastaan tulee uskon viettoa tärkeämpi. Jos saarna on liian pitkä, se vahingoittaa kahta

111 Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Dies Domini* (31. toukokuuta 1998), 41: AAS 90 (1998), 738-739.

liturgisen vieton ominaisuutta: sen osien välistä harmoniaa ja sen rytmiä. Kun saarnaaminen toteutuu liturgisessa kontekstissa, se on osa Isälle annettavaa uhria ja sen armon välitystä, jota Kristus vuodattaa tässä vietossa. Tämä konteksti itse vaatii, että saarna suuntaa seurakunnan ja saarnaajan itsensäkin kohti elämää muuttavaa yhteyttä Kristuksen kanssa eukaristiassa. Tämä vaatii sitä, että saarnaajan sanat eivät vie liiallista sijaa, jotta Herra loistaa enemmän kuin palvelija.

Äidin keskustelu

139. Olemme sanoneet, että Jumalan kansa evankelioi jatkuvasti itseään, koska Pyhä Henki toimii siinä jatkuvasti. Mitä tämä vakaumus merkitsee saarnaajan kannalta? Se muistuttaa meille, että kirkko on äiti. Se julistaa kansalle kuin äiti, joka puhuu lapselleen, tietäen, että lapsi luottaa siihen, että opetus on hänen parhaakseen, koska hän tietää olevansa rakastettu. Lisäksi hyvä äiti osaa tunnistaa kaiken sen, mitä Jumala on kylvänyt hänen lapseensa, kuuntelee hänen huoliaan ja oppii häneltä. Perheessä vallitseva rakkauden henki ohjaa sekä äitiä että lasta heidän vuoropuheluissaan, joissa opetetaan ja opitaan, nuhdellaan ja arvostetaan hyvää; näin tapahtuu myös saarnassa. Henki, joka inspiroi evankeliumit ja vaikuttaa Jumalan kansassa, inspiroi myös sen, kuinka kansan uskoa on kuunneltava ja kuinka jokaisessa eukaristiassa on saarnattava. Kristillinen saarna löytää siksi kansan kulttuurin sydäimestä elävän veden lähteen sekä tietääkseen, mitä sanoa, että löytääkseen sopivan tavan sen sanomiseen. Niin kuin kaikki pidämme siitä, että meille puhutaan äidinkielellämme, niin uskossakin pidämme siitä, että meille puhutaan "äidin kulttuurin" näkökulmasta, äidin kielen näkökulmasta (vrt. 2. Makk. 7:21, 27), ja silloin olemme sydämessämme

alttiita kuuntelemaan paremmin. Tämä kieli on sävellaji, joka välittää rohkeutta, voimaa ja intoa.

140. Tätä äidillis-kirkollista ympäristöä, jossa Herran vuoropuhelu kansansa kanssa kehittyi, on vaalittava saarnaajan sydämellisellä läheisyydellä, hänen äänensä lämmöllä, hänen lempeällä ilmaisutavallaan, hänen eleidensä ilolla. Vaikka saarna olisi ikäväkin mutta tämä äidillis-kirkollinen henki näkyy, saarna kantaa hedelmää, kuten äidin ikävätkin neuvot aikanaan kantavat hedelmää lasten sydämessä.

141. Voi vain ihailla keinoja, joita Herra käytti keskustellakseen kansansa kanssa, ilmoittaakseen salaisuutensa kaikille, houkutellakseen tavallista kansaa ylevillä ja vaativilla opetuksillaan. Uskon, että salaisuus kätkeytyy tapaan, jolla Jeesus katsoi kansaa sen heikkouksista ja lankeamisista huolimatta: "Älä pelkää, pieni laumani. Teidän Isänne on päättänyt antaa teille valtakunnan" (Luuk. 12:32). Tässä hengessä Jeesus julistaa. Hengessä hän ylistää iloiten Isää, joka vetää pieniä luokseen: "Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, siitä, että olet salannut tämän järkeviltä ja viisailta mutta olet ilmoittanut sen lapsenmielisille" (Luuk. 10:21). Herra todella mielellään puhuu kansansa kanssa, ja saarnaajan on tehtävä tämä Herran mielihyvä näkyväksi kuulijoilleen.

Sanat, jotka saavat sydämen hehkumaan innosta

142. Vuoropuhelu on paljon enemmän kuin totuuden välittämistä. Se toteutuu puhumisen ilosta ja tulee konkreettiseksi hyväksi, joka sanojen avulla välitetään toisiaan rakastavien kesken. Tämä hyvä ei koostu asioista, vaan itse henkilöistä, jotka vastavuoroisesti lahjoittavat itsensä vuoropuhelussa.

Puhtaasti moralisoiva, opettava tai eksegetiikan luennoksi muuttuva julistus kutistaa tämän sydänten välisen kommunikaation, jonka saarna antaa ja jolla on oltava lähes sakramentaalinen luonne: ”Usko syntyy kuulemisesta, mutta kuulemisen synnyttää Kristuksen sana” (Room. 10:17). Saarnassa totuus liittyy kauneuteen ja hyvään. Ei ole kyse abstrakteista totuuksista tai kylmistä syllogismeista, koska välitetään myös niiden kuvien kauneus, joita Herra käytti innoittaakseen hyvän harjoittamiseen. Uskovan kansan muistin, kuten Marian muistin, on oltava Jumalan ihmeellisistä teoista ylitsevuotava. Sen sydän kasvaa toivossa julistetun rakkauden iloisesta harjoittamisesta, tuntien, että jokainen Raamatun sana on ennen kaikkea lahja eikä vaatimus.

143. Inkulturoidun saarnaamisen haaste on välittää edelleen evankeliumin sanoman synteesi eikä irrallisia ajatuksia tai arvoja. Missä on synteesisä, siellä on sydämesi. Ero synteessin valaisemisen ja irrallisten ideoiden valaisemisen välillä on sama kuin tylsyyden ja sydämen palavuuden välillä. Saarnaajalla on kaunis ja vaikea tehtävä yhdistää toisiaan rakastavat sydämet: Herran ja hänen kansansa sydämet. Vuoropuhelu Herran ja hänen kansansa kanssa vahvistaa lopulta heidän liittoaan ja lujittaa rakkauden siteen. Saarnan aikana uskoviensa sydämet ovat hiljaa ja antavat Herran puhua. Herra ja hänen kansansa puhuvat toisilleen tuhansin tavoin ilman välittäjiäkin. Kuitenkin saarnassa he haluavat jonkun toimivan välineenä ja ilmaisevan heidän tunteensa, jotta jälkeensä kukin voi valita, kuinka hän voisi jatkaa keskustelua. Sana on olennaisesti välittäjä; se ei edellytä vain kahta keskustelijaa, vaan saarnaajan, joka edustaa sanaa sellaisenaan, vakuuttuneena siitä, että ”emme me julista sanomaa itses-

tämme vaan Jeesuksesta Kristuksesta: Jeesus on Herra, ja hän on lähettänyt meidät palvelemaan teitä” (2. Kor. 4:5).

144. Sydämeästään puhuminen merkitsee, että sydämen ei pidä olla vain palava vaan sillä on myös oltava valoa, joka tulee ilmoituksesta kokonaisuudessaan ja siitä tiestä, jonka Jumalan sana on kulkenut kirkon ja uskovan kansamme sydämessä kautta historian. Kristillinen identiteetti, se kasteen syleily, jonka Isä meille lapsina antoi, saa meidät kaipaamaan tuhlaajapoikina – ja rakkaina lapsina Mariassa – toista syleilyä, armollisen Isän syleilyä, hänen, joka odottaa meitä kirkkaudessa. Sen varmistaminen, että kansamme tuntee olevansa näiden kahden syleilyn välillä, on evankeliumin julistajan vaikea mutta kaunis tehtävä.

III Julistuksen valmisteleminen

145. Saarnan valmistelu on niin tärkeä tehtävä, että sille on omistettava pitkätkö aika opiskelua, rukousta, pohdintaa ja pastoraalista luovuutta. Kaikella rakkaudella haluan ehdottaa väylää saarnan valmistamiseksi. Nämä ovat viitteitä, jotka saattavat joillekin tuntua itsestään selviltä, mutta mielestäni on hyvä muistuttaa niistä ja korostaa, että tätä arvokasta palvelutehtävää varten on välttämätöntä varata erityisesti aikaa. Jotkut kirkkoherrat väittävät usein, että tämä ei ole mahdollista, koska he joutuvat tekemään monia tehtäviä, mutta rohkenen pyytää, että joka viikko on varattava tähän tehtävään riittävästi henkilökohtaista ja yhteisöllistä aikaa, vaikka sitten muihin tärkeisiin sitoumuksiin olisi antaa vähemmän aikaa. Luottamus Pyhään Henkeen, joka toimii saarnaamisessa, ei ole vain passiivista, vaan aktiivista ja luo-

vaa. Se merkitsee itsensä tarjoamista välineeksi (vrt. Room. 12:1) kaikkine kykyineen Jumalan käyttöön. Saarnaaja, joka ei valmistaudu, ei ole ”hengellinen” vaan epärehellinen ja vastuuton saamiaan lahjoja kohtaan.

Totuuden jumalanpalvelus

146. Ensimmäinen askel Pyhän Hengen avuksipyyttämisen jälkeen on se, että kiinnittää koko huomionsa Raamatun tekstiin, jonka on oltava saarnan perusta. Kun joku pysähtyy ja pyrkii ymmärtämään, mikä on tekstin sanoma, hän harjoittaa ”totuuden palvelusta”.¹¹² Nöyrä sydän tunnustaa, että sana on aina meitä suurempi, että emme ole ”sen herroja emmekä omistajia, vaan vain sen vartijoita, julistajia ja palvelijoita”.¹¹³ Tämä nöyrä ja ihmettelevä sanan kunnioittaminen ilmenee siinä, että sitä pysähdytään tutkimaan suurella huolella ja pyhällä pelolla, ettei sitä vääristetä. Raamatun tekstin tulkitsemiseksi on oltava kärsivällinen, unohdettava kiire ja annettava aikaa ja jakamatonta huomiota. On jätettävä syrjään kaikki muut huolet ja pyrittävä luomaan tyynen keskittymisen ympäristö. Ei kannata omistautua lukemaan Raamatun tekstiä, jos tahtoo nopeita, helppoja ja välittömiä tuloksia. Saarnan valmistaminen vaatii rakkautta. Aikaansa antaa ilmaiseksi ja kiireettä vain niille asioille ja ihmisille, joita rakastaa. Tässä on kyse rakkaudesta Jumalaan, joka on halunnut puhua. Tästä rakkaudesta käsin voidaan käyttää niin paljon aikaa kuin tarvitaan, opetuslapsen asenteella: ”Puhu, Herra, palvelijasi kuulee” (1. Sam. 3:9).

112 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje Evangelii nuntiandi (8. joulukuuta 1975), 78: AAS 68 (1976), 71.

113 Ibid.

147. Ennen kaikkea meidän on oltava varmoja siitä, että ymmärrämme oikein lukemiemme sanojen merkityksen. Haluan painottaa jotain, joka näyttää ilmeiseltä mutta jota ei aina pidetä mielessä: Raamatun teksti, jota tutkimme, on kaksi-kolmetuhatta vuotta vanha, sen kieli on hyvin erilais- ta kuin nykyään käyttämämme kieli. Vaikka meistä näyttää, että ymmärrämme kielellemme käännetyt sanat, tämä ei mer- kitse, että ymmärrämme oikein sen, mitä pyhällä kirjoittajalla oli tarkoitus ilmaista. Kirjallisen analyysin tarjoamat keinot ovat hyvin tunnettuja: kiinnitetään huomiota toistuviin tai erottuviin sanoihin, tunnistetaan tekstin rakenne ja dyna- miikka, pohditaan eri henkilöiden roolia, ja niin edelleen. Mutta tavoitteena ei ole ymmärtää kaikkia tekstin pieniä yk- sityiskohtia, tärkeintä on selvittää, mikä on tärkein sanoma, joka antaa tekstille rakenteen ja yhtenäisyyden. Jos saarnaaja ei tee tätä työtä, voi käydä niin, että myöskään hänen saar- nassaan ei ole yhtenäisyyttä ja järjestystä. Hänen puheensa on vain kokoelma useita hajanaisia ajatuksia, jotka eivät pane muita liikkeelle. Keskeinen sanoma on se, jonka kirjoittaja ensisijaisesti halusi välittää. Tämä ei merkitse, että tunniste- taan ainoastaan ajatus, vaan myös vaikutus, jonka kirjoittaja halusi saada aikaan. Jos teksti on kirjoitettu lohdutukseksi, sitä ei pitäisi käyttää virheiden korjaamiseksi; jos se on kir- joitettu kehotukseksi, sitä ei pitäisi käyttää opetukseksi; jos se on kirjoitettu, jotta opetetaan jotakin Jumalasta, sitä ei pitäisi käyttää selittämään erilaisia teologisia ajatuksia; jos se on kir- joitettu kehotukseksi kiitokseen tai lähetystyöhön, älkäämme käyttäkö sitä tiedottaaksemme viimeisimmistä uutisista.

148. Ymmärtääksemme oikein tekstin keskeisen merkityksen on varmasti välttämätöntä asettaa se yhteyteen koko Raama- tun opetuksen kanssa, jonka kirkko on välittänyt. Tämä on

Raamatun tulkinnan tärkeä periaate, joka ottaa huomioon sen, että Pyhä Henki ei inspiroinut vain osaa vaan koko Raamatun ja että joissakin kysymyksissä kansa on kasvanut Jumalan tahdon ymmärtämisessä eletystä kokemuksestaan lähtien. Tällä tavalla vältetään myös väärät tai osittaiset tulkinnat, jotka ovat ristiriidassa saman Raamatun muiden opetusten kanssa. Mutta tämä ei merkitse, että olisi heikennettävä saarnattavan tekstin omaa erityistä korostusta. Eräs pitkästyttävän ja tehottoman saarnaamisen puutteista on juuri se, ettei kyetä välittämään julistetun tekstin omaa voimaa.

Sanan henkilökohtaistaminen

149. Saarnaajan on "ensimmäisenä kehitettävä hyvä henkilökohtainen Jumalan sanan tuntemus. Ei riitä, että tuntee tekstiin liittyvät kielelliset tai eksegeettiset kysymyksenasettelut, vaikka tämäkin varmasti on välttämätöntä. Hänen on lähestyttävä Jumalan sanaa oppivin ja rukoilevin sydämin, jotta sana voi syvällisesti läpäistä hänen ajatuksensa ja tunteensa ja synnyttää hänessä uuden ajattelutavan."¹¹⁴ Meidän on hyvä joka päivä, joka sunnuntai uudistaa saarnan valmistamiseen ja tutkia, kasvaako meissä rakkaus saarnaamaamme sanaa kohtaan. Ei pidä unohtaa, että "erityisesti papin suurempi tai vähäisempi pyhyys todella vaikuttaa sanan julistamiseen".¹¹⁵ Kuten pyhä Paavali sanoo, "me emme puhuessamme pyri olemaan mieliksi ihmisille vaan Jumalalle, joka tutkii sydämemme" (1. Tess. 2:4). Jos meillä on elävä halu itse kuulla sanaa, jota meidän on saarnattava, tämä tavalla tai toisella välittyy myös Jumalan kansalle: "Mitä sydän

114 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Pastores dabo vobis (25. maaliskuuta 1992), 26: AAS 84 (1992), 698.

115 Ibid., 25: AAS 84 (1992), 696.

on täynnä, sitä suu puhuu” (Matt. 12:34). Sunnuntain luku-kappaleet kaikuvat koko loistossaan kansan sydämessä, jos ne ensin ovat kaikuneet paimenen sydämessä.

150. Jeesus vihastui niin sanotuille opettajille, jotka vaativat paljon toisilta ja opettivat Jumalan sanaa mutta eivät antaneet sen valaista itseään: ”He köyttävät kokoon raskaita ja hankalia taakkoja ja sälyttävät ne ihmisten kannettaviksi, mutta itse he eivät halua niitä sormellaankaan liikauttaa” (Matt. 23:4). Apostoli Jaakob kehotti: ”Veljeni, kovin monien teistä ei pidä ryhtyä opettajiksi, sillä te tiedätte, että meidät opettajat tul-laan tuomitsemaan muita ankarammin” (Jaak. 3:1). Sen, joka tahtoo saarnata, on ensin oltava valmis tulemaan sanan lii-kuttamaksi ja antamaan sen tulla lihaksi omassa konkreetti-sessa elämässään. Näin saarnaaminen on sitä intensiivistä ja hedelmällistä toimintaa, jossa ”toisille välitetään se, mitä itse on mietiskellyt”.¹¹⁶ Kaiken tämän takia, ennen kuin valmiste-taan konkreettisesti se, mitä saarnassa sanotaan, on ensin tul-tava sen sanan haavoittamaksi, joka sitten haavoittaa toisia, koska tämä sana on elävä ja väkevä, se ”on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa sisim-mät aikeemme ja ajatuksemme” (Hepr. 4:12). Tällä on suuri pastoraalinen merkitys. Nykyäänkin ihmiset mieluummin kuuntelevat todistajia; he ”vaativat aitoutta... julistajia, jotka puhuvat Jumalasta, jonka he tuntevat ja joka on heille niin tuttu, kuin he näkisivät hänet, joka on näkymätön”.¹¹⁷

116 Tuomas Akvinolainen, *Summa Theologiae*, II-II, q. 188, art. 6.

117 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje Evangeliin nuntiandi (8. joulukuuta 1975), 76: AAS 68 (1976), 68.

151. Meitä ei pyydetä olemaan virheettömiä, vaan pikemmin kasvamaan jatkuvasti, haluamaan syvästi edistyä evankeliumin tiellä, olemaan luovuttamatta. On välttämätöntä, että saarnaaja on varma siitä, että Jumala rakastaa häntä, että Jeesus Kristus on pelastanut hänet ja että hänen rakkaudellaan on aina viimeinen sana. Tuollaisen kauneuden edessä hän tuntee usein, että hänen elämänsä ei tuota kunniaa Jumalalle niin kuin sen pitäisi, ja haluaa vilpittömästi vastata paremmin niin suureen rakkauteen. Mutta jos hän ei pysähdy kuuntelemaan sanaa vilpittömän avoimesti, jos hän ei anna sen koskettaa elämäänsä, haastaa, kehottaa, liikuttaa, jos hän ei omista aikaa sanan kanssa rukoilemiselle, silloin hän on väärä profeetta, petkuttaja ja tyhjänpäiväinen huijari. Joka tapauksessa, tuntien köyhyytensä ja haluten ponnistella enemmän, hän voi aina antaa toisille Jeesuksen Kristuksen ja sanoa Pietarin tavoin: ”Hopeaa ja kultaa minulla ei ole, mutta mitä minulla on, sitä minä sinulle annan” (Ap.t. 3:6). Herra tahtoo käyttää meitä elävinä, vapaina ja luovina olentoina, jotka antavat sanan läpäistä itsensä ennen kuin välittävät sen. Hänen sanansa on todella kuljettava saarnaajan kautta, ei vain järjen kautta vaan hallitsemalla koko hänen olemustaan. Pyhä Henki, joka inspiroi sanan, on hän, joka ”samoin kuin Kirkon alkuaikana tänäänkin vaikuttaa jokaisessa sananjulistajassa, joka suostuu hänen johdatukseensa. Hän antaa julistajalle sanat, joita tämä ei itse keksisi.”¹¹⁸

Hengellinen lukeminen

152. On olemassa konkreettinen tapa kuunnella sitä, mitä Herra tahtoo sanoa meille sanassaan, ja antaa hänen Hen-

118 Ibid., 75: AAS 68 (1976), 65.

kensä muuttaa meidät. Sitä kutsutaan "*lectio divinaksi*". Se koostuu Jumalan sanan lukemisesta rukouksen aikana, jotta se voi valaista ja uudistaa meitä. Tämä rukoileva Raamatun lukeminen ei ole irrallaan siitä tutkimisesta, jossa saarnaaja pyrkii tunnistamaan tekstin keskeisen sanoman. Päinvastoin, siitä sen on lähdettävä liikkeelle ja pyrittävä löytämään, mitä tuo sama sanoma sanoo hänen elämälleen. Tekstin hengellisen lukemisen on lähdettävä liikkeelle sananmukaisesta merkityksestä. Muuten tekstistä helposti luetaan sitä, mikä meille sopii, mikä vahvistaa omia päätöksiämme ja sopeutuu ajatteluumme. Tämä on lopulta pyhän asian käyttämistä omaksi eduksemme ja tuon sotkun siirtämistä Jumalan kansalle. Ei pidä koskaan unohtaa, että joskus "itse Saatanakin tekeytyy valon enkeliksi" (2. Kor. 11:14).

153. Jumalan läsnäolossa tekstiä rauhallisesti lukien on hyvä kysyä esimerkiksi: "Herra, mitä tämä teksti sanoo minulle? Mitä haluat muuttaa elämässäni tällä sanomalla? Mikä minua häiritsee tässä tekstissä? Miksi se ei kiinnosta minua?" Tai: "Mistä pidän, mikä innoittaa minua tässä sanassa? Mikä vetää minua puoleensa ja miksi?" Kun yritetään kuunnella Herraa, kiusaukset ovat tavallisia. Yksi niistä on yksinkertaisesti se, että tuntuu vaivalloiselta ja raskaalta, ja siksi käännetään pois. Toinen yleinen kiusaus on alkaa ajatella sitä, mitä teksti merkitsee toisille, ja niin välttää soveltamasta sitä omaan elämään. Tapahtuu myös sitä, että etsitään tekosyitä tekstin selvän merkityksen vesittämiseksi. Joskus mielestämme Jumala vaatii meiltä liian suurta päätöstä, emmekä vielä pysty sitä tekemään. Tämä saa monet menettämään ilon sanan kohtaamisesta. Mutta tämä merkitsisi, että unohdetaan, ettei kukaan ole niin kärsivällinen kuin Isä Jumala, ettei kukaan ymmärrä ja osaa odottaa niin kuin hän. Hän

kehottaa aina ottamaan yhden askeleen enemmän, mutta ei vaadi täydellistä vastausta, jollemme vielä ole kulkeneet tietä, joka tekee sen mahdolliseksi. Hän yksinkertaisesti toivoo, että katsomme vilpittömästi elämäämme ja tuomme sen teeskentelemättä hänen eteensä, että olemme valmiit jatkuvasti kasvamaan ja että pyydämme häneltä sitä, mitä emme vielä kykene saavuttamaan.

Kansan kuunteleminen

154. Saarnaajan on myös kuunneltava kansaa löytääkseen sen, mitä uskovat tarvitsevat heille sanottavan. Saarnaaja mietiskelee sanaa, mutta hän mietiskelee myös kansaa. Näin hän huomaa ”tietyn ihmisryhmän toiveet, rikkaudet ja rajoitukset, sen tavan rukoilla ja rakastaa, sen elämän- ja maailmankatsomuksen”, ottaen huomioon, ”mille kansalle evankeliumia julistetaan; jos ei käytetä sen kieltä, sen merkkejä ja symboleja, jos ei anneta vastausta sen erikoiskysymyksiin”.¹¹⁹ On kyse Raamatun tekstin sanoman liittämistä ihmisten tilanteeseen, jossa he elävät, kokemukseen, joka tarvitsee sanan valoa. Tämä huolenpito ei ole opportunistista tai diplomaattista asennetta, vaan syvästi uskonnollista ja pastoraalista. Pohjimmiltaan se on ”hengellistä tajua nähdä tapahtumissa Jumalan sanoma”.¹²⁰ Se on paljon enemmän kuin sitä, että löytää jotakin mielenkiintoista sanottavaa. Siinä pyritään löytämään ”Herran tahto tuossa konkreettisessa tilanteessa”.¹²¹ Saarnan valmistamisesta tulee näin evankelisen erotuskyvyn harjoittamista, jossa pyritään tunnistamaan

119 Ibid., 63: AAS 68 (1976), 53.

120 Ibid., 43: AAS 68 (1976), 33.

121 Ibid.

– Hengen valossa – ”se ’kutsu’, jonka Jumala antaa kaikua juuri tässä historiallisessa tilanteessa: myös siinä ja sen kautta Jumala kutsuu uskovaan”.¹²²

155. Tässä etsinnässä voidaan yksinkertaisesti tarttua johonkin ihmisten tavalliseen kokemukseen, kuten iloon uudesta kohtaamisesta, pettymyksiin, yksinäisyyden pelkoon, myötätuntoon toisten kärsimyksestä, epävarmuuteen tulevaisuuden edessä, huoleen rakkaasta ihmisestä, ja niin edelleen. On kuitenkin kehitettävä herkkyyttä sille, että tunnistetaan, mikä todella liittyy heidän elämäänsä. Muistakaamme, ettei koskaan tarvitse vastata kysymyksiin, joita kukaan ei esitä, eikä ole syytä selostaa nykyajan tapahtumia kiinnostuksen herättämiseksi. Sitä varten ovat tv-ohjelmat. On kuitenkin mahdollista aloittaa jollakin tosiasialla, jotta sana voi kaikua voimakkaasti kutsussaan kääntymykseen, palvontaan, konkreettisiin veljeyden ja palvelemisen asenteisiin, ja niin edelleen. Joskus jotkut ihmiset mielellään kuuntelevat saarnassa todellisuuden kommentointia, mutta eivät anna sen haastaa itseään henkilökohtaisesti.

Pedagogiset välineet

156. Jotkut uskovat olevansa hyviä saarnaajia, koska tietävät mitä heidän on sanottava, mutta he eivät kiinnitä huomiota siihen, miten se olisi sanottava, eli konkreettiseen saarnan kehittämisen tapaan. He suuttuvat, jos toiset eivät kuuntele tai arvosta heitä, mutta ehkä he eivät ole nähneet vaivaa löytääkseen oikeaa tapaa sanoman esittämiseen. Muistakaamme, että ”evankelioimisen sisällön ohella on kiinnitettävä huo-

122 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje Pastores dabo vobis (25. maaliskuuta 1992), 10: AAS 84 (1992), 672.

miota myös sen menetelmiin ja keinoihin”.¹²³ Huolehtiminen saarnaamisen tavasta on sekin syvästi hengellinen asenne. Se merkitsee vastaamista Jumalan rakkauteen omistautuen kaikilla kyvyillämme ja luovuudellamme siihen tehtävään, jonka hän on meille uskonut, mutta samalla se on hienotunteista lähimmäisenrakkautta, koska emme halua tarjota toisille mitään huonolaatuista. Raamatusta löydämme esimerkiksi suosituksen saarnan valmistamisesta sopivan mittaiseksi: ”Tiivistä sanottavasi, sano vähällä paljon” (Sir. 32:8).

157. Vain esimerkin vuoksi muistakaamme joitakin käytännön välineitä, jotka voivat rikastuttaa saarnaa ja tehdä siitä houkuttelevamman. Yksi tärkeimmistä ponnistuksista on oppia käyttämään kuvia saarnassa, toisin sanoen puhua kielikuvia käyttäen. Joskus käytetään esimerkkejä, jotta tehdään ymmärrettävämmäksi jotakin, jota halutaan selittää, mutta usein nuo esimerkit vetoavat vain järkeen. Kuvat sen sijaan auttavat arvostamaan ja ottamaan vastaan sanomaa, joka halutaan välittää. Vetoava kielikuva auttaa sanomaa tulemaan kuulluksi tuttuna, läheisenä, mahdollisena ja omaan elämään liittyvänä. Onnistunut kuva voi saada ahmimaan sanan, jota halutaan välittää, herättää halun ja innoittaa tahdon evankeliumin suuntaan. Hyvässä saarnassa, kuten eräs vanha opettaja minulle sanoi, on ”ajatus, tunne ja kuva”.

158. Jo Paavali VI sanoi, että uskovat ”odottavat ja saavat saarnalta paljon, kunhan se on yksinkertainen, selvä, suora, ihmisiin kohdistuva”.¹²⁴ Yksinkertaisuus liittyy käytettyyn kieleen. Kielenkäytön on oltava sellaista, että vastaanottajat

123 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje *Evangelii nuntiandi* (8. joulukuuta 1975), 40: AAS 68 (1976), 31.

124 *Ibid.*, 43: AAS 68 (1976), 33.

ymmärtävät, sitä, ettei puhuta tyhjyyteen. Usein käy niin, että saarnaajat käyttävät opiskeluaikanaan ja tietyissä ympäristöissä oppimiaan sanoja, mutta ne eivät ole osa kuulijoiden tavallista sanastoa. Ne ovat teologiaan tai katekeesiin kuuluvia sanoja, joiden merkitys ei ole kristittyjen enemmistölle ymmärrettävä. Saarnaajalle suurin vaara on omaan kielenkäyttöönä tottuminen ja ajatteleminen, että kaikki muutkin käyttävät sitä ja ymmärtävät sen spontaanisti. Jos halutaan sopeutua toisten kielenkäyttöön, jotta sana voisi saavuttaa heidät, on kuunneltava paljon, jaettava kansan elämä ja kiinnitettävä siihen mielellään huomiota. Yksinkertaisuus ja selkeys ovat kaksi eri asiaa. Kieli voi olla hyvin yksinkertaista ja saarna silti olla epäselvä. Se voi olla mahdoton ymmärtää epäjärjestyksen ja logiikan puutteen vuoksi tai koska se käsittelee samanaikaisesti monia aiheita. Siksi on toinen välttämätön tehtävä pitää huolta siitä, että saarna on aiheeltaan yhtenäinen, selvässä järjestyksessä ja lauseet liittyvät toisiinsa, niin että ihmiset voivat helposti seurata saarnaajaa ja ymmärtää hänen sanottavansa logiikan.

159. Toinen tekijä on myönteinen kielenkäyttö. Se ei niinkään keskity siihen, mitä ei pidä tehdä, vaan pikemminkin ehdottaa sitä, minkä voimme tehdä paremmin. Joka tapauksessa, jos se osoittaa jotakin negatiivista, se pyrkii aina näyttämään myös myönteisen, houkuttelevan arvon, jottei pysähdytä valituksiin, surkutteluun, kritiikkiin tai moitteisiin. Lisäksi myönteinen saarnaaminen tarjoaa aina toivoa, suuntaa tulevaisuuteen eikä jätä meitä kielteisyyden vangeiksi. Miten hyvä onkaan, että papit, diakonit ja maallikot kokoontuvat ajoittain löytääkseen yhdessä keinoja parantaa saarnan houkuttelevuutta!

IV Evankelioiminen kerygman syventämiseksi

160. Herran lähetyuskäsky sisältää kutsun uskossa kasvamiiseen, kun se sanoo: "opettamalla heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa" (Matt. 28:20). Näin käy selvästi ilmi, että ensimmäinen julistus vaatii myös kasvatuksen ja kypsymisen tietä. Evankelioiminen pyrkii myös kasvamiseen, mikä merkitsee, että otetaan hyvin vakavasti jokainen ihminen ja se suunnitelma, joka Herralla on häntä varten. Jokainen ihminen tarvitsee aina yhä enemmän Kristusta. Evankelioimisen ei pidä sallia jonkun tyytyvän vähään, vaan tulee pyrkiä siihen, että hän voisi täysin sanoa: "Enää en elä minä, vaan Kristus elää minussa" (Gal. 2:20).

161. Ei olisi oikein tulkita tätä kutsua kasvuun yksinomaan tai ensisijaisesti opilliseksi kasvatukseksi. On kyse sen "noudattamisesta", mitä Herra on meille osoittanut, vastauksena hänen rakkauteensa. Yhdessä kaikkien hyveiden kanssa se merkitsee ennen kaikkea uutta käskyä, joka on käskyistä ensimmäinen ja suurin ja josta meidät parhaiten tunnetaan opetuslapsiksi: "Minun käskyni on tämä: rakastakaa toisianne, niin kuin minä olen rakastanut teitä" (Joh. 15:12). On ilmeistä, että kun Uuden testamentin kirjoittajat haluavat tiivistää kristillisen moraalin sanoman kaikkein olennaisimpaan, he esittävät välttämättömän lähimmäisenrakkauden käskyn: "Joka rakastaa toista, on täyttänyt lain... rakkaus toteuttaa koko lain" (Room. 13:8, 10). "Jos te noudatatte lain kuningaskäskyä niin kuin se Raamatussa on: 'Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi', te teette oikein" (Jaak. 2:8). "Lain kaikki käskyt on pidetty, kun tätä yhtä noudatetaan: 'Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi'" (Gal. 5:14). Paavali kehotti yhteisöjään kasvamaan rakkauden tiellä: "Lisätköön Herra run-

sain määrin teidän rakkauttanne toisianne ja kaikkia ihmisiä kohtaan” (1. Tess. 3:12).

162. Toisaalta tätä vastauksen ja kasvun tietä edeltää aina lahja, koska sitä edeltää tämä Herran pyyntö: ”kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19). Lapseksi ottaminen, jonka Isä ilmaiseksi lahjoittaa, ja hänen armonsa lahjan aloite (vrt. Ef. 2:8-9; 1. Kor. 4:7) ovat edellytys tällä pysyvälle pyhitykselle, joka on Jumalalle mieleen ja antaa hänelle kunnian. On kyse siitä, että annamme itsemme muuttua Kristuksessa edistymällä elämässä ”Hengen mukaan” (Room. 8:5).

Kerygmaattinen ja mystagoginen katekeesi

163. Kasvatus ja katekeesi ovat tämän kasvun palveluksessa. Käytettävissämme on jo useita opetusviran tekstejä sekä Pyhän istuimen ja eri piispainkokousten tarjoamia katekeesin apuneuvoja. Muistutan apostolisesta kehotuskirjeestä Catechesi tradendae (1979), katekeesin yleisohjeistosta (1997) ja muista asiakirjoista, joiden ajankohtaista sisältöä ei ole tässä tarpeen toistaa. Käsittelen ainoastaan joitakin näkökohtia, jotka mielestäni on aiheellista ottaa esiin.

164. Olemme huomanneet, että myös katekeesissa perustavanlaatuinen merkitys on ensimmäisellä julistuksella tai ”kerygmalla”, jonka on oltava evankelioimistoiminnan ja kaikkien kirkollisten uudistuspyrkimysten keskus. Kerygma on kolминаista. Hengen tuli annetaan meille kielten muodossa ja saa meidät uskomaan Jeesukseen Kristukseen, joka kuoleamallaan ja ylösnousemuksellaan ilmoittaa ja välittää meille Isän äärettömän laupeuden. Katekeetan suusta kaikukoon

aina ensimmäinen julistus: ”Jeesus Kristus rakastaa sinua, hän on antanut elämänsä pelastaakseen sinut, ja nyt hän elää vierelläsi joka päivä valaistakseen ja vahvistaakseen sinua ja tehdäkseen sinut vapaaksi.” Kun sanomme, että tämä on ”ensimmäinen” julistus, se ei tarkoita, että se on alussa ja myöhemmin unohdetaan tai korvataan muilla tärkeämällä sisällöillä. Se on laadultaan ensimmäinen, koska se on perusjulistus, jota on aina eri tavoilla palattava kuulemaan ja jota on aina julistettava katekeesissa muodossa tai toisessa, kaikissa sen vaiheissa.¹²⁵ Siksi myös ”papin ja kirkonkin on kasvettava siinä tietoisuudessa, että itse jatkuvasti tarvitsee evankelioiduksi tulemista”.¹²⁶

165. Ei pidä ajatella, että katekeesissa kerygma korvataan oletetusti ”lujemmalla” kasvatuksella. Ei mikään ole tätä julistusta lujempaa, syvempää, varmempaa, johdonmukaisempaa ja viisaampaa. Kaikki kristillinen kasvatus on ennen kaikkea kerygman syventämistä, ja se tulee lihaksi yhä enemmän ja yhä paremmin, ei koskaan lakkaa valaisemasta katekeesia ja saa ymmärtämään oikein kaikkien katekeesin aiheiden merkityksen. Se on julistusta, joka vastaa jokaisessa ihmissydämessä olevaan äärettömän kaipaukseen. Kerygman keskeisyys vaatii korostamaan joitakin julistuksen ulottuvuuksia, jotka ovat nykyään välttämättömiä kaikkialla: sen on tuotava ilmi Jumalan pelastava rakkaus, joka edeltää kaikkia moraalisia ja uskonnollisia velvoitteita; se ei pakota totuutta; se vetoaa vapauteen; sitä leimaa ilo, innostus, elävyys ja harmoninen täyteys, joka ei kutista saarnaa muutama miin oppeihin, jotka joskus ovat pikemminkin filosofisia kuin

125 Vrt. *Propositio 9*.

126 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Pastores dabo vobis* (25. maaliskuuta 1992), 26: AAS 84 (1992), 698.

evankelisia. Tämä vaatii saarnaajalta joitakin valmiuksia, jotka auttavat ottamaan sanoman paremmin vastaan: läheisyys, avoimuus vuoropuhelulle, kärsivällisyys, sydämellinen eikä tuomitseva vastaanotto.

166. Toinen katekeesin ominaispiirre, jota viime vuosikymmeninä on kehitetty, on mystagoginen initiaatio.¹²⁷ Se merkitsee olennaisesti kahta asiaa: etenevää oppimiskokemusta, jossa koko yhteisö on mukana, ja uudistettua kristillisen initiaation liturgisten merkkien arvostusta. Monet käsikirjat ja suunnitelmat eivät ole vielä tarpeeksi ottaneet huomioon mystagogisen uudistuksen tarvetta, joka voi saada hyvin erilaisia muotoja kunkin kasvatusyhteisön harkinnan mukaan. Katekeesi on sanan julistamista ja keskittyy siihen, mutta se tarvitsee aina oikeaa ympäristöä ja houkuttelevaa motivaatiota, puhuttelevien symbolien käyttöä, sisällyttämistä laajempaan kasvuprosessiin ja kaikkien ihmisen ulottuvuuksien yhdentymistä yhteisölliseen kuuntelemisen ja vastauksen tiehen.

167. Jokaisen katekeesin on hyvä kiinnittää huomiota ”kauneuden tiehen” (*via pulchritudinis*).¹²⁸ Kristuksen julistaminen merkitsee sen osoittamista, että häneen uskominen ja hänen seuraamisensa ei ole vain totta ja oikein, vaan myös kaunistaa, täyttää elämän uudella loistolla ja syvällä ilolla koettelemustenkin keskellä. Tältä näkökannalta kaikkia autenttisia kauneuden ilmauksia voidaan pitää tienä, joka auttaa kohtaamaan Herran Jeesuksen. Tässä ei ole kyse esteettisen relativismin vaalimisesta,¹²⁹ joka voi hämärtää erottamattoman

127 Vrt. *Propositio* 38.

128 Vrt. *Propositio* 20.

129 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Inter mirifica* tiedotusvälineistä, 6.

siteen totuuden, hyvyyden ja kauneuden välillä, vaan kauneuden uudesta arvostuksesta keinona koskettaa ihmisyydäntä ja saada Ylösnoukseen totuus ja hyvyys loistamaan siinä. Jos, kuten Augustinus sanoo, rakastamme vain sitä, mikä on kaunista,¹³⁰ ihmiseksi tullut Poika, äärettömän kauneuden ilmoitus, on silloin rakastettava yli kaiken ja vetää meitä puoleensa rakkauden sitein. Siksi on välttämätöntä, että kasvatus kauneuden tiellä (*via pulchritudinis*) sisältyy uskon välittämiseen. On toivottavaa, että jokainen paikalliskirkko edistäisi taiteiden käyttöä evankelioimistyössään, jatkuvuudessa menneisyyden rikkauden kanssa mutta myös nykytaiteiden moninaisia ilmaisuja hyödyntäen välittääkseen uskon uudella ”vertausten kielellä”.¹³¹ Tarvitaan rohkeutta löytää uusia merkkejä, uusia symboleja, uusi liha sanan välittämiseksi, eri kulttuuriympäristöissä ilmeneviä erilaisia kauneuden muotoja, mukaan lukien epäsovinnaiset kauneuden muodot, jotka eivät ehkä merkitse evankeliumin julistajille paljon, mutta ovat muille erityisen houkuttelevia.

168. Mitä tulee katekeesin moraaliopetukseen, joka kutsuu kasvamaan uskollisuudessa evankeliumin elämäntapaa kohtaan, on syytä aina osoittaa hyvän houkuttelevuus, elämän, kypsyyden, toteutumisen, hedelmällisyyden suunnitelma, jonka valossa voi ymmärtää, miksi torjumme sitä vaarantavat pahat. Enemmän kuin lopunajan ennustusten asiantuntijoina tai synkkinä tuomareina, jotka mielellään osoittavat jokaisen vaaran tai hairahduksen, meidät olisi hyvä voida nähdä iloisina haastavien asioiden sanansaattajina, evanke-

130 Vrt. De musica, VI, XIII, 38: PL 32, 1183-1184; Conf., IV, XIII, 20: PL 32, 701.

131 Benedictus XVI, puhe dokumentin ”Arte e fede – via pulchritudinis” esityksen yhteydessä (25. lokakuuta 2012): L’Osservatore Romano (27. lokakuuta 2012), s. 7.

liumille uskollisesta elämästä loistavan hyvyyden ja kauneuden vartijoina.

Kasvuprosessien henkilökohtainen ohjaus

169. Kulttuurissa, joka paradoksaalisesti kärsii nimettömyydestä ja on samalla pakkomielteisen kiinnostunut toisten elämän yksityiskohdista, häpeämättömän sairaalloisen uteliaisuuden vaivaama, kirkko tarvitsee läheisyyden katsetta mietiskelläkseen, liikuttuakseen ja pysähtyäkseen toisten edessä aina kun tarvitaan. Tässä maailmassa vihityt papit ja muut pastoraalityössä toimivat voivat tehdä läsnäolevaksi Jeesuksen läsnäolon tuoksun ja hänen persoonallisen katseensa. Kirkon on johdatettava jäsenensä – papit, sääntökuntalaiset ja maallikot – tähän ”ohjauksen taitoon”, jotta kaikki oppisivat aina riisumaan sandaalinsa tullessaan toisen pyhälle maalle (vrt. 2. Moos. 3:5). Meidän on annettava tiellemme terveellinen läheisyyden rytmi, kunnioittava ja myötätuntoinen katse, joka samalla parantaa, vapauttaa ja rohkaisee kysymään kristillisessä elämässä.

170. Vaikka se kuulostaakin itsestään selvältä, hengellisen ohjauksen on johdettava yhä enemmän kohti Jumalaa, jossa voimme saavuttaa todellisen vapauden. Jotkut uskovat olevansa vapaita vaeltaessaan erossa Herrasta, huomaamatta, että he pysyvät eksistentiaalisesti orpoina, suojattomina, vaila kotia, jonne he voivat aina palata. He lakkaavat olemasta pyhiinvaeltajia ja muuttuvat harhailijoiksi, jotka kiertävät itsensä ympärillä saapumatta mihinkään. Ohjaus johtaisi vastakkaiseen tulokseen, jos siitä tulisi jonkinlaista terapiaa, joka vahvistaa ihmisten sulkeutumista itseensä, ja jos se lakkaisi olemasta pyhiinvaellusta Kristuksen kanssa Isän luo.

171. Enemmän kuin koskaan tarvitsemme miehiä ja naisia, jotka ohjauskokemuksestaan lähtien tuntevat etenemistavat, jotka vaativat harkintaa, ymmärrystä, kykyä odottaa, kuuliaisuutta Hengelle, suojellakseen itsensä meille uskovia lampaita laumaa hajoitavilta susilta. Meidän on harjoitettava kykyä kuunnella, mikä on enemmän kuin kuulemista. Vuorovaikutuksessa toisen kanssa ensimmäinen asia on sydämen kyky läheisyyteen, jota ilman ei ole todellista hengellistä kohtaamista. Kuunteleminen auttaa meitä löytämään oikeat eleet ja sanat, jotka näyttävät, että emme ole tyyniä sivustakatsojia. Vain tästä kunnioittavasta ja myötätuntoisesta kuuntelemisesta lähtien voidaan löytää teitä autenttiseen kasvuun ja herättää kaipaus kristilliseen ihanteeseen, halu vastata täysin Jumalan rakkauteen ja kehittää sitä parasta, minkä Jumala on elämäämme kylvänyt. Aina kuitenkin sen kärsivällisyydellä, joka tietää, mitä pyhä Tuomas Akvinolainen opetti: että jollakulla voi olla armo ja rakkaus, mutta hän ei silti harjoita hyvin ainuttakaan hyvettä ”joidenkin vastakkaisten taipumusten vuoksi”¹³², jotka yhä ovat olemassa. Toisin sanoen hyveiden orgaaninen yhteenkuuluvuus on aina ja välttämättä olemassa ”*in habitu*”, vaikka olosuhteet voivat haitata näiden hyveellisten kykyjen toteutumista. Siksi tarvitaan ”pedagogiaa, joka johdattaa ihmiset askel askeleelta salaisuuden täyteen omaksumiseen”.¹³³ Tuon kypsyyden saavuttamiseksi, eli sen, että ihmiset kykenisivät todella vapaisiin ja vastuullisiin päätöksiin, on välttämätöntä antaa aikaa ja valtavasti kärsivällisyyttä. Kuten autuas Petrus Favre sanoi: ”Aika on Jumalan sanansaattaja.”

132 Summa Theologiae, I-II, q. 65, art. 3, ad 2: “propter aliquas dispositiones contrarias”.

133 Vrt. Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Asia* (6. marraskuuta 1999), 20: AAS 92 (2000), 481.

172. Se, joka saattaa toisia, tietää, että jokaisen ihmisen tilanne Jumalan edessä ja hänen armonelämänsä ovat salaisuus, jota kukaan ei voi täysin tuntea ulkopuolelta. Evankeliumi kehottaa meitä nuhtelemaan ja auttamaan ihmistä kasvaamaan, kun hän tunnistaa tekojensa objektiivisen pahuuden (vrt. Matt. 18:15), mutta olemaan antamatta tuomioita hänen vastuullisuudestaan ja syyllisyydestään (vrt. Matt. 7:1; Luuk. 6:37). Joka tapauksessa pätevä ohjaaja ei anna periksi kohtalonuskolle tai pelkuruudelle. Hän kutsuu aina parantumaan, nousemaan ylös, ottamaan ristinsä, jättämään kaiken ja lähtemään aina uudelleen julistamaan evankeliumia. Henkilökohtainen kokemus ohjattavana olemisesta ja parantumisesta, siitä, että on täysin vilpittömästi onnistunut ilmaisemaan elämänsä sille, joka ohjaa meitä, opettaa meitä olemaan kärsivällisiä ja ymmärtäväisiä muita kohtaan ja auttaa löytämään tapoja herättää heissä luottamusta, avautumista ja valmiutta kasvaa.

173. Aito hengellinen ohjaus alkaa ja etenee aina lähetystehtävän palveluksessa. Paavalin suhde Timoteukseen ja Titukseen on esimerkki tästä ohjauksesta ja kasvatuksesta apostolisen toiminnan aikana. Uskoessaan heille tehtävän pysähtyä jokaiseen kaupunkiin ”järjestämään siellä kaiken, mikä vielä oli järjestämättä” (vrt. Tit. 1:5; vrt. 1. Tim. 1:3-5), hän antaa heille kriteerit henkilökohtaista elämää ja pastoraalista toimintaa varten. Kaikki tämä eroaa selvästi mistä tahansa yksityisestä, eristyneeseen itsensä toteuttamiseen pyrkivästä ohjauksesta. Lähetysopetuslapset ohjaavat lähetysopetuslapsia.

Jumalan sanan ympärillä

174. Ei ainoastaan saarnan pidä saada ravintoa Jumalan sanasta. Koko evankelioimistyö perustuu kuultuun, mietiskelyyn, elettyyn, vietettyyn ja todistettuun sanaan. Pyhä Raamattu on evankelioimisen lähde. Siksi on jatkuvasti kasvatettava itseään kuuntelemalla sanaa. Kirkko ei evankelioi, jos se ei jatkuvasti anna evankelioida itseään. On välttämättöntä, että Jumalan sana ”yhä enemmän olisi kaiken kirkollisen työn sydän”.¹³⁴ Kuultu ja erityisesti eukaristiassa vietetty Jumalan sana ravitsee ja vahvistaa kristittyjä sisäisesti ja tekee heidät kykeneviksi aitoon evankeliumista todistamiseen jokapäiväisessä elämässä. Olemme voittaneet vanhan vastakkainasettelun sanan ja sakramentin välillä. Julistettu, elävä ja väkevä sana valmistaa sakramentin vastaanottamiseen, ja sakramentissa tuo sana saavuttaa suurimman vaikuttavuutensa.

175. Pyhän Raamatun opiskelemisen täytyy olla kaikille uskoville avoin ovi.¹³⁵ On perustavanlaatuisen tärkeää, että ilmoitettu sana hedelmöittää syvästi katekeesia ja kaikkia ponnistuksia uskon välittämiseksi.¹³⁶ Evankelioiminen vaatii Jumalan sanan hyvää tuntemista, ja tämä edellyttää, että hiippakunnat, seurakunnat ja kaikki katoliset yhdistykset pyrkivät vakavaan ja kestäväan Raamatun opiskelemiseen ja edistävät sen rukoilevaa henkilökohtaista ja yhteisöllis-

134 Benedictus XVI, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Verbum Domini* (30. syyskuuta 2010), 1: AAS 102 (2010), 682.

135 Vrt. *Propositio* 11.

136 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Dei Verbum* jumalallisesta ilmoituksesta, 21-22.

tä lukemista.¹³⁷ Emme etsi pimeässä hapuillen eikä meidän tarvitse odottaa, että Jumala suuntaisi meille sanansa, koska todella ”Jumala on puhunut, hän ei ole enää suuri tuntematon, vaan hän on näyttänyt itsensä”.¹³⁸ Ottakaamme vastaan ilmoitetun sanan suurenmoinen aarre.

137 Vrt. Benedictus XVI, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Verbum Domini* (30. syyskuuta 2010), 86- 87: AAS 102 (2010), 757-760.

138 Benedictus XVI, mietiskely piispainsynodin XIII varsinaisen yleiskokouksen ensimmäisessä kokoontumisessa (8. lokakuuta 2012): AAS 104 (2012), 896.

Neljäs luku

EVANKELIOIMISEN SOSIAALINEN ULOTTUVUUS

176. Evankelioiminen on Jumalan valtakunnan tekemistä läsnäolevaksi maailmassa. Mutta ”mikään osittainen tai katkelmallinen määritelmä ei anna oikeata kuvaa evankelioimisen rikkaasta, monikerroksisesta ja dynaamisesta todellisuudesta. Ne vain köyhdyttävät ja typistävät sen käsitettä.”¹³⁹ Nyt tahdon jakaa evankelioimisen yhteiskunnallista ulottuvuutta koskevat huolenaiheet, juuri siksi, että jos tätä ulottuvuutta ei kunnollisesti oteta huomioon, on aina vaara, että vääristetään evankeliuminjulistamistehtävän autenttinen ja kokonaisvaltainen merkitys.

139 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje Evangelii nuntiandi (8. joulukuuta 1975), 17: AAS 68 (1976), 17.

I Kerygman yhteisölliset ja sosiaaliset seuraukset

177. Kerygmalla on välttämättä sosiaalinen sisältö: itse evan-
keliumin sydämessä on yhteisöelämä ja toisten kanssa työ-
kenteleminen. Ensimmäisen julistuksen sisällöllä on välitön
moraalinen seuraus, jonka keskuksena on rakkaus.

Uskon tunnustaminen ja yhteiskunnallinen toiminta

178. Se, että tunnustetaan Isä, joka rakastaa äärettömästi jo-
kaista ihmistä, merkitsee sen ymmärtämistä, että ”tällä taval-
la hän antaa ihmiselle äärettömän arvokkuuden”.¹⁴⁰ Se, että
tunnustetaan Jumalan Pojan omaksuneen ihmislihamme,
merkitsee, että jokainen ihmispersoona on korotettu itse Ju-
malan sydämeen. Sen tunnustaminen, että Jeesus on vuodat-
tanut verensä meidän edestämme, ei jätä meille pienintäkään
epäilystä rajattomasta rakkaudesta, joka ylevöittää jokaisen
ihmisolennon. Hänen lunastuksellaan on sosiaalinen mer-
kitys, koska ”Jumala ei Kristuksessa lunasta ainoastaan yk-
sittäistä ihmistä, vaan myös ihmisten väliset sosiaaliset suh-
teet”.¹⁴¹ Sen tunnustaminen, että Pyhä Henki toimii kaikissa,
merkitsee sen ymmärtämistä, että hän pyrkii läpäisemään
kaikki inhimilliset tilanteet ja kaikki sosiaaliset siteet: ”Py-
hällä Hengellä on rajaton luovuus, joka on jumalalliselle mie-
lelle ominainen ja joka osaa huolehtia ja avata inhimillisten
tapahtumien solmut, kaikkein monimutkaisimpien ja tutki-
mattomienkin.”¹⁴² Evankelioiminen pyrkii toimimaan yhteis-

140 Johannes Paavali II, Angelus vammaisten kanssa Osnabrückin katedraa-
lissa [16. marraskuuta 1980]: Insegnamenti III/2 [1980], 1232.

141 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskun-
nallisen opetuksen compendium, 52.

142 Johannes Paavali II, yleisvastaanotto [24. huhtikuuta 1991]: Insegnamenti
XIV/1[1991], 856.

työssä myös tämän Hengen vapauttavan toiminnan kanssa. Itse Kolminaisuuden salaisuus muistuttaa meille, että meidät on luotu Jumalan yhteyden kuvaksi, ja siksi emme pysty yksin toteuttamaan itseämme saati pelastumaan yksin. Evankeliumin sydäimestä käsin tunnistamme evankelioimisen ja inhimillisen edistämisen läheisen yhteyden, jonka täytyy ilmetä ja kehittyä kaikessa evankelioimistyössä. Ensimmäisen julistuksen vastaanottaminen, joka kutsuu meitä vastaanottamaan Jumalan rakkauden ja rakastamaan häntä sillä rakkaudella, jonka hän itse meille lahjoittaa, aiheuttaa ihmisen elämässä ja toiminnassa ensimmäisen ja perustavanlaatuisen reaktion: hän toivoo, etsii ja pitää sydämenasianaan toisten parasta.

179. Tämä purkamaton side pelastavan julistuksen vastaanottamisen ja vaikuttavan veljellisen rakkauden välillä käy ilmi joistakin Raamatun teksteistä, joita on hyvä pohtia ja mietiskellä tarkkaavasti, jotta käsitämme niiden kaikki seuraukset. On kyse sanomasta, johon usein totumme, jonka toistamme lähes mekaanisesti varmistamatta, että sillä olisi todellista vaikutusta elämässämme ja yhteisöissämme. Kuinka vaarallista ja vahingollista onkaan tämä tottuminen, joka johtaa menettämään ihmetyksemme, ihastuksemme, intomme elää todeksi veljeyden ja oikeudenmukaisuuden evankeliumia! Jumalan sana opettaa, että inkarnaatio jatkuu jokaiselle meistä veljissämme ja sisarissamme: "Kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle" (Matt. 25:40). Sillä, mitä teemme toisille, on transsendenttinen ulottuvuus: "Niin kuin te mitaatte, niin tullaan teille mittaamaan" (Matt. 7:2). Se vastaa Jumalan laupeuteen meitä kohtaan: "Olkaa valmiit armahtamaan, niin kuin teidän Isännekin armahtaa. Älkää tuomitko,

niin ei teitäkään tuomita. Älkää julistako ketään syylliseksi, niin ei teitäkään julisteta syylliseksi. Päästäkää vapaaksi, niin teidätkin vapautetaan. Antakaa, niin teille annetaan... Niin kuin te mittaatte, niin teille mitataan” (Luuk. 6:36-38). Se, mitä nämä tekstit ilmaisevat, on ”itsestä veljiä kohti lähtemisen” ehdoton etusija toisena kahdesta peruskäskystä, jotka perustavat jokaisen moraalinormin, ja selvimpänä merkinä hengellisestä kasvusta vastauksena Jumalan ehdottoman ilmaiseen lahjaan. Siksi ”myös rakkauden palvelus on kirkon lähetystehtävän perustava ulottuvuus ja korvaamaton ilmaus itse sen olemuksesta”.¹⁴³ Kuten kirkko on luonteeltaan missionaarinen, tuosta luonnosta kumpuaa väistämättä vaikuttava lähimmäisenrakkaus ja myötätunto, joka ymmärtää, auttaa ja edistää.

Valtakunta kutsuu meitä

180. Raamatun lukeminen tekee myös selväksi sen, että evankeliumin sanoma ei ole pelkästään henkilökohtainen suhde Jumalaan. Myöskään rakkauden vastaustamme ei pidä ymmärtää pelkkänä pienten henkilökohtaisten eleiden summana joitakin yksittäisiä hädänalaisia ihmisiä kohtaan, eräänlaisena ”à la carte -laupeutena”, tekoina, jotka pyrkivät vain rauhoittamaan omaatuntoa. Sanoma on Jumalan valtakunta (Luuk. 4:43); on kyse maailmaa hallitsevan Jumalan rakastamisesta. Siinä määrin, kuin hän voi hallita keskellämme, sosiaalisessa elämässä on tilaa veljeydelle, oikeudenmukaisuudelle, rauhalle, kaikkien arvokkuudelle. Näin ollen sekä julistuksella että kristillisellä kokemuksella on taipumus aiheuttaa sosiaalisia seurauksia. Etsikäämme hänen valtakun-

143 Benedictus XVI, apostolinen kirje motu proprio *Intima Ecclesiae natura* (11. marraskuuta 2012): AAS 104 (2012), 996.

taansa: "Etsikää ennen kaikkea Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskasta tahtoaan, niin teille annetaan kaikki tämäkin" (Matt. 6:33). Jeesuksen suunnitelma on hänen Isänsä valtakunnan perustaminen. Hän pyytää opetuslapsiaan: "julistakaa: 'Taivasten valtakunta on tullut lähelle'" (Matt. 10:7).

181. Valtakunta, jota ennakoidaan ja joka kasvaa keskelläme, koskee kaikkea ja muistuttaa meille tästä erotteluperiaatteesta, jota Paavali VI sovelsi todelliseen kehitykseen: "jokainen ihminen ja koko ihminen".¹⁴⁴ Tiedämme, että "evankelioiminen ei olisi täydellistä, ellei siinä kulloinkin otettaisi huomioon evankeliumin ja konkreettisen ihmiselämän – sekä henkilökohtaisen että yhteiselämän – keskinäisiä vaatimuksia".¹⁴⁵ On kyse evankeliumiin kuuluvasta universaaliuden kriteeristä, koska Isä tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuvat ja hänen pelastussuunnitelmansa koostuu kaiken, mitä on taivaassa ja maan päällä, yhdistämisestä yhdeksi yhden Herran, Kristuksen alaisuuteen (vrt. Ef. 1:10). Käsky on: "Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille" (Mark. 16:15), koska "koko luomakunta odottaa hartaasti Jumalan lasten ilmestymistä" (Room. 8:19). Koko luomakunta merkitsee myös kaikkia ihmisluonnon ulottuvuuksia, niin että "tehtävällä julistaa hyvää sanomaa Jeesuksesta Kristuksesta on universaali päämäärä. Hänen rakkaudenkäskynsä käsittää kaikki olemassaolon ulottuvuudet, kaikki ihmiset, kaikki yhteiselämän ympäristöt ja kaikki kansat. Mikään inhimillinen ei voi olla sille vierasta."¹⁴⁶ To-

144 Kiertokirje *Populorum Progressio* (26. maaliskuuta 1967), 14: AAS 59 (1967), 264.

145 Paavali VI, apostolinen kehotuskirje *Evangelii nuntiandi* (8. joulukuuta 1975), 29: AAS 68 (1976), 25.

146 Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokous, *Aparecidan asiakirja* (29. kesäkuuta 2007), 380.

dellinen kristillinen toivo, joka etsii eskatologista valtakuntaa, synnyttää aina historiaa.

Kirkon yhteiskunnallinen opetus

182. Kirkon opetukset muuttuvista olosuhteista ovat suurehkojen tai uusien kehitysten alaisia ja niistä voidaan keskustella, mutta emme voi välttää konkreettisuutta – emme väitä menevämmä yksityiskohtiin – jotta suuret yhteiskunnalliset periaatteet eivät jäisi pelkiksi yleisohjeiksi, jotka eivät haasta ketään. On tarpeen tehdä niistä käytännön johtopäätöksiä, jotta ”ne voisivat tehokkaasti vaikuttaa myös monimutkaisissa nykytilanteissa”.¹⁴⁷ Paimenilla, ottaen huomioon eri tieteenalojen panoksen, on oikeus ilmaista mielipiteensä kaikesta siitä, mikä koskee ihmisten elämää, koska evankeliumin julistamisen tehtävä merkitsee ja vaatii jokaisen ihmisen kokonaisvaltaista edistämistä. Ei voida enää sanoa, että uskonnon on rajoitettava yksityisalueelle ja että se on olemassa ainoastaan valmistukseen sieluja taivasta varten. Tiedämme, että Jumala haluaa lastensa onnellisuutta myös täällä maan päällä, vaikka meidät onkin kutsuttu iäiseen täyteyteen, koska hän on luonut kaikki asiat ”nautittavaksemme” (1. Tim. 6:17), jotta kaikki voisivat nauttia niistä. Tästä seuraa, että kristillinen kääntymys vaatii harkitsemaan ”erityisesti kaikkea sitä, mikä koskee yhteiskuntajärjestystä ja yhteisen hyvän saavuttamista”.¹⁴⁸

147 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen kompendium, 9.

148 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in America* (22. tammikuuta 1999) 27: AAS 91 (1999), 762.

183. Tästä seuraa, että kukaan ei voi vaatia meitä karkottamaan uskontoa ihmisten salaiseen yksityiselämään ilman minkäänlaista vaikutusta yhteiskunnalliseen ja kansalliseen elämään, ilman huolenpitoa siviiliyhteiskunnan instituutioiden terveydestä, ilman kannanottoja kansalaisia koskeviin tapahtumiin. Kuka uskaltaisi sulkea kirkon sisälle ja vaientaa pyhän Franciscus Assisilaisen ja autuaan Teresa Kalkuttalaisen sanoman? He eivät olisi sitä hyväksyneet. Aito usko – joka ei koskaan ole mukavuudenhaluista ja individualistista – merkitsee aina syvällistä halua muuttaa maailmaa, välittää arvoja, jättää maallisesta elämästämme jälkeemme jotakin parempaa. Rakastamme tätä suurenmoista planeettaa, jonne Jumala on meidät asettanut, ja rakastamme siinä asuvaa ihmiskuntaa kaikkine draamoineen ja väsymyksineen, huokauksineen ja toivoineen, arvoineen ja heikkouksineen. Maa on yhteinen kotimme ja olemme kaikki veljiä. Vaikka ”yhteiskunnan ja valtion oikeudenmukainen järjestys on politiikan keskeinen tehtävä”, kirkko ”ei kuitenkaan voi eikä saa pysyä syrjässä kamppailusta oikeudenmukaisuuden puolesta”.¹⁴⁹ Kaikki kristityt, myös paimenet, on kutsuttu kantamaan huolta paremman maailman rakentamisesta. Tästä on kyse, koska kirkon yhteiskunnallinen ajattelu on ensi sijassa positiivista ja ehdottavaa, se suuntaa muutostoimintaa. Tässä mielessä se on jatkuvasti merkki toivosta, joka kumpuaa Jeesuksen Kristuksen rakkaudentäyteisestä sydäimestä. Samalla kirkko yhdistää ”ponnistuksensa siihen, mitä muut kirkot ja kirkolliset yhteisöt toteuttavat yhteiskunnallisella alalla, sekä opillisen ajattelun että käytännön tasolla.”¹⁵⁰

149 Benedictus XVI, kiertokirje *Deus caritas est* (25. joulukuuta 2005), 28: AAS 98 (2006), 239-240.

150 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, *Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen kompendium*, 12.

184. Tämä ei ole sopiva hetki tutkia kaikkia vakavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka leimaavat nyky maailmaa. Joi-takin niistä olen kommentoinut toisessa luvussa. Tämä ei ole yhteiskunnallinen asiakirja, ja niiden eri aihealueiden pohti-miseksi meillä on hyvin sopiva työkalu Kirkon yhteiskunnal-lisen opetuksen kompendiumissa, jonka käyttöä ja tutkimis-ta suosittelen mielelläni. Lisäksi ei paavilla eikä kirkolla ole monopolia yhteiskunnallisen todellisuuden tulkitsemisessa tai ratkaisuehdotuksissa nykyajan ongelmiin. Voin toistaa tässä Paavali VI:n terävän havainnon: ”Näin monenkirjavien olosuhteiden edessä meidän on mahdotonta ilmaista kaikkia koskevia kantoja tai esittää kaikkialla päteviä ratkaisuja. Se ei ole tarkoituksemme eikä tehtävämmeäkään. Se on pikem-minkin yksittäisten kristillisten yhteisöjen asia. Niiden täytyy selvittää objektiivisesti oman maansa tilanne.”¹⁵¹

185. Seuraavassa pyrin keskittymään kahteen suureen kysy-mykseen, jotka minusta näyttävät perustavanlaatuisilta tässä historian vaiheessa. Kehitän niitä varsin laajasti, koska mie-lestäni ne määrittävät ihmiskunnan tulevaisuuden. Kyse on ensiksi köyhien mukaan ottamisesta yhteiskunnassa ja toi-seksi rauhasta ja yhteiskunnallisesta vuoropuhelusta.

II Köyhien mukaan ottaminen yhteiskunnassa

186. Uskostamme Kristukseen, joka tuli köyhäksi ja oli aina lähellä köyhiä ja syrjittyjä, johtuu huoli yhteiskunnan hylä-tyimpien kokonaisvaltaisesta kehityksestä.

151 Apostolinen kirje Octogesima adveniens, 23 (14. toukokuuta 1971), 4: AAS 63 (1971), 403.

Jumalan yhteydessä kuulemme huudon

187. Jokainen kristitty ja jokainen yhteisö on kutsuttu olemaan Jumalan välineenä köyhien vapauttamiseksi ja edistämiseksi, jotta he voisivat täysin jäsentyä yhteiskuntaan. Tämä edellyttää, että olemme oppivaisia ja tarkkaavaisia kuulemaan köyhän huudon ja auttamaan häntä. Jo vilkaisuakin Raamattuun riittää nähdäksemme, kuinka hyvä Isä tahtoo kuulla köyhien huudon: ”Minä olen nähnyt kansani ahdingon Egyptissä ja kuullut, miten israelilaiset valittavat sortajiensa kovuutta. Minä tiedän kyllä heidän hätänsä. Olen tullut vapauttamaan heidät... Mene siis, minä lähetän sinut” (2. Moos. 3:7-8, 10). Näemme hänen huolensa heidän tarpeistaan: ”Israelilaiset huusivat Herraa avukseen, ja Herra lähetti heille vapauttajan” (Tuom. 3:15). Jos pysymme kuuroina tälle huudolle, me, jotka olemme Jumalan välineitä köyhien kuuntelemiseksi, se erottaa meidät Isän tahdosta ja hänen suunnitelmastaan, koska tuo köyhä ”huutaa avukseen Herraa, ja te joudutte syynalaisiksi” (5. Moos. 15:9). Solidaarisuuden puute hänen tarpeitaan kohtaan vaikuttaa suoraan suhteeseemme Jumalaan: ”kun joku katkerana kiroaa sinut, hänen Luojaansa kuulee sen, mitä hän pyytää” (Sir. 4:6). Vanha kysymys tulee aina takaisin: ”Jos joku, jonka toimeentulo on turvattu, näkee veljensä kärsivän puutetta mutta sulkee häneltä sydämensä, kuinka Jumalan rakkaus voisi pysyä hänessä?” (1. Joh. 3:17). Muistakaamme myös, kuinka suurella vakauksella apostoli Jaakob käytti kuvaa köyhien huudosta: ”Te olette riistäneet palkan työmiehiltä, jotka ovat leikanneet teidän peltonne. Kuulkaa: se palkka huutaa, ja korjuuväen valitukset ovat tulleet Herran Sebaotin korviin” (Jaak. 5:4).

188. Kirkko on ymmärtänyt, että välttämättömyys kuulla tämä huuto johtuu itse armon vapauttavasta vaikutuksesta jokaisessa meistä, ja siksi ei ole kyse vain muutamille varastusta tehtävästä: "Kirkko, jota ohjaa evankeliumi laupeudesta ja rakkaudesta ihmisiä kohtaan, kuulee oikeudenmukaisuuden huudon ja tahtoo vastata siihen kaikin voimin."¹⁵² Tässä yhteydessä ymmärretään Jeesusuksen pyyntö opetuslapsilleen: "Antakaa te heille syötävää" (Mark. 6:37). Tämä merkitsee sekä yhteistyötä köyhyyden rakenteellisten syiden ratkaisemiseksi ja köyhien kokonaisvaltaisen kehityksen edistämiseksi että yksinkertaisempia jokapäiväisiä solidaarisuuden eleitä niiden hyvin konkreettisten kurjuuksien edessä, joita kohtaamme. Sana "solidaarisuus" on hiukan kulunut ja joskus se ymmärretään huonosti, mutta se merkitsee paljon enemmän kuin joitakin satunnaisia anteliaita tekoja. Se vaatii uuden ajattelutavan luomista, joka ottaa lähtökohdakseen yhteisön ja kaikkien elämän ensisijaisuuden eikä muutamien omistusoikeuden.

189. Solidaarisuus on niiden spontaani reaktio, jotka tunnustavat, että omaisuuden sosiaalinen funktio ja hyvyksien universaali päämäärä ovat todellisuuksia, jotka tulevat ennen yksityisomaisuutta. Hyvyksien yksityinen omistaminen on oikeutettua niiden varjelemiseksi ja kasvattamiseksi niin, että ne palvelevat paremmin yhteistä hyvää. Siksi solidaarisuutta on elettävä todeksi päätöksenä palauttaa köyhille se, mikä heille kuuluu. Kun nämä solidaarisuuden vakaumukset ja käytännöt tulevat lihaksi, ne avaavat tien muille rakennemuutoksille ja tekevät ne mahdollisiksi. Rakennemuutos, joka ei synnytä uusia vakaumuksia ja asenteita, aiheuttaa

152 Uskonopin kongregaatio, instruktio Libertatis nuntius (6. elokuuta 1984), XI, 1: AAS 76 (1984), 903.

sen, että itse nuo rakenteet ennemmin tai myöhemmin korruptoituvat, tulevat raskaiksi ja tehottomiksi.

190. Joskus on kyse kokonaisten kansojen huudon kuulemisesta, maan köyhimpien kansojen, koska ”rauha ei perustu ainoastaan ihmisoikeuksien vaan myös kansojen oikeuksien kunnioittamiseen”.¹⁵³ Valitettavasti jopa ihmisoikeuksia saatetaan käyttää oikeutuksena katkeroitettavaan yksilön oikeuksien tai rikkaampien kansojen oikeuksien puolustamiseen. Kunnioittaen kunkin kansakunnan itsenäisyyttä ja kulttuuria on aina muistettava, että planeetta on koko ihmiskunnan ja koko ihmiskuntaa varten. Se, että on syntynyt paikassa, jolla on vähemmän luonnonvaroja tai kehitystä, ei oikeuta sitä, että jotkut ihmiset elävät vähäarvoisempina kuin toiset. On tarpeen toistaa, että ”varakkaammat velvoitetaan luopumaan oikeuksistaan niin, että he voivat yhä avarasydämisemmin auttaa varoillaan muita ihmisiä”.¹⁵⁴ Puhuaksemme oikealla tavalla oikeuksistamme meidän on laajennettava katsantokantaamme ja avattava korvamme kuulemaan muiden kansojen tai muiden maamme alueiden asukkaiden huuto. Meidän on kasvettava solidaarisuudessa, jonka ”täytyy sallia kaikkien kansojen tulla oman kohtalonsa rakentajiksi”,¹⁵⁵ kuten ”jokainen ihminen on kutsuttu kehittymään”.¹⁵⁶

191. Kaikissa paikoissa ja olosuhteissa kristityt on paimentensa rohkaisemina kutsuttu kuulemaan köyhien huuto, ku-

153 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen kompendium, 157.

154 Paolo VI, apostolinen kirje Octogesima adveniens, 23 (14. toukokuuta 1971), AAS 63 (1971), 418.

155 Paavali VI, kiertokirje Populorum Progressio (26. maaliskuuta 1967), 65: AAS 59 (1967), 289.

156 Ibid., 15: AAS 59 (1967), 265.

ten Brasilian piispat niin hyvin totesivat: "Tahtomme joka päivä omaksua Brasilian kansan ilot ja toivot, surut ja tuskat, erityisesti kaupunkien reunamilla ja maaseudulla asuvien – jotka ovat maattomia, kodittomia, ilman ruokaa ja terveydenhoitoa – joiden oikeuksia loukataan. Nähdessämme heidän kurjuutensa, kuullessamme heidän huutonsa ja tuntien heidän kärsimyksensä meitä loukkaa se tieto, että on olemassa tarpeeksi ruokaa kaikille ja että nälkä johtuu hyvyysien ja tulojen huonosta jakautumisesta. Ongelmaa pahentaa yleisesti tuhlaavaisuus."¹⁵⁷

192. Tahtomme kuitenkin enemmän, unelmoimme korkeammasta. Emme puhu yksin ruoan tai "välttämättömien tarpeiden" varmistamisesta kaikille, vaan siitä, että heillä voi olla "menestystä mitä erilaisimmilla alueilla"¹⁵⁸. Tämä merkitsee kasvatusta, pääsyä terveydenhuoltoon ja erityisesti työhön, jotta vapaassa, luovassa, osallistuvassa ja solidaarisessa työssä ihminen ilmaisee ja kasvattaa oman elämänsä arvokkuutta. Oikeudenmukainen palkka mahdollistaa asianmukaisen pääsyn muihin hyvyksiin, jotka on tarkoitettu yhteiseen käyttöön.

Uskollisuus evankeliumille, jotta emme juokse turhaan

193. Velvollisuus kuulla köyhien huutoa tulee meissä lihaksi, kun liikutemme syvästi toisten tuskan edessä. Lukekaamme uudelleen joitakin Jumalan sanan opetuksia laupeudesta, jotta ne kaikuisivat voimakkaasti kirkon elämässä. Evanke-

157 Conferência Nacional dos Bispos do Brasil, Documento Exigências evangélicas e éticas de superação da miséria e da fome, Johdanto, 2.

158 Johannes XXIII, kiertokirje Mater et Magistra, 2 (15. toukokuuta 1961), 2: AAS 53 (1961), 402.

liumi julistaa: "Autuaita ne, jotka toisia armahtavat: heidät armahdetaan" (Matt. 5:7). Apostoli Jaakob opettaa, että armahtavaisuus toisia kohtaan tuo meille voiton jumalallisella tuomiolla: "Vapauden lain mukaan teidät tuomitaan; pitäkää se mielessänne, mitä puhutte tai teettekin. Joka ei toista armahda, saa itse armottoman tuomion, mutta joka armahtaa, saa tuomiosta riemuvoiton" (Jaak. 2:12-13). Tässä tekstissä Jaakob osoittaa olevansa eksiilin jälkeisen juutalaisen spiritualiteetin suurimman rikkauden perillinen; se antoi laupeudelle erityisen pelastavan arvon: "Sovita syntisi tekemällä hyvää ja pahat tekosi olemalla suopea köyhille. Jospa onnesi siten kestäisi kauemmin" (Dan. 4:24). Tältä samalta näkökannalta viisauksikirjallisuus puhuu almuista konkreettisen laupeuden harjoittamisena tarvitsevia kohtaan: "Almu pelastaa kuolemalta ja puhdistaa kaikista synneistä" (Tob. 12:9). Vielä veistoksellisemmin sen ilmaisee myös Sirak: "Liekehtivä tuli sammutetaan vedellä, synnit sovitetaan laupeudenteioilla" (3:30). Sama synteesi ilmenee myös Uudessa testamentissa: "Ennen kaikkea pysykää kestävinä keskinäisessä rakkaudessanne, sillä rakkaus peittää paljotkin synnit" (1. Piet. 4:8). Tämä totuus läpäisi syvällisesti kirkkoisien ajattelua ja johti profeetalliseen ja vastakulttuuriseen pakanallisen yksilökeskeisen hedonismin vastustukseen. Muistakaamme vain yhtä esimerkkiä: "Kuten tulipalon uhatessa juoksemme etsimään sammutusvettä, ... samalla tavalla, jos oljistamme leimahtaa synnin liekki ja siksi hätäännymme, meidän tulee iloita laupeudentöistä kun meille annetaan niihin tilaisuus, kuin ne olisivat meille tarjottu lähde tulipalon sammuttamiseen."¹⁵⁹

159 Augustinus, *De catechizandis rudibus*, I, XIV, 22: PL 40, 327.

194. Tämä on niin selvä, suora, yksinkertainen ja puhutteleva sanoma, että millään kirkollisella tulkinnalla ei ole oikeutta tehdä siitä suhteellista. Kirkon mietiskelyn näistä teksteistä ei pidä hämärtää tai heikentää niiden kehottavaa merkitystä, vaan pikemminkin auttaa omaksumaan ne rohkeasti ja innokkaasti. Miksi tehdä monimutkaiseksi sitä, mikä on niin yksinkertaista? Käsitteelliset välineet ovat olemassa edistääkseen yhteyttä selitettävään todellisuuteen eikä etäännyttääkseen siitä. Tämä pätee ennen kaikkea Raamatun kehotuksiin, jotka niin päättäväisesti kutsuvat veljelliseen rakkauteen, nöyrään ja anteliaaseen palveluun, oikeudenmukaisuuteen ja armahtavaisuuteen köyhiä kohtaan. Jeesus osoitti meille sanoillaan ja teoillaan tämän tien toisten katsomiseen. Miksi hämärtää sitä, mikä on niin selkeää? Älkäämme kantako huolta ainoastaan siitä, ettemme lankea opillisiin erehdyksiin, vaan myös pysymisestä uskollisina tälle valoisalle elämän ja viisauden tielle. Sillä ”’oikeaoppisuuden’ puolustajia moititaan joskus passiivisuudesta, sallivuudesta tai syyllistymisestä myötävaikutukseen sietämättömissä epäoikeudenmukaisuuden tilanteissa sekä niitä ylläpitäviä poliittisia järjestelmiä kohtaan”.¹⁶⁰

195. Kun pyhä Paavali tuli apostolien luo Jerusalemiin selvittääkseen, oliko hän juoksemassa tai juossut turhaan (vrt. Gal. 2:2), heidän osoittamansa aitouden avainkriteeri oli, ettei köyhiä saa unohtaa (vrt. Gal. 2:10). Tämä suuri kriteeri, jotta Paavalin yhteisöt eivät lankeaisi pakanoiden yksilökeskeiseen elämäntyyliin, on huomattavan ajankohtainen nykyajan kontekstissa, jossa pyrkii kehittymään uusi yksilökeskeinen pakanallisuus. Emme aina pysty riittävästi heijastamaan

160 Uskonopin kongregaatio, instruktio Libertatis nuntius (6. elokuuta 1984), XI, 18: AAS 76 (1984), 907-908.

evankeliumin kauneutta, mutta eräs merkki ei koskaan saa puuttua: viimeisten etusija, niiden, joita yhteiskunta hylkää ja heittää pois.

196. Joskus olemme kovasydämiisiä ja -mielisiä, unohdamme, pidämme hauskaa, innostumme lukemattomista kulutus- ja viihdemahdollisuuksista, joita tämä yhteiskunta tarjoaa. Tämä johtaa eräänlaiseen vieraantumiseen, joka koskee meitä kaikkia, sillä ”yhteiskunta on vieraantunut, kun sen yhteiskuntajärjestys-, tuotanto- ja kulutusmuodot tekevät vaikeamaksi tämän lahjoittamisen toteutumisen ja tämän ihmisten välisen solidaarisuuden muotoutumisen”.¹⁶¹

Köyhien etusija Jumalan kansassa

197. Jumalan sydämessä köyhillä on etusija, niin suuri, että hän itsekin ”tuli köyhäksi” (2. Kor. 8:9). Köyhien läsnäolo leimaa koko lunastuksemme historiaa. Pelastus tuli meille köyhän tytön kyllä-vastauksen kautta pikkukaupungissa suuren valtakunnan rajamailla. Vapahtaja syntyi seimeen eläinten keskelle, niin kuin köyhimpien lapsille tapahtui. Hänet tuotiin temppeleihin mukana kaksi kyyhkystä – niiden uhri, joilla ei ollut varaa lampaaseen (vrt. Luuk. 2:24; 3. Moos. 5:7). Hän kasvoi yksinkertaisten työläisten kodissa ja teki käsillään työtä ansaitakseen leipänsä. Kun hän alkoi julistaa valtakuntaa, osattomien väkijoukot seurasivat häntä, ja näin kävi ilmi se, minkä hän itse oli sanonut: ”Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voidellut minut. Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman” (Luuk. 4:18). Tuskien vaaamille ja köyhyiden painamille hän vakuutti, että Jumala

161 Johannes Paavali II, kiertokirje *Centesimus annus* (1. toukokuuta 1991), 41: AAS 83 (1991), 844-845.

kantoi heitä keskellä sydäntään: ”Autuaita olette te köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta” (Luuk. 6:20). Heihin hän samaistui: ”Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa”, opettaen, että laupeus heitä kohtaan on avain taivaaseen (vrt. Matt. 25:35s).

198. Kirkolle köyhien etusija on teologinen kategoria pikemminkin kuin kulttuurinen, sosiologinen, poliittinen tai filosofinen kategoria. Jumala antaa köyhille ”ensimmäisen laupeutensa”.¹⁶² Tällä jumalallisella etusijalla on seurauksia kaikkien kristittyjen uskonelämässä, heitä kutsutaan omaamaan ”sellainen mieli, joka Jeesusella oli” (Fil. 2:5). Tämän innoittamana kirkko on asettanut köyhät etusijalle, ymmärrettynä ”parhaaksi tavaksi harjoittaa kristillistä rakkautta. Kirkon koko traditio puhuu sellaisesta tuesta.”¹⁶³ Tämä etusija – kuten Benedictus XVI opetti – ”sisältyy implisiittisesti kristologiseen uskoon siihen Jumalaan, joka tuli köyhäksi meidän vuoksemme tehdäkseen meidät rikkaiksi köyhyydellään”.¹⁶⁴ Siksi tahdon köyhän kirkon köyhiä varten. Heillä on meille paljon opetettavaa. Sen lisäksi, että he ovat osallisia uskon tajusta (*sensus fidei*), omilla kärsimyksillään he tuntevat kärsivän Kristuksen. On välttämätöntä, että me kaikki annamme heidän julistaa meille evankeliumia. Uusi evankelioiminen on kutsu tunnistaa heidän elämänsä pelastava voima ja tuoda heidät kirkon vaelluksen keskelle. Meitä kutsutaan löytämään Kristus heissä, antamaan äänemme heidän asialleen,

162 Johannes Paavali II, saarna messussa kansojen evankelioimisen puolesta, Santo Domingo (11. lokakuuta 1984) 5: AAS 77 (1985) 358.

163 Johannes Paavali II, kiertokirje *Sollicitudo rei socialis* (30. joulukuuta 1987), 42: AAS 80 (1988), 572.

164 Benedictus XVI, puhe Latinalaisen Amerikan ja Karibian piispojen V yleiskokouksen avajaisistunnossa (13. toukokuuta 2007), 3: AAS 99 (2007), 450.

mutta myös olemaan heidän ystäviään, kuuntelemaan ja ymmärtämään heitä ja ottamaan vastaan salattu viisaus, jonka Jumala tahtoo välittää heidän kauttaan.

199. Sitouksemme ei koostu yksinomaan toiminnoista tai edistys- ja avustushelmista. Se, mitä Henki herättää, ei ole liiallista aktivismia, vaan ennen kaikkea toiselle osoitettua huomiota ”pitäen häntä yhtenä itsensä kanssa”.¹⁶⁵ Tämä rakastava huomio on alku aidolle huolenpidolle hänen persoonastaan, ja siitä lähtien tahdon etsiä tehokkaasti hänen hyvänsä. Tämä merkitsee köyhän arvostamista hänen omassa hyvydessään, tavassaan olla, kulttuurissaan, tavassaan elää todeksi uskoa. Aito rakkaus on aina kontemplatiivista; se antaa meidän palvella toista, ei välttämättömyydestä tai turhamaisuudesta, vaan siksi, että hän on kaunis, miltä näyttääkin. ”Rakkaudesta, jonka kautta joku miellyttää toista, riippuu se, että hän antaa tälle jotakin ilmaiseksi.”¹⁶⁶ Kun köyhää rakastetaan, ”häntä pidetään arvokkaana”,¹⁶⁷ ja tämä erottaa autenttisen köyhien etusijan mistä hyvänsä ideologiasta, mistä tahansa aikomuksesta käyttää köyhiä henkilökohtaisten tai poliittisten intressiensä ajamiseen. Vain tämän todellisen ja sydämellisen läheisyyden perusteella voimme oikein saattaa köyhiä heidän tiellään vapautumiseen. Vain tämä mahdollistaa sen, että ”köyhät tuntevat jokaisessa kristillisessä yhteisössä olevansa ’kotonaan’. Eikö tämä lähestymistapa olisikin suurin ja vaikuttavin esitys valtakunnan hyvästä uutisesta?”¹⁶⁸ Ilman köyhimpien etusijaa ”evankeliumin julis-

165 Tuomas Akvinolainen, II-II, q. 27, art. 2.

166 Ibid., I-II, q. 110, art. 1.

167 Ibid., I-II, q. 26, art. 3.

168 Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Novo Millennio ineunte* (6. tammi-kuuta 2001), 50: AAS 93 (2001), 303.

taminen, joka on ensimmäistä rakkautta, on vaarassa tulla väärinymmärretyksi tai hukkaa siihen sanojen mereen, jolle nykyinen tiedotusvälineyhteiskunta meidät päivittäin altistaa".¹⁶⁹

200. Koska tämä kehotuskirje on suunnattu katolisen kirkon jäsenille, tahdon surullisena todeta, että pahinta köyhien kokemaa syrjintää on hengellisen huomion puute. Köyhien valtavalla enemmistöllä on erityinen avoimuus uskoa kohtaan. He tarvitsevat Jumalaa, emmekä voi jättää tarjoamatta heille hänen ystävyytään, siunaustaan, sanaansa, sakramenttien viettoa ja tietä kasvuun ja kypsymiseen uskossa. Köyhien etusijan on muututtava pääasiassa etuoikeutetuksi ja ensisijaiseksi uskonnolliseksi huomioksi.

201. Kenenkään ei pitäisi sanoa pysyvänsä etäällä köyhistä, koska hänen elämänvalintansa vaativat osoittamaan enemmän huomiota muuhun. Tämä on usein kuultu tekosyy akateemisessa, liike- ja ammattielämän ja jopa kirkollisessakin ympäristössä. Vaikka voidaan yleisesti sanoa, että uskovien maallikkojen kutsumus ja oma lähetystehtävä on erilaisten maallisten todellisuuksien muuttaminen, jotta evankeliumi muuttaisi kaiken inhimillisen toiminnan,¹⁷⁰ kukaan ei voi tuntea itseään vapautetuksi huolenpidosta köyhiä ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta kohtaan: "Kaikilta vaaditaan hengellistä kääntymystä, intensiivistä rakkautta Jumalaan ja lähimmäisiin, intoa oikeudenmukaisuuden ja rauhan puolesta ja köyhien ja köyhyyden evankelista merkitystä."¹⁷¹

169 Ibid.

170 Vrt. Propositio 45.

171 Uskonopin kongregaatio, instruktio Libertatis nuntius (6. elokuuta 1984), XI, 18: AAS 76 (1984), 908.

Pelkään näidenkin sanojen saavan osakseen vain vähän kommentointia ilman todellisia käytännön seurauksia. Siitä huolimatta luotan kristittyjen avoimuuteen ja valmiuteen ja pyydän teitä etsimään yhteisöllisesti uusia teitä tämän uudistetun kutsun vastaanottamiseksi.

Ekonomia ja tulojen jakautuminen

202. Tarve puuttua köyhyyden rakenteellisiin syihin ei voi odottaa, ei ainoastaan käytännön tarpeesta saavuttaa tuloksia ja järjestää yhteiskuntaa, vaan yhteiskunnan parantamiseksi sairaudesta, joka tekee siitä hauraan ja arvottoman ja joka voi vain johtaa sen uusiin kriiseihin. Avustussuunnitelmia, jotka vastaavat joihinkin kiireellisiin tarpeisiin, on pidettävä vain väliaikaisina vastauksina. Niin kauan kuin köyhien ongelmia ei pohjimmiltaan ratkaista torjumalla markkinoiden absoluuttinen autonomia ja taloudellinen keinottelu sekä puuttamalla sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden rakenteellisiin syihin,¹⁷² ei ratkaista maailman ongelmia eikä lopulta ainutakaan ongelmaa. Epäoikeudenmukaisuus on yhteiskunnallisten epäkohtien juuri.

203. Jokaisen ihmispersoonan arvokkuus ja yhteinen hyvä ovat ne kysymykset, joiden tulisi muovata kaikkea talouspolitiikkaa, mutta joskus ne näyttävät ulkoisilta lisäyksiltä poliittiseen puheeseen ilman näköaloja tai todellisia kokonaisvaltaisen kehityksen ohjelmia. Kuinka monet sanat ovatkaan hankalia tälle järjestelmälle! Sille on hankalaa, että puhutaan etiikasta, maailmanlaajuisesta solidaarisuudesta, hyvyksien

172 Tämä merkitsee «maailmantalouden toimintahäiriöiden strukturaalisten syiden eliminoinimista»: Benedictus XVI, puhe diplomaattikunnalle (8. tammikuuta 2007): AAS 99 (2007), 73.

jakautumisesta, työpaikkojen puolustamisesta, heikkojen arvokkuudesta, Jumalasta, joka vaatii sitoutumista oikeudenmukaisuuteen. Toisinaan nämäkin sanat joutuvat opportunistisen manipulaation kohteeksi, joka halventaa niitä. Mukava välinpitämättömyys näistä kysymyksistä tyhjentää elämämme ja sanamme kaikesta merkityksestä. Yrittäjän kutsumus on jaloa työtä, jos siinä kysytään itseltä elämän laajempaa merkitystä. Tämä sallii todella palvella yhteistä hyvää pyrkimällä kasvattamaan tämän maailman hyvyksiä ja tuomaan ne paremmin kaikkien saataville.

204. Emme voi enää luottaa markkinoiden sokeisiin voimiin ja näkymättömään käteen. Tasa-arvon kasvu vaatii jotakin enemmän kuin talouskasvua, vaikka se sitäkin edellyttää. Tarvitaan päätöksiä, ohjelmia, mekanismeja ja prosesseja, jotka on erityisesti suunnattu parempaan tulojen jakautumiseen, työmahdollisuuksien luomiseen, köyhien kokonaisvaltaiseen edistämiseen, joka ylittää pelkän holhousmentaliteetin. Kaukana siitä, että ehdottaisin vastuutonta populismia, mutta talous ei voi käyttää parannuskeinoja, jotka ovat uutta myrkyä, kuten se, että yritetään parantaa kannattavuutta vähentämällä työvoimaa, mikä tuottaa uusia syrjittyjä.

205. Pyydän Jumalaa antamaan meille lisää poliitikkoja, jotka kykenevät aitoon ja vaikuttavaan vuoropuheluun maailmamme pahuuksien parantamiseksi juuriltaan eikä vain näennäisesti! Paljon parjattu politiikka on korkea kutsumus, eräs arvokkaimmista rakkauden muodoista, koska se pyrkii yhteiseen hyvään.¹⁷³ Meidän on oltava vakuuttuneita siitä, että rakkaus "ei ole ainoastaan mikrosuhteiden (ystävien,

173 Vrt. Commission sociale des évêques de France, Dichiarazione Réhabiliter la politique (17. helmikuuta 1999); Pius XI, sanoma, 18. joulukuuta 1927.

perheenjäsenten ja pienten ryhmien), vaan myös makrosuhteiden (yhteiskunnallisten, taloudellisten ja poliittisten ryhmien) periaate.”¹⁷⁴ Rukoilen Herraa antamaan meille enemmän poliitikkoja, jotka todella pitävät sydämenasianaan yhteiskuntaa, kansaa ja köyhien elämää! Hallitusten ja talouselämän johtajien on välttämätöntä nostaa katseensa ja laajentaa näkökantojaan, jotta kaikkia kansalaisia varten olisi arvokasta työtä, koulutusta ja terveydenhuoltoa. Miksi emme kääntyisi Jumalan puoleen ja pyytäisi häntä innoittamaan heidän suunnitelmiaan? Olen vakuuttunut siitä, että avoimuus transsendentille voi muovata uutta poliittista ja taloudellista ajattelutapaa, joka auttaa voittamaan absoluuttisen kahtiajaon talouden ja yhteiskunnan yhteisen hyvän välillä.

206. Ekonomian, kuten itse sanakin ilmaisee, tulisi olla taito saavuttaa oikea yhteisen kotimme eli koko maailman hallintatapa. Jokaisella merkittävällä talouspäätöksellä jossakin osassa maailmaa on vaikutuksia kokonaisuuteen. Siksi yksikään hallitus ei voi toimia yhteisen vastuun ulkopuolella. Itse asiassa on yhä vaikeampaa löytää ratkaisuja paikallistasolla valtaviin globaaleihin ristiriitoihin, joiden vuoksi paikallispolitiikka täyttyy ratkaistavista ongelmista. Jos todella haluamme saavuttaa terveen maailmanlaajuisen ekonomian, tässä historian vaiheessa tarvitaan tehokkaampaa vuorovaiikutusta, joka kansakuntien suvereniteetin huomioon ottaen varmistaa kaikkien eikä vain joidenkin maiden taloudellisen hyvinvoinnin.

174 Benedictus XVI, kiertokirje *Caritas in veritate* (29. kesäkuuta 2009), 2: AAS 101 (2009), 642.

207. Mikä tahansa kirkon yhteisö, joka pyrkii pysymään omassa rauhassaan ponnistelematta luovasti ja myötävaikuttamatta tehokkaasti siihen, että köyhät voivat elää arvokkaasti ja kaikki otetaan mukaan, on vaarassa hajota, vaikka puhuisikin yhteiskunnallisista aiheista ja kritisoiisi hallituksia. Se vajoaa helposti hengelliseen maailmallisuuteen, joka naamioituu uskonnollisiin käytäntöihin, hedelmättömiin koukuihin ja tyhjiin puheisiin.

208. Jos sanani loukkaavat jotakuta, vastaan, että sanoin tämän kiintymyksellä ja parhaassa tarkoituksessa, en minkään henkilökohtaisen intressin enkä poliittisen ideologian vuoksi. Sanani eivät ole vihollisen tai vastustajan sanoja. Minua kiinnostaa vain se, että individualistisen, välinpitämättömän ja itsekkään ajattelutavan orjat voivat vapautua häpeällisistä kahleistaan ja saavuttaisivat inhimillisemmän, jalomman ja hedelmällisemmän elämän- ja ajattelutavan, joka tuo arvokkuutta heidän olemassaoloonsa täällä maan päällä.

Huolenpito heikoista

209. Jeesus, paras evankeliumin julistaja ja itse evankeliumi omassa persoonassaan, samaistuu erityisesti vähäisimpiin (vrt. Matt. 25:40). Tämä muistuttaa meille, että kaikki me kristityt olemme kutsuttuja huolehtimaan maan heikoimmista. Mutta vallalla olevassa yksityisen menestyksen mallissa ei näytä mielekkäältä investoida siihen, että hitaat, heikot ja vähemmän lahjakkaat selviävät elämässä.

210. On välttämätöntä kiinnittää huomiota siihen, että olisimme lähellä uusia köyhyyden ja heikkouden muotoja, joissa meitä kutsutaan tunnistamaan kärsivä Kristus, vaikka se ei

näennäisesti tuokaan meille käsin kosketeltavaa ja välitöntä hyötyä: kodittomat, huumeriippuvaiset, pakolaiset, alkupe- räiskansat, yhä yksinäisemmät ja hylätymmät vanhukset, ja niin edelleen. Siirtolaiset ovat minulle erityinen haaste, koska olen paimen kirkossa ilman rajoja, kirkossa, joka on kaikkien äiti. Siksi kehotan eri maita anteliaaseen avoimuuteen, joka pelkäämättä paikallisen identiteetin tuhoutumista kykenee luomaan uusia kulttuurisynteesiä. Kuinka kauniita ovat- kaan ne kaupungit, jotka voittavat epäterveen epäluottamuk- sen ja integroivat ne, jotka ovat erilaisia, ja tekevät tästä in- tegraatiosta uuden kehitystekijän! Kuinka kauniita ovatkaan ne kaupungit, jotka arkkitehtuurissaankin ovat täynnä tilo- ja, jotka yhdistävät, asettavat suhteeseen ja edistävät toisten tuntemista!

211. Minua on aina ahdistanut niiden tilanne, jotka ovat kai- kenlaisen ihmiskaupan uhreja. Toivon, että kuultaisiin Juma- lan huuto, kun hän kysyy meiltä kaikilta: "Missä on veljesi?" (1. Moos. 4:9). Missä on orjuutettu veljesi? Missä on hän, jota tapat päivä päivältä laittomassa pikku tehtaassa, pros- tituutioverkostossa, kerjäämiseen käytetyissä lapsissa, salaa työskentelemään pakotetuissa luvattomissa työntekijöissä? Älkäämme teeskennelkö. On paljon monimutkaisia tekijöitä. Kysymys koskee kaikkia! Tämä pahamaineinen järjestäyty- nyt rikollisuus on juurtunut kaupunkeihimme, ja monet ovat tahranneet kätensä vereen mukavuudenhaluisina vaikenevi- na rikoskumppaneina.

212. Kaksin verroin köyhiä ovat syrjinnästä, kaltoinkohte- lusta ja väkivallasta kärsivät naiset, koska usein heillä on vä- hemmän mahdollisuuksia puolustaa oikeuksiaan. Kuitenkin heidänkin keskuudessaan kohtaamme jatkuvasti ihailtavia

jokapäiväisen sankaruuden esimerkkejä, kun he puolustavat ja hoitavat haavoittuvia perheitään.

213. Niiden heikkojen joukossa, joista kirkko tahtoo erityisesti pitää huolta, ovat myös syntymättömät lapset, jotka ovat kaikkein puolustuskyvyttömimpiä ja viattomimpia. Nykyään heiltä tahdotaan kieltää ihmisarvo, jotta heille voi tehdä mitä tahdotaan, riistää heidän elämänsä ja edistää lainsäädäntöä, jottei kukaan voisi tätä estää. Usein kirkon ponnistelut syntymättömän elämän puolesta yritetään saattaa naurunalaisiksi esittämällä ne ideologisina, jälkeenjääneinä ja konservatiivisina. Kuitenkin tämä syntymättömän elämän puolustaminen liittyy läheisesti minkä tahansa ihmisoikeuden puolustamiseen. Se edellyttää vakaumusta, että ihmisolento on aina pyhä ja loukkaamaton missä tahansa tilanteessa ja kehitysvaiheessa. Hän on päämäärä itsessään eikä koskaan keino ratkaista muita vaikeuksia. Jos tästä vakaumuksesta luovutaan, ei jää lujaa ja pysyvää perustaa ihmisoikeuksien puolustamiselle. Ne olisivat kunkin hetken vallanpitäjien muuttuvien mielihalujen alaisia. Yksin järkikin riittää jokaisen ihmiselämän loukkaamattoman arvon tunnistamiseen, mutta jos katsomme sitä myös uskosta käsin, ”jokainen ihmisolennon persoonallisen arvon loukkaus huutaa kosta Jumalan edessä ja on loukkaus ihmisen Luojaa kohtaan”.¹⁷⁵

214. Juuri siksi, että kysymys liittyy ihmispersoonan arvokkuutta koskevan sanomamme sisäiseen yhteenkuuluvuuteen, ei pidä odottaa kirkon muuttavan kantaansa tässä kysymyksessä. Tahdon olla tässä täysin rehellinen. Tämä asia ei ole oletettujen uudistusten tai ”modernisointien” alainen. Ei

175 Johannes Paavali II, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Christifideles laici* (30. joulukuuta 1988), 37: AAS 81 (1989), 461.

ole edistystä vaatia ongelmien ratkaisua ihmiselämää tappaamalla. Mutta on myös totta, että olemme tehneet vain vähän auttaaksemme asianmukaisesti naisia, jotka ovat hyvin vaikeissa tilanteissa, joissa abortti näyttää heistä nopealta ratkaisulta syvään ahdinkoon, erityisesti jos heissä kasvava elämä on raiskauksen seurausta tai jos he elävät äärimmäisessä köyhyydessä. Kuka ei voisi olla ymmärtämättä näin tuskallisia tilanteita?

215. On myös muita heikkoja ja puolustuskyvyttömiä olentoja, jotka usein ovat taloudellisten intressien tai rajoittamattoman hyväksikäytön armoilla. Viitataan luomakuntaan kokonaisuudessaan. Ihmisinä emme ole pelkästään hyötyjiä, vaan muiden luotujen varjelijoina. Ruumiillisen todellisuutemme kautta Jumala on yhdistänyt meidän niin läheisesti meitä ympäröivään maailmaan, että maaperän autioituminen on kuin jokaisen sairaus, ja voimme valittaa jonkin lajin kuolemista sukupuuttoon kuin vammautumista. Älkäämme jättäkö jälkeemme tuhoa ja kuolemaa, jotka vaikuttavat paitsi omaan elämäämme myös tulevien sukupolvien elämään.¹⁷⁶ Tässä mielessä yhdyn Filippiinien piispojen joitakin vuosia sitten esittämään kauniiseen ja profeetalliseen valitukseen: "Uskomaton hyönteisten moninaisuus eli metsässä kiireisenä monissa tomissaan ... Linnut lensivät ilmassa, niiden loistavat höyhenet ja erilaiset äänet lisäsivät väriä ja laulua metsien vihreään ... Jumala tahtoi tämän maan meitä, erityisiä luotujaan varten, mutta ei siksi, että voisimme tuhota sen ja muuttaa sen autiomaaksi ... Vain yhden yön sateen jälkeen katso lähistösi suklaanruskeita jokia ja muista, että ne vievät maan elävää verta pois merta kohti ... Kuinka kalat voivat uida Pa-

176 Vrt. *Propositio* 56.

sig-joen kaltaisissa viemäreissä ja monissa muissa virroissa, jotka olemme saastuttaneet? Kuka on muuttanut meren ihmeellisen maailman vedenalaisiksi hautausmaiksi vailla elämää ja väriä?”¹⁷⁷

216. Pieninä mutta vahvoina Jumalan rakkaudessa meitä kaikkia kristittyjä kutsutaan pyhän Franciscus Assisilaisen tavoin pitämään huolta kansamme ja maailmamme heikkoudesta.

III Yhteinen hyvä ja yhteiskuntarauha

217. Olemme puhuneet paljon ilosta ja rakkaudesta, mutta Jumalan sana mainitsee myös rauhan hedelmän (vrt. Gal. 5:22).

218. Yhteiskuntarauhaa ei voi ymmärtää irenismiksi tai pelkäksi väkivallan puuttumiseksi, joka on saavutettu yhden tahon ylivallalla muihin nähden. Yhtä lailla väärää rauhaa olisi sellainen, jota käytetään tekosyynä oikeuttamaan yhteiskuntajärjestystä, joka vaientaa tai hiljentää köyhimmät niin, että vauraimmat voivat järkkymättä säilyttää elämäntyyliänsä kun taas muiden on selvittävä niin kuin voivat. Yhteiskunnallisia vaatimuksia, jotka liittyvät tulonjakoon, köyhien yhteiskunnalliseen mukaan ottamiseen ja ihmisoikeuksiin, ei voi tukahduttaa sillä tekosyillä, että rakennetaan konsensusta paperilla tai hetkellistä rauhaa onnelliselle vähemmistölle. Ihmispersoonan arvokkuus ja yhteinen hyvä ovat arvokkaampia kuin muutaman sellaisen hyvinvointi, jotka eivät

¹⁷⁷ Catholic Bishops' Conference of the Philippines, pastoraalinen kirje *What is Happening to our Beautiful Land?* (29. tammikuuta 1988).

tahdo luopua etuoikeuksistaan. Kun näitä arvoja uhataan, tarvitaan profeetallista ääntä.

219. Rauha "ei voi rajoittua pelkkään sodan poissaoloon, yhä haavoittuvampaan voimatasapainoon. Ei, rauhaa rakennetaan päivä päivältä pyrittäessä Jumalan tarkoittamaan järjestykseen, joka johtaa yhä täydellisempään ihmisten väliseen oikeudenmukaisuuteen."¹⁷⁸ Lopulta sellaisella rauhalla, joka ei synny tuloksena kaikkien kokonaisvaltaisesta kehityksestä, ei ole myöskään tulevaisuutta ja se on aina uusien konfliktien ja väkivallan siemen.

220. Jokaisessa kansakunnassa asukkaat kehittävät elämänsä yhteiskunnallista ulottuvuutta toimimalla vastuullisina kansalaisina kansan keskellä eikä vallanpitäjien taivuttamana väkijoukkona. Muistakaamme, että "vastuullinen kansalaisuus on hyve ja osallistuminen poliittiseen elämään on moraalinen velvollisuus".¹⁷⁹ Mutta kansaksi tuleminen on jotakin enemmän, se vaatii jatkuvaa prosessia, johon jokainen uusi sukupolvi osallistuu. Se on hidas ja vaivalloinen työ, joka vaatii halua integroitua ja oppia tekemään se niin, että kehittyy monimuotoinen ja sopusointuinen kohtaamisen kulttuuri.

221. Jotta edistetään tätä kansan rakentumista rauhassa, oikeudenmukaisuudessa ja veljeydessä on neljä periaatetta, jotka liittyvät jokaisessa sosiaalisessa todellisuudessa jatkuvasti oleviin jännitteisiin. Ne johtuvat kirkon yhteiskunnallisen opetuksen peruspilareista, jotka ovat "ensimmäisiä ja perus-

178 Paavali VI, kiertokirje *Populorum Progressio* (26. maaliskuuta 1967), 76: AAS 59 (1967), 294-295.

179 United States Conference of Catholic Bishops, pastoraalinen kirje *Forming Consciences for Faithful Citizenship* (marraskuu 2007), 13.

tavanlaatuisia viiteparametreja yhteiskunnallisten ilmiöiden tulkitsemiseksi ja arvioimiseksi”.¹⁸⁰ Niiden valossa haluan nyt esittää nämä neljä periaatetta, jotka erityisesti suuntaavat sosiaalisen yhteiselämän kehitystä ja kansan rakentumista, jossa erilaisuudet harmonisoituvat yhteisen projektin sisällä. Teen tämän vakuuttuneena siitä, että niiden soveltaminen voi edustaa aitoa tietä rauhaan jokaisen kansakunnan sisällä ja koko maailmassa.

Aika on tilaa tärkeämpi

222. Täyttymyksen ja rajallisuuden välillä on jännite. Täyttymys aiheuttaa halun omistaa kaiken ja rajallisuus on edesämme oleva muuri. ”Aika” laajassa merkityksessä viittaa täyttymykseen ilmauksena edessä avautuvasta horisontista, ja hetki on ilmaus rajallisuudesta, jota eletään suljetussa tilassa. Kansalaiset elävät jännitteessä hetkellisen olosuhteen ja ajan valon välillä, suuremman horisontin, utopian, joka avaa meidät kohti tulevaisuutta meitä puoleensa vetävänä päämääräsyynä. Tästä johtuu ensimmäinen periaate kansan rakentumisen etenemisessä: aika on tilaa tärkeämpi.

223. Tämä periaate sallii työskennellä pitkällä tähtäimellä ilman pakkomiellettä välittömistä tuloksista. Se auttaa kestävästi kärsivällisesti vaikeat ja vastakkaiset tilanteet tai suunnitelmamuutokset, joihin todellisuus pakottaa. Se kutsuu omaksumaan jännitteen täyttymyksen ja rajallisuuden välillä antaen etusijan ajalle. Yksi sosio-poliittisessa toiminnassa joskus ilmenevistä synneistä on vallan tilojen asettaminen ajan prosessien edelle. Tilan asettaminen etusijalle johtaa hullun

180 Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen kompendium, 161.

lailla yrittämään ratkaista kaiken nykyisenä hetkenä, saamaan haltuunsa kaikki vallan ja itsensä toteuttamisen tilat. Se merkitsee prosessien kristalloimista ja vaatimusta niiden pysäyttämisestä. Ajan asettaminen etusijalle merkitsee huolehtimista pikemminkin prosessien aloittamisesta kuin tilan omistamisesta. Aika suuntaa tiloja, valaisee niitä ja muuttaa ne jatkuvasti kasvavan ketjun lenkeiksi ilman paluuta takaisin. On kyse siitä, että asetetaan etusijalle teot, jotka synnyttävät uusia dynamismeja yhteiskunnassa ja ottavat mukaan toisia, niitä eteenpäin vieviä ihmisiä ja ryhmiä, jotta ne kantavat hedelmää tärkeissä historian tapahtumissa. Ilman ahdistusta, mutta selvällä ja kestäväällä vakaumuksella.

224. Joskus ihmettelen, ketkä nykymaailmassa todella kantavat huolta kansaa rakentavien prosessien synnyttämisestä enemmän kuin välittömien tulosten saavuttamisesta, jotka tuottavat helppoja, nopeita ja katoavia poliittisia voittoja, mutta eivät rakenna inhimillistä täyttymystä. Ehkä historia tuomitsee heidät tämän Romano Guardinin lausuman kriteerin mukaan: "Ainoa malli arvioida menestyksekkäästi jotakin aikakautta on kysyä, mihin saakka siinä kehitytään ja saavutetaan aito ja merkityksellinen inhimillisen elämän täyteys tuon ajan erityisen luonteen ja mahdollisuuksien mukaan."¹⁸¹

225. Tämä kriteeri pätee myös evankeliumin julistamiseen, joka vaatii horisontin pitämistä mielessä, mahdollisten prosessien omaksumista ja pitkäaikaista matkaa. Herra itse maanpäällisen elämänsä aikana useita kertoja varoitti opetuslapsiaan, että oli asioita, joita nämä eivät vielä voineet ymmärtää, ja että oli välttämätöntä odottaa Pyhää Henkeä (vrt. Joh. 16:12-

181 Das Ende der Neuzeit, Würzburg, 1965, 30-31.

13). Vertaus vehnästä ja rikkaviljasta (vrt. Matt. 13:24-30) kuvaa evankelioimisen tärkeää näkökohtaa ja näyttää, kuinka vihollinen voi saada tilaa valtakunnassa ja aiheuttaa vahinkoa rikkaviljalla, mutta sen voittaa vehnän hyvyys, joka osoittautuu ajan myötä.

Ykseys on konfliktia tärkeämpi

226. Konfliktia ei voi jättää huomiotta eikä kätkeä. Se on hyväksyttävä. Mutta jos jäämme sen loukkuun, menetämme näköalan, horisontti rajoittuu ja itse todellisuus jää hajanaiseksi. Konfliktin hetkeen pysähtyessä menetämme tajun todellisuuden syvästä ykseydestä.

227. Konfliktin edessä jotkut yksinkertaisesti katsovat sitä ja menevät eteenpäin ikään kuin mitään ei olisi tapahtunut, he pesevät siitä kätensä voidakseen jatkaa elämäänsä. Jotkut käyvät konfliktiin sisään niin, että jäävät sen vangeiksi, kaottavat horisontin, heijastavat instituutioihin oman hämmennyksensä ja tyytymättömyytensä, ja näin ykseys tulee mahdottomaksi. On kuitenkin kolmas tapa, oikein tapa suhtautua konfliktiin. Se on hyväksyä konfliktin kestäminen, ratkaista se ja muuttaa se yhdistäväksi lenkiksi uudessa prosessissa. "Autuaita ovat rauhantekijät" (Matt. 5:9).

228. Tällä tavalla on mahdollista kehittää yhteys eroavuuksien keskelle. Sitä pystyvät vaalimaan vain ne jalot ihmiset, joilla on rohkeutta mennä konfliktiin pintaa syvemmälle ja nähdä toiset heidän syvimmässä arvokkuudessaan. Siksi on välttämätöntä esittää periaate, joka on ehdoton ystävyyden rakentamiseksi yhteiskunnassa: ykseys on konfliktia tärkeämpi. Solidaarisuudesta syvimmässä ja haastavimmassa

merkityksessään tulee näin historian rakentamisen keino elinympäristössä, jossa konfliktit, jännitteet ja vastakkaisuudet voivat saavuttaa monimuotoisen ja uutta elämää synnyttävän ykseyden. Tämä ei merkitse synkretismin valitsemista tai toisen sulauttamista toiseen, vaan syvemmällä tasolla tapahtuvaa päätöstä, joka säilyttää vastakkaisten osapuolten arvokkaat mahdollisuudet.

229. Tämä evankelinen kriteeri muistuttaa meille, että Kristus on yhdistänyt itsessään kaiken: taivaan ja maan, Jumalan ja ihmisen, ajan ja ikuisuuden, lihan ja hengen, persoonan ja yhteiskunnan. Tämän ykseyden ja kaiken omassa itsessään sovittamisen tunnusmerkki on rauha. Kristus ”on meidän rauhamme” (Ef. 2:14). Evankeliumin julistaminen alkaa aina rauhantervehdyksellä, ja rauha kruunaa ja vahvistaa opetuslasten väliset suhteet. Rauha on mahdollinen, koska Herra on voittanut maailman ja sen pysyvät konfliktit ”vahvistamalla ristinsä verellä rauhan” (Kol. 1:20). Mutta jos paneudumme syvästi näihin Raamatun teksteihin huomaamme, että ensimmäinen ympäristö, jossa meidät kutsutaan saavuttamaan tämä rauha eroavuuksissa, on oma sisimpämme, oma elämämmme, jota aina uhkaa hajautuminen ja jakautuminen.¹⁸² Tuhanteen osaan jakautuneella sydämellä on vaikea rakentaa aitoa yhteiskuntarauhaa.

230. Rauhan julistaminen ei ole neuvoteltua rauhaa, vaan va-
kaumusta, että Hengen ykseys sovittaa kaikki erilaisuudet. Se ylittää minkä hyvänsä konfliktin luomalla uuden, lupaa-
van synteessin. Erilaisuus on kaunista, kun se hyväksyy jat-
kuvan sovitusprosessin ja lopulta sinetöi jonkinlaisen kult-

182 Vrt. I. Quiles, S.I., *Filosofía de la educación personalista*, Buenos Aires, 1981, 46-53.

tuuriliiton, josta nousee ”sovitettu erilaisuus”, kuten Kongon piispat hyvin opettivat: ”Etninen erilaisuutemme on rikkaus ... Vain ykseydessä, sydänten kääntymyksen ja sovituksen kautta voimme viedä maatamme eteenpäin.”¹⁸³

Todellisuus on ajatusta tärkeämpi

231. On myös jännite ajatuksen ja todellisuuden välillä. Todellisuus yksinkertaisesti on, ajatusta kehitetään. Näiden kahden välille on perustettava jatkuva vuoropuhelu ja välitettävä sitä, että ajatus irtaantuu todellisuudesta. On vaarallista elää pelkän sanan, kuvan, sofismin valtakunnassa. Tätä seuraa, että on esitettävä kolmas periaate: todellisuus on ajatusta tärkeämpi. Tämä merkitsee erilaisten todellisuuden hämärtämisen muotojen välttämistä: enkelimäisen purismin, relativismin diktatuurien, julistavien nominalismien, enemmän idealististen kuin realististen projektien, historianvastaisen fundamentalismin, eettisten järjestelmien vailla hyvyttä, intellektualismin vailla viisautta.

232. Ajatus – käsitteiden työstäminen – toimii todellisuuden käsittämisessä, ymmärtämisessä ja ohjaamisessa. Todellisuudesta irtautunut ajattelu synnyttää idealismeja ja tehottomia nominalismeja, jotka enimmillään luokittelevat tai määrittelevät, mutta eivät saa osallistumaan. Se, mikä saa osallistumaan, on pohdinnan valaisema todellisuus. Formaalisen nominalismin on annettava tietä harmoniselle objektiivisuudelle. Muuten totuutta manipuloidaan, kuten kosmetiikka korvaa ruumiinkunnosta huolehtimisen.¹⁸⁴ On poliitikkoja – ja

183 Comité permanent de la Conférence Episcopale Nationale du Congo, Message sur la situation sécuritaire dans le pays (5. joulukuuta 2012), 11.

184 Vrt. Platon, Gorgias, 465.

myös uskonnollisia johtajia – jotka ihmettelevät, miksi kansa ei ymmärrä eikä seuraa heitä, jos heidän ehdotuksensa ovat niin loogisia ja selviä. Mahdollisesti niin on siksi, että ne liittyvät pelkkään ideamaailmaan ja kutistavat politiikan tai uskon retoriikaksi. Toiset taas ovat unohtaneet yksinkertaisuuden ja tuoneet ulkoapäin kansalle vierasta rationaalisuutta.

233. Todellisuus on ajatusta tärkeämpi. Tämä kriteeri liittyy Sanan lihaksi tulemiseen ja toteutumiseen käytännössä: ”Tästä te tunnette Jumalan Hengen: jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Kristuksen ihmiseksi, lihaan tullee, on Jumalasta” (1. Joh. 4:2). Todellisuuden kriteeri – jo lihaksi tulleen Sanan joka aina pyrkii tulemaan lihaksi – on olennaista evankelioimisessa. Se johtaa meidät toisaalta arvostamaan kirkon historiaa pelastuksen historiana, muistamaan pyhiämme, jotka ovat inkulturoineet evankeliumin kansojemme elämään, ja korjaamaan kirkon rikkaan kaksituhatuotisen historian satoa teeskentelemättä kehittävämme ajattelua tästä aarteesta irrallaan, ikään kuin haluaisimme keksiä evankeliumin. Toisaalta tämä kriteeri innoittaa meitä toteuttamaan sanaa käytännössä, toteuttamaan oikeudenmukaisuuden ja laupeuden töitä, joissa tuo sana on hedelmällinen. Se, että ei panna sanaa käytäntöön eikä tuoda sitä todellisuuteen merkitsee hiekalle rakentamista, puhtaasti ideatasolla pysymistä ja rappeutumista itsekeskeisyyteen ja gnostisismiin, jotka eivät kannu hedelmää ja tekevät sanan dynamismin tyhjäksi.

Kokonaisuus on osaa tärkeämpi

234. Myös globalisaation ja lokalisaation välillä on jännite. Globaaliin ulottuvuuteen on kiinnitettävä huomiota, jotta ei langeta jokapäiväiseen pikkumaisuuteen. Samaan aikaan ei

ole hyvä menettää näkyvistä sitä, mikä on paikallista, mikä saa kulkemaan jalat maassa. Yhdessä nämä kaksi estävät lankeamasta jompaankumpaan äärimmäisyyteen: yhtäältä siihen, että kansalaiset elävät abstraktissa ja globalisoivassa yleismaailmallisuudessa, kulkevat jonossa jäljitellen kaikkia muita, ihailevat toisten ihmisten maailman keinoitekoista kiiltoa suu avoinna ja osoittaen suosiotaan juuri määrättyissä kohdissa. Toisaalta siihen, että heistä tulee paikallisten erakojen kansanperinnetemuseo, tuomittuina toistamaan aina samoja asioita kykenemättä kohtaamaan erilaisuutta ja arvostamaan kauneutta, jota Jumala vuodattaa heidän rajojensa ulkopuolelle.

235. Kokonaisuus on osaa enemmän, ja myös enemmän kuin osien yhteenlaskettu summa. Siksi ei tule liikaa kiinnostua rajatuista erityiskysymyksistä. On aina laajennettava katsetta tunnistaakseen suuremman hyvän, joka hyödyttää meitä kaikkia. Mutta se on tehtävä pakenematta ja repimättä juuria. On välttämätöntä upottaa juuret syvälle hedelmälliseen maahan ja oman paikkansa historiaan, paikan joka on Jumalan lahja. Työtä tehdään siinä mikä on pientä ja lähellä, mutta laajemmalla näkökannalta. Samalla tavalla henkilö, joka säilyttää oman erityisluonteensa eikä kätke identiteettiään integroitessaan sydämeästään yhteisöön, ei häviä, vaan saa aina uutta innoitusta omaan kehitykseensä. Globaalin ei tarvitse hävittää eikä eristyneen osittaisuuden tehdä hedelmättömäksi.

236. Mallina tässä ei ole piiri, joka ei ole osiaan suurempi, jossa jokainen piste on yhtä kaukana keskustasta eikä niiden välillä ole eroja. Malli on sen sijaan monitahokas, joka heijastaa kaikkien ominaisluonteensa säilyttävien osiensa yhtymä-

kohtaa. Sekä pastoraalinen että poliittinen toiminta pyrkivät kokoamaan tähän monitahokkaaseen kaikkien parhaan. Siihen kuuluvat köyhät, heidän kulttuurinsa, suunnitelmansa ja mahdollisuutensa. Jopa henkilöillä, joita voidaan kritisoida, on jotakin annettavaa, joka ei saa mennä hukkaan. Se on yleismaailmallisessa järjestyksessä erityisyytensä säilyttävien kansojen yhtyminen; se on ihmisten kokonaisuus yhteiskunnassa, joka etsii yhteistä hyvää niin, että se todella käsittää kaikki.

237. Meille kristityille tämä periaate puhuu myös evankeliumin kokonaisuudesta, jonka kirkko meille välittää ja jota se lähettää meidät julistamaan. Sen täysi rikkaus käsittää akateemikot ja työläiset, yrittäjät ja taiteilijat, kaikki. ”Kansanmystiikka” ottaa omalla tavallaan vastaan evankeliumin kokonaisuudessaan ja tekee sen lihaksi rukouksessa, veljeydessä, oikeudenmukaisuudessa, taistelussa ja juhlassa. Hyvä uutinen on Isän iloa, joka ei tahdo yhdenkään pienistään joutuvan hukkaan. Näin puhkeaa Hyvän Paimenen ilo, joka kohtaa kadonneen lampaansa ja tuo sen takaisin laumaan. Evankeliumi on hapate, joka hapattaa koko taikinan, ja kaupunki, joka loistaa ylhäällä vuorella valaisten kaikkia kansoja. Evankeliumiin sisältyy totaalisuuden kriteeri: se ei lakkaa olemasta hyvä uutinen ennen kuin se on julistettu kaikille, ennen kuin se hedelmöittää ja parantaa ihmisen kaikki ulottuvuudet ja ennen kuin se yhdistää kaikki ihmiset valtakunnan juhla-aterialla. Kokonaisuus on osaa tärkeämpi.

IV Yhteiskunnallinen vuoropuhelu rauhan vaikuttajana

238. Evankelioiminen merkitsee myös vuoropuhelun tietä. Kirkon kannalta nykyaikana on erityisesti kolme vuoropuhe-

lun aluetta, joilla sen on oltava läsnä palvellakseen ihmisen täyttää kehitystä ja edistääkseen yhteistä hyvää: vuoropuhelu valtioiden kanssa, yhteiskunnan kanssa – mikä käsittää myös vuoropuhelun kulttuurien ja tieteiden kanssa – sekä muiden uskovien kanssa, jotka eivät kuulu katoliseen kirkkoon. Kaikissa tapauksissa ”kirkko puhuu uskon sille tarjoamasta valosta käsin”,¹⁸⁵ tarjoaa kaksituhatuotista kokemustaan ja pitää aina mielessään ihmisten elämän ja kärsimykset. Tämä ylittää ihmisjärjen, mutta sillä on myös merkitys, joka voi rikastuttaa ei-uskovia, ja se kutsuu järkeä laajentamaan näköalojaan.

239. Kirkko julistaa ”rauhan evankeliumia” (Ef. 6:15) ja on avoin yhteistyölle kaikkien kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kanssa pitääkseen huolta tästä niin suuresta yleismaailmallisesta hyvästä. Julistaessaan Jeesusta Kristusta, joka itse on rauha (vrt. Ef. 2:14), uusi evankelioiminen kannustaa jokaista kastettua olemaan rauhan välikappale ja antamaan uskottavan todistuksen sovitetusta elämästä.¹⁸⁶ Kulttuurissa, joka asettaa etusijalle vuoropuhelun kohtaamisen muotona, on aika tietää, kuinka suunnitella konsensuksen ja yksimielisyyden etsimistä erottamatta sitä sellaisen oikeudenmukaisen yhteiskunnan tavoittelemisesta, joka kykenee muistamaan eikä sulje ketään ulos. Tämän prosessin pääasiallinen tekijä ja historiallinen subjekti on kansa ja sen kulttuuri, ei jokin luokka, murto-osa, ryhmä tai eliitti. Emme tarvitse muutamien projektia, joka on suunnattu muutamille, tai valaistua tai edustavaa vähemmistöä, joka väittää puhu-

185 Benedictus XVI, puhe Rooman kuurialle (21. joulukuuta 2012): AAS 105 (2006), 51.

186 Vrt. *Propositio* 14.

vansa kaikkien puolesta. On kyse yhteisymmärryksestä elää yhdessä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta sopimuksesta.

240. Valtion tehtävä on pitää huolta ja edistää yhteistä hyvää yhteiskunnassa.¹⁸⁷ Lähivastuun ja yhteisvastuun periaatteiden perusteella, ja koska se sitoutuu merkittävällä panoksella poliittiseen vuoropuheluun ja konsensuksen luomiseen, valtiolla on kaikkien ihmisten kokonaisvaltaisen kehityksen edistämässä perustavanlaatuisen rooli, jota ei voi delegoida muille. Nykyisissä olosuhteissa tämä rooli vaatii syvää sosiaalista nöyryyttä.

241. Vuoropuhelussa valtion ja yhteiskunnan kanssa kirkko ei tarjoa ratkaisuja kaikkiin erityiskysymyksiin. Yhdessä eri yhteiskunnallisten voimien kanssa se kuitenkin tukee ehdotuksia, jotka paremmin vastaavat ihmispersoonan arvokkuutta ja yhteistä hyvää. Näin tehdessään se aina esittää selvästi ihmiselämän perustavanlaatuiset arvot välittääkseen vakaumuksia, jotka voivat sitten ilmetä poliittisina tekoina.

Uskon, järjen ja tieteen vuoropuhelu

242. Myös vuoropuhelu tieteen ja uskon välillä on rauhaa edistävä osa evankelioimistyötä.¹⁸⁸ Skientismi ja positivismi ”hyväksyvät päteviksi vain positiivisten tieteiden tietämistavat”.¹⁸⁹ Kirkko ehdottaa toista tietä, joka edellyttää synteesiä empiiristen tieteiden metodologian vastuullisen käytön

187 Vrt. Katolisen kirkon katekismus, 1910; Paavillinen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvosto, Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen kompendium, 168.

188 Vrt. Propositio 54.

189 Johannes Paavali II, kiertokirje *Fides et ratio* (14. syyskuuta 1998), 88: AAS 91 (1999), 74.

ja muiden tieteiden välillä, kuten filosofian, teologian ja itse uskon; usko korottaa ihmisen aina luonnon ja inhimillisen ymmärryksen ylittävään salaisuuteen saakka. Se ei pelkää järkeä, päinvastoin se etsii sitä ja luottaa siihen, koska ”järjen valo ja uskon valo tulevat kumpikin Jumalasta”¹⁹⁰ eivätkä ne voi olla keskenään ristiriidassa. Evankelioiminen ottaa huomioon tieteen edistysaskeleet valaistakseen ne uskon ja luonnollisen lain valolla, jotta ne aina kunnioittaisivat ihmispersoonan keskeisyyttä ja ylintä arvoa kaikissa elämänsä vaiheissa. Koko yhteiskunta voi rikastua tämän vuoropuhelun ansiosta, joka avaa ajattelulle uusia näköaloja ja laajentaa järjen mahdollisuuksia. Myös tämä on sopusoinnun ja rauhan tie.

243. Kirkko ei tahdo pysäyttää tieteiden ihailtavaa edistystä. Päinvastoin kirkko iloitsee ja jopa nauttii siitä tunnustaan Jumalan ihmismielelle antamat valtavat mahdollisuudet. Kun tieteet pysyen akateemisen kurinalaisesti omalla alallaan tekevät ilmeiseksi johtopäätöksen, jota järki ei voi kieltää, usko ei ole sen kanssa ristiriidassa. Uskovatkaan eivät voi vaatia, että jollakin heille mieluisella tieteellisellä mielipiteellä, jota ei ole riittävästi todistettu, olisi uskon dogmin veroinen painoarvo. Joskus kuitenkin jotkut tieteenharjoittajat menevät oman tieteenalansa muodollisen kohteen ulkopuolelle esittämällä väitteitä tai johtopäätöksiä, jotka ylittävät varsinaisen tieteellisen alueen. Tässä tapauksessa ei ehdoteta järkeä vaan määrättyä ideologiaa, joka sulkee tien aidolta, rauhanomaiselta ja hedelmälliseltä vuoropuhelulta.

190 Tuomas Akvinolainen, *Summa contra Gentiles*, I, VII; vrt. Johannes Paavali II, kiertokirje *Fides et ratio* (14. syyskuuta 1998), 43: AAS 91 (1999), 39.

Ekumeeninen vuoropuhelu

244. Sitoutuminen ekumeniaan on vastaus Herran Jeesuksen rukoukseen, joka pyytää, ”että he kaikki olisivat yhtä” (Joh. 17:21). Kristillisen julistuksen uskottavuus olisi paljon suurempi, jos kristityt voittaisivat jakautumisensa ja kirkko toteuttaisi ”sille ominaista täydellistä katolisuuutta niiden lapsiensa kautta, jotka tosin kasteen kautta kuuluvat siihen mutta jotka ovat erossa sen täydellisestä yhteydestä”.¹⁹¹ Meidän on aina muistettava olevamme pyhiinvaeltajia, ja että vaellamme yhdessä. Tätä varten on sydämeistä luotettava matkakumppaniin ilman epäilyksiä ja epäluuloja ja katsottava ennen kaikkea siihen, mitä etsimme: rauhaa yhden ainoan Jumalan kasvoissa. Toiseen luottaminen on taito, rauha on taito. Jeesus on sanonut meille: ”Autuaita ovat rauhantekijät” (Matt. 5:9). Tässä sitoutumisessa myös meidän keskuudessamme toteutuu vanha profetia: ”Niin taotaan miekat auran teriksi” (Jes. 2:4).

245. Tässä valossa ekumenia on panos ihmisperheen ykseyden hyväksi. Konstantinopolin patriarkan, hänen pyhyytensä Bartolomeos I:n sekä Canterburyn arkkipiispan, hänen armonsansa Rowan Douglas Williamsin läsnäolo synodissa¹⁹² oli aito Jumalan lahja ja arvokas kristillinen todistus.

246. Ottaen huomioon sen, kuinka vakava kristittyjen jakautumisen antama vastatodistus on erityisesti Aasiassa ja Afrikassa, ykseyden teiden etsiminen on kiireellinen tehtävä. Näiden maanosien lähetystyöntekijät kertovat toistuvasti

191 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio* ekumeniasista, 4.

192 Vrt. *Propositio* 52.

ti kritiikistä, valituksista ja pilkasta, jota he saavat osakseen kristittyjen jakautumisen skandaalin vuoksi. Jos keskitymme vakaumuksiin, jotka yhdistävät meitä, ja muistamme totuuksien hierarkian periaatteen, voimme ripeästi kulkea kohti yhteisiä julistuksen, palvelemisen ja todistamisen muotoja. Se valtava joukko, joka ei ole ottanut vastaan Jeesuksen Kristuksen julistusta, ei voi jättää meitä välinpitämättömiksi. Siksi sitoutuminen ykseyden etsimiseen, joka auttaisi heitä vastaanottamaan Jeesuksen Kristuksen, lakkaa olemasta pelkkää diplomatiata tai pakotettua suorittamista ja on todella välttämätön evankelioimisen tie. Kristittyjen jakautumisen merkit maissa, jotka jo ovat väkivallan repimiä, lisäävät uutta väkivaltaa niiden taholta, joiden pitäisi olla aktiivisena rauhan hapatteena. Meitä yhdistäviä asioita on niin paljon ja ne ovat niin arvokkaita! Ja jos todella uskomme Hengen vapaaseen ja anteliaaseen toimintaan, kuinka paljon voimmekaan oppia toisiltamme! Ei ole kyse vain toisia koskevien tietojen saamisesta, jotta tuntisimme heitä paremmin, vaan sen kokoaamisesta, mitä Henki on kylvänyt heihin lahjana myös meitä varten. Vain yhden esimerkin mainitakseni, vuoropuhelussa ortodoksisten veljemme kanssa meillä katolilaisilla on mahdollisuus oppia jotakin enemmän piispojen kollegiaalisuuden merkityksestä ja heidän kokemuksistaan synodaalisuudesta. Lahjojen vaihtamisen kautta Henki voi yhä enemmän johdattaa meitä totuuteen ja hyvyyteen.

Suhteet juutalaisuuteen

247. Aivan erityinen katse on suunnattava juutalaiseen kansaan, jonka liittoa Jumalan kanssa ei koskaan ole peruutettu, sillä "Jumala ei peruuta lahjojaan eikä antamaansa kutsua" (Room. 11:29). Kirkko, joka jakaa juutalaisten kanssa tärkeän

osan pyhästä Raamatusta, pitää liiton kansaa ja sen uskoa oman kristillisen identiteettinsä pyhänä juurena (vrt. Room. 11:16-18). Kristittyinä emme voi pitää juutalaisuutta vieraana uskontona emmekä lue juutalaisia niiden joukkoon, jotka on kutsuttu hylkäämään väärät jumalat kääntyäkseen todellisen Jumalan puoleen (vrt. 1. Tess. 1:9). Yhdessä heidän kanssaan uskomme yhteen Jumalaan, joka toimii historiassa, ja otamme heidän kanssaan vastaan yhteisen ilmoitetun sanan.

248. Vuoropuhelu ja ystävyys Israelin lasten kanssa ovat osa Jeesuksen opetuslasten elämää. Välillemme kehittynyt kiintymys saa meidät vilpittömästi ja katkerasti paheksumaan niitä hirvittäviä vainoja, joiden kohteeksi he ovat joutuneet ja yhä joutuvat, erityisesti niitä, joihin kristityt ovat osallistuneet tai osallistuvat.

249. Jumala jatkaa toimintaansa vanhan liiton kansassa ja synnyttää viisauden aarteita, jotka kumpuavat sen kohtaamisesta Jumalan sanan kanssa. Siksi myös kirkko rikastuu juutalaisuuden arvoja omaksuessaan. Vaikka juutalaisuus ei voi hyväksyä joitakin kristillisiä vakaumuksia, eikä kirkko voi luopua julistamasta Jeesusta Herrana ja Messiaana, on ole-massa rikas toisiaan täydentävyys, joka sallii meidän lukea yhdessä heprealaisen Raamatun tekstejä ja auttaa toisiamme tutkimaan syvällisesti sanan rikkauksia, kuten myös jakamaan monia eettisiä vakaumuksia sekä yhteisen huolemme oikeudenmukaisuudesta ja kansojen kehityksestä.

Uskontojenvälinen vuoropuhelu

250. Avoimuuden asenteen totuudessa ja rakkaudessa on leimattava vuoropuhelua ei-kristillisten uskontojen uskovien

kanssa huolimatta monenlaisista esteistä ja vaikeuksista, erityisesti kummassakin osapuolella esiintyvistä fundamentalismin muodoista. Tämä uskontojenvälinen vuoropuhelu on välttämätön ehto maailmanrauhalle ja jopa velvollisuus kristityille kuten muillekin uskontoyhteisöille. Tämä vuoropuhelu on ensi sijassa keskustelua ihmiselämästä tai yksinkertaisesti, kuten Intian piispat esittävät, ”avoimuuden asennetta heitä kohtaan jakaen heidän ilonsa ja surunsa”.¹⁹³ Näin opimme hyväksymään toiset heidän erilaisessa tavassaan elää, ajatella ja ilmaista itseään. Siten voimme yhdessä omaksumme velvollisuuden palvella oikeudenmukaisuutta ja rauhaa, jonka on tultava kaiken vuorovaikutuksen perustavaksi kriteeriksi. Vuoropuhelu, jossa etsitään yhteiskuntarauhaa ja oikeudenmukaisuutta, on itsessään kaikki pelkästään pragmaattiset näkökohdat ylittävä eettinen velvollisuus, joka luo uusia yhteiskunnallisia olosuhteita. Tiettyä aihetta koskevista ponnistuksista voi tulla prosessi, jossa toistensa kuuntelemisen kautta molemmat osapuolet voivat puhdistua ja rikastua. Siksi nämäkin ponnistukset voivat olla totuuden rakkauden ilmaus.

251. Tässä aina ystävällisessä se sydämellisessä vuoropuhelussa ei koskaan saa unohtua olennainen side vuoropuhelun ja julistuksen välillä, joka johtaa kirkkoa ylläpitämään ja syventämään suhteitaan ei-kristittyjen kanssa.¹⁹⁴ Säyseä synkretismi olisi lopulta niiden totalitaarisuutta, jotka väittävät saavuttavansa sovinnon jättämällä huomiotta arvot, jotka ovat heitä korkeampia ja joiden herroja he eivät ole. Todellinen avoimuus merkitsee pysymistä lujana omissa syvällisissä va-

193 Catholic Bishops' Conference of India, 30. yleiskokouksen päätösjulistus: The Church's Role for a better India (8. maaliskuuta 2012), 8.9.

194 Vrt. *Propositio* 53.

kaumuksissaan pitäen selvästi ja iloiten kiinni omasta identiteetistään, mutta avoimena ”ymmärtämään toisen osapuolen vakaumuksia” ja ”tietäen, että vuoropuhelu voi rikastuttaa jokaista”.¹⁹⁵ Emme tarvitse diplomaattista avoimuutta, joka myöntyy kaikkeen välttääkseen ongelmia, koska tämä olisi toisen huijaamista ja sen hyvän kieltämistä, joka meille on annettu jakaaksemme sen anteliaasti toisille. Evankelioiminen ja uskontojenvälinen vuoropuhelu, kaukana vastakkaisuudesta, tukevat ja ravitsevat toinen toisiaan.¹⁹⁶

252. Nykyaikana huomattavan tärkeää on suhde islaminuskoisten kanssa. Heitä on nykyään erityisesti läsnä monissa kristillisen tradition maissa, joissa he vapaasti voivat harjoittaa uskontoaan ja elää yhteiskuntaan integroituneina. Ei pidä koskaan unohtaa että he ”tunnustavat pitävänsä kiinni Abrahamin uskosta ja yhdessä meidän kanssamme palvovat yhtä ainoata laupiasta Jumalaa, joka on tuomitseva ihmiset viimeisenä päivänä”.¹⁹⁷ Islamin pyhät kirjoitukset säilyttävät osan kristillisistä opetuksista. Jeesus Kristus ja Maria ovat syvällisen kunnioituksen kohteena ja on ihailtavaa nähdä, kuinka islaminuskon nuoret ja vanhat, miehet ja naiset kykenevät omistamaan päivittäin aikaa rukoukseen ja osallistumaan uskollisesti uskontonsa riitteihin. Samalla monet heistä ovat syvästi vakuuttuneita siitä, että heidän elämänsä on kokonaisuudessaan Jumalalta ja Jumalaa varten. He tunnistavat myös tarpeen vastata Jumalalle eettisellä sitoumuksella ja osoittamalla laupeutta köyhimpiä kohtaan.

195 Johannes Paavali II, kiertokirje Redemptoris missio (7. joulukuuta 1990), 56: AAS 83 (1991), 304.

196 Vrt. Benedictus XVI, puhe Rooman kuurialle (21. joulukuuta 2012): AAS 105 (2006), 51.

197 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium Kirkosta, 16.

253. Islamin kanssa käytävän vuoropuhelun tukemiseksi on välttämätöntä osallistujien asianmukainen koulutus, ei vain siksi, että he olisivat syvästi ja iloiten juurtuneita omaan identiteettiinsä, vaan myös siksi, että he kykenisivät tunnistamaan toisten arvot, ymmärtämään heidän vaatimustensa taustalla olevat huolenaiheet ja tuomaan esiin yhteiset vaakaumukset. Meidän kristittyjen on otettava ystävällisesti ja kunnioittaen vastaan maihimme saapuvat muslimisiirtolaiset, kuten mekin toivomme ja rukoilemme tulevamme vastaanotetuiksi ja kunnioitetuiksi islamilaisen tradition maissa. Rukoilen ja vetoan nöyrästi näitä maita varmistamaan kristityille vapauden viettä jumalanpalvelustaan ja elää uskonsa mukaan, ottaen huomioon sen vapauden, josta islaminuskoiiset nauttivat länsimaissa! Meitä huolestuttavien väkivaltaisen fundamentalismin ilmausten edessä ystävyiden aitoja islamin uskovia kohtaan on johdettava meidät välttämään vihamielisiä yleistyksiä, koska todellinen islam ja oikea Korraanin tulkinta vastustavat kaikkea väkivaltaa.

254. Ei-kristityt voivat Jumalan armollisesta aloitteesta ja uskollisina omalletunnolleen olla "vanhurskautettuja Jumalan armosta"¹⁹⁸ ja siten "liitettyjä Jeesuksen Kristuksen pääsiäis-salaisuuteen".¹⁹⁹ Mutta pyhittävän armon sakramentaalisen ulottuvuuden vuoksi Jumalan toiminta heissä pyrkii tuottamaan merkkejä, riittejä, pyhiä ilmaisuja, jotka puolestaan liittävät muitakin yhteisölliseen Jumalaa kohti vaeltamisen kokemukseen.²⁰⁰ Niillä ei ole Kristuksen asettamien sakramenttien merkitystä ja vaikuttavuutta, mutta ne voivat olla

198 Kansainvälinen teologinen komissio, *Il cristianesimo e le religioni* (1996), 72: Ench. Vat. 15, n. 1061.

199 Ibid.

200 Vrt. *ibid.*, 81-87: Ench. Vat. 15, n. 1070-1076.

kanavia, joita itse Henki herättää vapauttaakseen ei-kristityt ateistisesta immanentismista tai pelkästään yksityisistä uskonnollisista kokemuksista. Sama Henki herättää kaikkialla käytännöllisen viisauden muotoja, jotka auttavat kestävämpään elämän kärsimyksiä ja elämään entistä suuremmassa rauhassa ja sopuinnossa. Myös me kristityt voimme hyötyä tästä vuosisatojen kuluessa lujittuneesta rikkaudesta, joka voi auttaa meitä elämään paremmin todeksi omia vakaumuksiamme.

Yhteiskunnallinen vuoropuhelu uskonnonvapauden kontekstissa

255. Synodin isät muistuttivat uskonnonvapauden kunnioittamisen tärkeydestä, jota pidetään perustavanlaatuisena ihmisoikeutena.²⁰¹ Se käsittää vapauden ”valita uskonto, jota pitää totena, ja ilmaista uskoaan julkisesti”.²⁰² Terve pluralismi, joka todella kunnioittaa toisia ja arvoja sellaisinaan, ei merkitse uskontojen yksityistämistä pyrkimällä vaientamaan ja kutistamaan ne kunkin yksilön omantunnon hämäryyteen tai kirkkojen, synagogien tai moskeijoiden suljetun piirin marginaalisuuteen. Tässä olisi lopulta kyse uudesta syrjinnän ja autoritaarisuuden muodosta. Agnostikkojen tai ei-uskovienvähemmistölle kuuluvaa kunnioitusta ei tule pakottaa mielivaltaisesti niin, että vaiennetaan uskovien enemmistön vakaumukset tai jätetään huomiotta uskonnollisten traditioiden rikkaus. Pitkällä tähtäimellä tämä ruokkii enemmän kauhaa kuin suvaitsevaisuutta ja rauhaa.

201 Vrt. *Propositio 16*.

202 *Benedictus XVI*, postsynodaalinen apostolinen kehotuskirje *Ecclesia in Medio Oriente* (14. syyskuuta 2012), 26: AAS 104 (2012), 762.

256. Pohdittaessa uskonnon roolia julkisessa elämässä on erotettava sen todeksi elämisen eri tavat. Sekä intellektuaalit että sanomalehdistö lankeavat usein karkeisiin ja pinnallisiin yleistyksiin puhuessaan uskontojen puutteista, ja monta kertaa ne eivät kykene erottamaan, että kaikki uskovat – tai kaikki uskonnolliset auktoriteetit – eivät ole samanlaisia. Jotkut poliitikot käyttävät hyväkseen tätä hämmennystä oikeuttaakseen syrjiviä tekoja. Toisinaan halveksitaan tekstejä, jotka ovat syntyneet uskonnollisen vakaumuksen piirissä, unohtaen, että klassiset uskonnolliset tekstit voivat tarjota merkityksen, joka on tarkoitettu kaikille aikakausille. Niillä on liikkeellepanevaa voimaa, joka avaa aina uusia horisontteja, innoittaa ajattelua, laajentaa mieltä ja tunteita. Niitä halveksitaan rationalismin kapean näkökyvyn vuoksi. Onko järjestälistä ja älykästä hylkiä niitä vain siksi, että ne ovat syntyneet uskonnollisen uskon kontekstissa? Ne kantavat itsessään syvästi inhimillisiä periaatteita, joilla on rationaalista arvoa, vaikka niitä läpäisevätkin uskonnolliset symbolit ja opit.

257. Uskovina olemme lähellä myös niitä, jotka eivät pidä itseään mihinkään uskonnolliseen traditioon kuuluvina, mutta etsivät vilpittömästi totuutta, hyvyyttä ja kauneutta, jotka meille löytävät korkeimman ilmauksensa ja lähteensä Jumalassa. Pidämme heitä arvokkaina liittolaisina sitoutumisessa ihmisen arvokkuuden puolustamiseen, kansojen rauhanomaisen yhteiselon rakentamiseen ja luomakunnan varjelemiseen. Erityinen kohtaamispaikka ovat niin sanotut uudet areiopagit kuten "Pakanoiden esipiha", jossa "uskovat ja ei-uskovat voivat käydä vuoropuhelua etiikan, taiteen ja tieteen perustavanlaatuisista kysymyksistä sekä transsendent-

tisen etsinnästä”.²⁰³ Tämäkin on rauhan tie haavoittuneessa maailmassamme.

258. Joistakin yhteiskunnallisista kysymyksistä lähtien, jotka ovat tärkeitä ihmiskunnan tulevaisuuden kannalta, olen jälleen kerran pyrkinyt tekemään selväksi evankeliumin julistamisen välttämättömän yhteiskunnallisen ulottuvuuden rohkaistakseni kaikkia kristittyjä tuomaan sen aina ilmi sanoin, asentein ja teoin.

203 Propositio 55.

Viides luku

EVANKELIUMIN JULISTAJIA HENGESSÄ

259. Evankeliumin julistajia Hengessä ovat evankeliumin julistajat, jotka pelkäämättä avautuvat Pyhän Hengen toiminnalle. Helluntaina Henki saa apostolit lähtemään ulos itseltään ja muuttaa heidät Jumalan suuruuksien julistajiksi, joita jokainen alkaa ymmärtää omalla kielellään. Pyhä Henki vuodattaa voiman julistaa evankeliumin uutuutta rohkeudella (*parresia*), suureen ääneen, kaikkina aikoina ja kaikkialla, jopa vastustusta kohdatessa. Huutakaamme häntä tänään avuksi lujina rukouksessa, jota ilman jokainen toiminta on vaarassa jäädä tyhjäksi ja julistus hengettömäksi. Jeesus tahtoo evankeliumin julistajia, jotka eivät julista hyvää uutista ainoastaan sanoin vaan ennen kaikkea elämällä, jonka Jumalan läsnäolo on muuttanut.

260. Tässä viimeisessä luvussa en tarjoa kristillisen spiritualiteetin synteesiä enkä kehitä sellaisia suuria aiheita kuten

rukous, eukaristinen adoraatio tai uskon viettäminen, joista meillä jo on arvokkaita opetusviran tekstejä ja suurten kirjailijoiden kuuluisia teoksia. En väitä korvaavani saati parantavani sellaisia aarteita. Yksinkertaisesti esitän joitakin ajatuksia uuden evankelioimisen hengestä.

261. Sanottaessa, että jossakin on ”henkeä”, tavallisesti tarkoitetaan jotakin sisäistä sytykettä, joka antaa impulssin, saa liikkeelle, rohkaisee ja antaa merkityksen yksilön ja yhteisön toiminnalle. Evankelioiminen hengessä on hyvin erilaista kuin jokin tehtäväkokonaisuus, jota pidetään raskaana velvollisuutena, joka on yksinkertaisesti siedettävä tai kestettävä jonakin omien taipumusten ja toiveiden vastaisena. Kuinka tahtoisinkaan löytää sanat rohkaistakseni yhä palavampaa, iloisempaa, anteliaampaa, rohkeampaa, rajattoman rakkauden ja tarttuvan elinvoiman täyttämään evankeliumin julistamisen vaihetta! Mutta tiedän, että mikään motivaatio ei riitä, ellei Hengen tuli pala sydämissä. Lopulta evankelioiminen hengessä on evankelioimista Pyhässä Hengessä, koska hän on evankeliumia julistavan kirkon sielu. Ennen kuin ehdotan joitakin motivaatioita ja hengellisiä neuvoja, huudan vielä kerran avuksi Pyhää Henkeä ja rukoilen, että hän tulisi uudistamaan, innostamaan ja innoittamaan kirkon lähtemään rohkeasti itsensä ulkopuolelle julistamaan evankeliumia kaikille kansoille.

I Uudistuneen lähetysinnon syyt

262. Evankeliumin julistajia Hengessä ovat evankeliumin julistajat, jotka tekevät työtä ja rukoilevat. Evankelioimisen kannalta hyödyttömiä ovat sekä mystiset suunnitelmat il-

man vahvaa sosiaalista ja missionaarista sitoutumista että sosiaaliset ja pastoraaliset puheet ja käytännöt ilman sydäntä muuttavaa spiritualiteettia. Tällaiset osittaiset ja yksipuoliset ehdotukset saavuttavat vain pieniä ryhmiä eivätkä pysty vaikuttamaan laajemmalle, koska ne vääristävät evankeliumia. On aina vaalittava sisäistä tilaa, joka antaa kristillisen merkityksen sitoutumiseen ja toimintaan.²⁰⁴ Ilman pitkiä adoraatioissa vietettyjä hetkiä, rukoilevaa Sanan kohtaamista, vilpittömpää vuoropuhelua Herran kanssa tehtävät helposti menettävät merkityksensä, väsymys ja vaikeudet heikentävät meitä ja into sammuu. Kirkko ei voi toimia ilman rukouksen keuhkoja. Iloitsen valtavasti siitä, että kaikissa kirkon instituutioissa lisääntyvät rukous- ja esirukousryhmät, sanan rukoileva lukeminen ja pysyvä eukaristinen adoraatio. Samaan aikaan "on torjuttava sisäistyneen ja yksilökeskeisen spiritualiteetin kiusaus, joka sopii huonosti yhteen rakkauden vaatimusten kanssa kuten myös itsensä inkarnaation logiikan kanssa".²⁰⁵ On olemassa vaara, että joistakin rukoushetkistä tulee tekosyy välttää antamasta elämäänsä lähetystyöhön, koska elämäntyylin yksityistyminen voi johtaa kristityt pakenemaan johonkin väärään spiritualiteettiin.

263. On terveellistä muistaa ensimmäisiä kristittyjä ja niitä monia veljiä historian kuluessa, jotka olivat täynnä iloa ja rohkeutta, julistivat väsymättä ja kykenivät suureen kestävyyteen toiminnassaan. Jotkut lohduttautuvat sanomalla, että nykyään kaikki on vaikeampaa. Meidän on kuitenkin huomattava, että Rooman valtakunta ei ollut evankeliumin julistamiselle tai oikeudenmukaisuuden ja ihmisen arvok-

204 Vrt. *Propositio 36*.

205 Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Novo Millennio ineunte* (6. tammi-kuuta 2001), 52: AAS 93 (2001), 304.

kuuden puolustamiselle suosiollinen ympäristö. Jokaisena aikakautena on läsnä inhimillinen heikkous, vääristynyt itsensä etsiminen, mukavuudenhaluinen itsekkyyys ja lopulta konkupiskenssi, joka uhkaa meitä kaikkia. Tämä todellisuus on muodossa tai toisessa aina läsnä, ja se johtuu inhimillisistä rajoitteista enemmän kuin olosuhteista. Älkäämme siis sanoko, että nykyään on vaikeampaa; on vain erilaista. Oppikaamme pikemminkin pyhiltä, jotka ovat kulkeneet edellämme ja kohdanneet oman aikakautensa vaikeudet. Siksi ehdotan, että pysähdymme mietiskelemään joitakin syitä, jotka auttavat meitä jäljittelemään heitä omana ajanamme.²⁰⁶

Henkilökohtainen Jeesuksen pelastavan rakkauden kohtaaminen

264. Ensimmäinen evankeliumin julistaminen syy on Jeesuksen rakkaus, jonka olemme ottaneet vastaan, kokemus siitä, että hän on pelastanut meidät, mikä innoittaa meitä rakastamaan häntä yhä enemmän. Mutta mitä rakkautta sellainen on, joka ei tunne tarvetta puhua rakastetusta, esittää hänet, tehdä hänet tunnetuksi? Jos emme koe syvää halua jakaa tätä rakkautta, meidän on pysähdyttävä rukouksessa pyytämään, että hän uudelleen koskettaisi meitä. Meidän on rukoiltava joka päivä, pyydetävä hänen armoaan, jotta hän avaisi kylmän sydämemme ja ravistelisi haaleaa ja pinnallista elämäämme. Seisten hänen edessään sydän avoinna ja antaen hänen katsoa meitä näemme tuon rakkauden katseen, jonka Natanaelkin näki sinä päivänä, jona Jeesus kohtasi hänet ja sanoi hänelle: ”näin sinut viikunapuun alla” (Joh. 1:48).

206 Vrt. V. M. Fernández, “Espiritualidad para la esperanza activa”. Acto de apertura del I Congreso Nacional de Doctrina social de la Iglesia, Rosario (Argentina), 2011: UCActualidad 142 (2011), 16.

Kuinka suloista onkaan seistä krusifiksin edessä tai polvistua pyhimmän sakramentin luona ja yksinkertaisesti olla hänen silmiensä edessä! Kuinka hyvää meille tekeekään antaa hänen jälleen koskettaa elämäämme ja innoittaa meidät välittämään edelleen hänen uutta elämäänsä! Se, mitä tapahtuu, on lopulta tätä: "minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me julistamme" (1. Joh. 1:3). Paras syy päättää jakaa eteenpäin evankeliumia on mietiskellä sitä rakastaen, viipyä sen lehdistä ja lukea sitä sydämestään. Jos lähestymme sitä tällä tavalla, sen kauneus hämmästyttää meitä ja se kiehtoo meitä joka kerran yhä uudelleen. Siksi on tärkeää löytää uudelleen kontemplatiivinen henki. Se auttaa meitä ymmärtämään joka päivä, että meille on uskottu sellainen aarre, joka tekee inhimilliseksi ja auttaa elämään uutta elämää. Ei ole mitään parempaa, mitä voisi välittää muille.

265. Koko Jeesuksen elämä, hänen tapansa kohdella köyhiä, hänen eleensä, johdonmukaisuutensa, yksinkertainen jokapäiväinen anteliaisuutensa ja lopulta itsensä antaminen kokonaan, on kaikki arvokasta ja puhuttelee elämäämme. Joka kerran kohdatessamme tämän uudelleen vakuutumme siitä, että juuri tätä toiset tarvitsevat, vaikka eivät sitä tunnistaakaan: "Juuri sitä, mitä te tuntemattanne palvotte, minä teille julistan" (Ap.t. 17:23). Joskus menetämme innon lähetystyöhön unohtaen, että evankeliumi vastaa ihmisten syvimpiin tarpeisiin, koska meidät kaikki on luotu sitä varten, mitä evankeliumi meille tarjoaa: ystävyyyteen Jeesuksen kanssa ja veljelliseen rakkauteen. Jos pystymme oikein ja kauniisti ilmaisemaan evankeliumin olennaisen sisällön, varmasti tuo sanoma vastaa sydänten syvimpiin kysymyksiin: "Lähetystyöntekijä on vakuuttunut siitä, että yksittäisissä ihmisissä ja kansoissa on Hengen toiminnan kautta jo olemassa odotus,

vaikka tiedostamatonkin, saada tuntea totuus Jumalasta, ihmisestä ja tiestä, joka johtaa vapautumiseen synnistä ja kuolemasta. Into julistaa Kristusta johtuu vakaumuksesta, että vastataan tuohon odotukseen.”²⁰⁷ Into julistaa evankeliumia perustuu tähän vakaumukseen. Meillä on elämän ja rakkauten aarre, joka ei voi pettää, sanoma, joka ei voi johtaa harhaan eikä huijata. Se on vastaus, joka ulottuu ihmisen syvimpään, pystyy tukemaan häntä ja kohottamaan hänet. Se on totuus, joka ei vanhene, koska se kykenee saapumaan sinne, minne mikään muu ei pääse. Loppumattoman surullisuutemme parantaa ainoastaan loppumaton rakkaus.

266. Tuota vakaumusta kuitenkin tukee aina uudistuva henkilökohtainen kokemus hänen ystävyytensä ja sanomansa nauttimisesta. Ei voi pysyä kestäväenä evankeliumin julistuksessa täynnä intoa, jos ei oman kokemuksensa voimasta pysy vakuuttuneena siitä, ettei ole yhdentekevää, tunteeko Jeesuksen vai ei, vaeltaako hänen kanssaan vai haparoiden; ettei ole yhdentekevää, voiko kuulla hänen sanaansa vai onko siitä tietämätön, ettei ole yhdentekevää, voiko mietiskellä ja palvoa häntä ja levätä hänessä vai ei. Ei ole sama asia pyrkiä rakentamaan maailmaa hänen evankeliumillaan pikemmin kuin yksin omalla järjellään. Tiedämme hyvin, että Jeesuksen kanssa elämästä tulee paljon täydempää ja että hänen kanssaan on helpompaa löytää jokaisen asian merkitys. Siksi julistamme evankeliumia. Todellinen lähetystyöntekijä, joka ei lakkaa koskaan olemasta opetuslapsi, tietää, että Jeesus kulkee hänen kanssaan, puhuu hänen kanssaan, hengittää hänen kanssaan, tekee työtä hänen kanssaan. Hän tuntee Jeesuksen elävänä kanssaan lähetysponnistusten keskellä. Jos

207 Johannes Paavali II, kiertokirje Redemptoris missio (7. joulukuuta 1990), 45: AAS 83 (1991), 292.

hänen ei nähdä olevan läsnä itse lähetystyömme sydämessä, into menetetään pian, lakataan olemasta varmoja siitä, mitä välitetään edelleen, puuttuu voimaa ja intohimoa. Ja sellainen ihminen, joka ei itse ole vakuuttunut, innostunut, varma ja rakastunut, ei vakuuta ketään.

267. Yhtyneinä Jeesukseen etsimme sitä, mitä hän etsii, ja rakastamme sitä, mitä hän rakastaa. Lopulta se, mitä etsimme, on Isän kunnia. Elämme ja toimimme ”hänen armonsa kirkkauden ylistykseksi” (Ef. 1:6). Jos tahdomme antaa itsemme kokonaan ja kestävästi, meidän on jätettävä kaikki muut syyt taaksemme. Tämä on ratkaiseva, syvällisin ja suurin motivaatio, kaiken muun syy ja lopullinen merkitys. On kyse Isän kunnian, jota Jeesus etsi koko elämänsä ajan. Poikana hän on ikuisesti onnellinen ollessaan ”Isän luona” (Joh. 1:18). Jos olemme lähetystyöntekijöitä, niin syy siihen on ennen kaikkea se, että Jeesus on sanonut meille: ”Siinä minun Isäni kirkkaus tulee julki, että te tuotatte runsaasti hedelmää” (Joh. 15:8). Huolimatta siitä, vakuuttaako, kiinnostaako tai hyödyttääkö meitä enemmän tai vähemmän, huolimatta tahottomme, ymmärryksemme ja syidemme pienistä rajoitteista, me julistamme evankeliumia meitä rakastavan Isän suuremmaksi kunniaksi.

Kansana olemisen hengellinen ilo

268. Jumalan sana kutsuu meitä myös tunnistamaan, että olemme kansa: ”Ennen te ette olleet kansa, mutta nyt te olette Jumalan kansa” (1. Piet. 2:10). Ollaksemme aitoja evankeliumin julistajia meidän on kehitettävä myös hengellistä halua olla lähellä kansan elämää, kunnes ymmärrämme, että siinä itsessään on suuremman ilon lähde. Lähetystyö on intohimoa

Jeesuksen puolesta, mutta samalla myös intohimoa kansan puolesta. Kun seisomme ristiinnaulitun Jeesuksen edessä, ymmärrämme koko hänen rakkautensa, joka antaa meille arvokkuuden ja tukee meitä. Mutta samalla, ellemme ole sokeita, alamme huomata, että tuo Jeesuksen katse laajenee ja suuntautuu täynnä rakkautta ja palavuutta kohti koko hänen kansaansa. Siten ymmärrämme, että hän tahtoo käyttää meitä tullakseen yhä lähemmäs rakasta kansaansa. Hän ottaa meidät kansan keskeltä ja lähettää kansan luo niin, että ilman tätä kuulumista identiteettiämme ei voi ymmärtää.

269. Jeesus itse on tämän evankelioimismallin esikuva, joka tuo meidät kansan sydämeen. Kuinka hyvää meille tekee kään nähdä, että hän on lähellä kaikkia! Kun hän puhui jonkun kanssa, hän katsoi tätä silmiin tarkkaavasti ja rakastaen: ”Jeesus katsahti häneen ja rakasti häntä” (Mark. 10:21). Näemme hänet avoimena kohtaamiseen, kun hän lähestyy tien vieressä olevaa sokeaa (vrt. Mark. 10:46-52) ja kun hän syö ja juo syntisten kanssa (vrt. Mark. 2:16), välittämättä siitä, että häntä pidettäisiin syömärinä ja juomarina (vrt. Matt. 11:19). Näemme hänet lähestyttävänä, kun hän antaa prostituoidun voidella jalkansa (vrt. Luuk. 7:36-50) tai kun hän ottaa Nikodemoksen vastaan yöllä (vrt. Joh. 3:1-15). Jeesuksen itsensä antaminen ristillä ei ole mitään muuta kuin huipentuma siitä tavasta, jolla hän eli koko elämänsä. Tällaisen esikuvan innoittamana tahdomme olla täysin osa yhteiskuntaa, jakaa elämämme kaikkien kanssa, kuunnella heidän huoliaan, auttaa heitä tarpeissaan aineellisesti ja hengellisesti, iloita iloitsevien kanssa, itkeä itkevien kanssa ja ponnistella uuden maailman rakentamiseksi käsi kädessä toisten kanssa. Mutta emme tee tätä velvollisuutena tai uuvuttavana taakkana,

vaan henkilökohtaisena valintana, joka täyttää meidät ilolla ja antaa meille identiteettimme.

270. Joskus tunnemme kiusausta olla kristittyjä pysyen järkevällä etäisyydellä Herran haavoista. Mutta Jeesus tahtoo meidän koskettavan inhimillistä kurjuutta, hän tahtoo meidän koskettavan toisten kärsivää lihaa. Hän odottaa meidän lakkaavan etsimästä henkilökohtaisia tai yhteisöllisiä turvapaikkoja, jotka antavat meidän pysyä etäällä inhimillisen kärsimyksen ytimeistä, jotta suostuisimme todella kohtaamaan toisten ihmisten konkreettisen elämän ja tuntisimme hellyyden voiman. Kun niin teemme, elämästämme tulee ihmeellisellä tavalla monimutkaista, ja elämme intensiivisesti todeksi kansana olemisen kokemusta, kansaan kuulumisen kokemusta.

271. On totta, että suhteessamme maailmaan meitä kutsutaan kertomaan, mihin toivomme perustuu, mutta ei vihollisina, jotka heristävät sormeaan ja tuomitsevat. Meitä varoitetaan hyvin selvästi: "vastatkaa sävyisästi ja kunnioittavasti" (1. Piet. 3:16), ja "jos on mahdollista ja jos teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien kanssa" (Room. 12:18). Meitä kehoitetaan myös, että on pyrittävä voittamaan "paha hyvällä" (Room. 12:21), väsymättä "tekemään hyvää" (Gal. 6:9) ja teeskentelemättä olevamme parempia "pitämään kukin toista parempana kuin itseämme" (Fil. 2:3). Herran apostolit "olivat koko kansan suosiossa" (Ap.t. 2:47; vrt. 4:21, 33; 5:13). On selvää, että Jeesus Kristus ei halua meidän olevan ruhtinaita, jotka katsovat toisia halveksien, vaan kansan miehiä ja naisia. Tämä ei ole vain erään paavin mielipide tai yksi pastoraalinen valinta muiden joukossa. Jumalan sanan viittaukset ovat niin selviä, suoria ja ilmeisiä, että ne eivät tarvitse tulkintoja,

jotka poistavat niiden kehottavan voiman. Eläkäämme ne todeksi *"sine glossa"*, ilman kommentteja. Tällä tavalla koemme missionaarisen ilon jakaa elämämme Jumalan uskovan kansan kanssa, pyrkien sytyttämään tulen maailman sydämeen.

272. Rakkaus kansaa kohtaan on hengellinen voima, joka edistää täydellistä kohtaamista Jumalan kanssa, sillä se, joka ei rakasta veljeään, *"vaeltaa pimeässä"* (1. Joh. 2:11), *"pysyy kuoleman vallassa"* (1. Joh. 3:14) eikä *"ole oppinut tuntemaan Jumalaa"* (1. Joh. 4:8). Benedictus XVI on sanonut, että *"kääntyminen pois lähimmäisistä tekee sokeaksi myös Jumalaa kohtaan"*²⁰⁸ ja että rakkaus on lopulta ainoa valo, *"joka yhä uudelleen valaisee pimeän maailman ja antaa meille rohkeutta elämään ja toimintaan"*.²⁰⁹ Kun elämme toiseksi *"toisten lähestymisen mystiikkaa"* pyrkien etsimään heidän parastaan, sisimpämme laajenee ottamaan vastaan Herran kauneimmat lahjat. Joka kerran, kun kohtaamme toisen ihmisen rakkauksessa, meidän on mahdollista oppia jotakin uutta Jumalasta. Joka kerran, kun avaamme silmämme tunteaksemme toisen, uskomme saa enemmän valoa tuntea Jumalan. Tämän seurauksena emme voi olla olematta lähetystyöntekijöitä, jos tahdomme kasvaa hengellisessä elämässä. Evankeliumin julistamisen tehtävä rikastuttaa mieltä ja sydäntä, avaa meille hengellisiä näköaloja, tekee meidät herkemmiksi tunnistamaan Hengen toiminnan ja saa meidät lähtemään rajoitetuista hengellisistä suunnitelmistamme. Samalla täysin työlleen omistautunut lähetystyöntekijä kokee ilon olla ylitsevuotava ja toisia virkistävä lähde. Vain se, joka on onnellinen etsiesään lähimmäistensä hyvää, se, joka tahtoo toisten onnelli-

208 Benedictus XVI, kiertokirje *Deus caritas est* (25. joulukuuta 2005), 16: AAS 98 (2006), 230.

209 *Ibid.*, 39: AAS 98 (2006), 250.

suutta, voi olla lähetystyöntekijä. Tämä sydämen avoimuus on onnellisuuden lähde, sillä "autuaampi on antaa kuin ottaa" (Ap.t. 20:35). Ei voi elää paremmin pakenemalla toisia, kätkeytymällä, kieltäytymällä jakamasta, vastustamalla antamista, sulkeutumalla mukavuuteensa. Tämä ei ole mitään muuta kuin hidas itsemurha.

273. Lähetystehtäväni kansan sydämessä ei ole vain osa elämäni tai koriste, jonka voin riisua pois, lisäke tai yksi elämän monista vaiheista. Se on jotakin, jota en voi juuria pois itsestäni, ellen tahdo tuhota itseäni. Minä olen lähetystehtävä täällä maan päällä, siksi olen tässä maailmassa. Meidän on tunnistettava itsemme merkityksi tuon lähetystehtävän tulla, jotta valaisemme, siunaamme, elävöitämme, nostamme ylös, parannamme ja vapautamme. Siinä paljastuu, kuka on todella hengessään sairaanhoitaja, hengessään opettaja, hengessään poliitikko, kuka on syvällä sisimmässään päättänyt olla toisten kanssa ja toisia varten. Kuitenkin jos erotamme yhteen osaan velvollisuutemme ja toiseen osaan yksityiselämämme, kaikki muuttuu harmaaksi ja jatkuvasti etsimme tunnustusta tai puolustamme vaatimuksiamme. Lakkaamme olemasta kansa.

274. Jakaaksemme elämämme kansan kanssa ja antaaksemme itsemme auliisti meidän on ymmärrettävä myös se, että jokainen ihminen on omistautumisemme arvoinen. Ei ulkonäkönsä, kykyjensä, kielenkäyttönsä, ajattelunsa tai minkään meille tarjoamansa tyydytyksen vuoksi, vaan koska hän on Jumalan tekoa, hänen luotunsa. Jumala on luonut hänet kuvakseen ja hän heijastaa jotakin Jumalan kunniasta. Jokainen ihminen on Herran äärettömän hellyyden kohde, ja Herra itse asuu hänen elämässään. Jeesus Kristus on antanut kalliin

verensä ristillä tämän ihmisen vuoksi. Kaikesta näennäisestä huolimatta jokainen ihminen on äärettömän pyhä ja ansaitsee kiintymyksemme ja omistautumisemme. Sen vuoksi se, että onnistun auttamaan yhtäkin ihmistä elämään paremmin on jo riittävä oikeutus elämäni antamiselle. On kaunista olla uskova Jumalan kansa. Saavutamme täyteyden kun murramme muurit ja sydämemme täyttyy kasvoista ja nimistä!

Ylösnoukseen Kristuksen ja hänen Henkensä salattu toiminta

275. Toisessa luvussa mietiskelimme sitä syvällisen hengellisyyspuutetta, joka muuttuu pessimismiksi, kohtalonuskoksi ja epäluottamukseksi. Jotkut ihmiset eivät omistaudu lähetystyöhön, koska he uskovat, ettei mikään voi muuttua, ja siksi vaivannäkö on turhaa. He ajattelevat näin: "Miksi jättäisin mukavuuteni ja mielihyväni, jos en näe mitään tärkeitä tuloksia?" Tällaisella ajattelutavalla on mahdotonta olla lähetystyöntekijä. Tämä asenne on pelkästään pahantahtoinen tekosyy pysyä sulkeutuneena mukavuuteen, laiskuuteen, tyytymättömyyden masennukseen ja itsekkääseen tyhjyyteen. On kyse itseään tuhoavasta asenteesta, koska "ihminen ei voi elää ilman toivoa: merkityksettömyyteen tuomittuna hänen elämästään tulisi kestävämpi".²¹⁰ Jos ajattelemme, että asiat eivät muutu, muistakaamme, että Jeesus Kristus on voittanut synnin ja kuoleman ja hän on täynnä voimaa. Jeesus Kristus elää todella. Muuten, "ellei Kristusta ole herätetty, silloin meidän julistuksemme on turhaa" (1. Kor. 15:14). Evankeliumi kertoo meille, että kun ensimmäiset opetuslapset lähtivät julistamaan, "Herra toimi heidän kanssaan ja vahvisti sanan" (Mark. 16:20). Näin tapahtuu nykyäänkin. Meitä kutsutaan

210 Piispainsynodin erityisistunto Eurooppaa varten, päätösviesti, 1: L'Osservatore Romano (23. lokakuuta 1999), 5.

löytämään ja kokemaan se. Ylösnoussut ja kirkastettu Kristus on syvä toivomme lähde, eikä meiltä puutu hänen apuaan täyttääksemme hänen meille uskomansa tehtävän.

276. Hänen ylösousemuksensa ei ole menneisyyteen kuuluva asia; se sisältää elämänvoiman, joka on lävistänyt maailman. Siellä, missä kaikki näyttää kuolleelta, alkaa joka puolelta ilmestyä ylösousemuksen versoja. Se on voima, jonka kaltaista ei ole. On totta, että monta kertaa näyttää, ettei Jumalaa ole: näemme epäoikeudenmukaisuutta, pahuutta, välinpitämättömyyttä ja raakuutta, jotka eivät vähene. Mutta on samoin varmaa, että pimeyden keskellä alkaa aina syntyä jotakin uutta, joka ennemmin tai myöhemmin kantaa hedelmää. Hävitetylle pellolle palaa jälleen elämä, itsepintaisesti ja voittamattomasti. Monia pahoja asioita tapahtuu, mutta hyvä pyrkii aina uudestaan versomaan ja laajenemaan. Joka päivä maailmassa syntyy kauneutta, joka nousee muuttuneena historian myrskyistä. Arvot pyrkivät aina ilmestymään uusissa muodoissa, ja todellakin ihminen syntyy monta kertaa uudestaan tilanteista, jotka näyttivät peruuttamattomilta. Tämä on ylösousemuksen voima, ja jokainen evankeliumin julistaja on tämän voiman välikappale.

277. Jatkuvasti ilmenee myös uusia vaikeuksia, kokemuksia epäonnistumisesta, inhimillisestä pikkumaisuudesta, joka saa paljon pahaan aikaan. Kaikki tiedämme kokemuksesta, että joskus tehtävä ei anna toivomaamme tyydytystä, hedelmiä on vähän, muutokset ovat hitaita ja meillä on kiusaus väsyä. Ei kuitenkaan ole sama asia, jos joku hetkeksi väsymyksestä laskee kätensä, kuin jos joku laskee kätensä lopullisesti kroonisen tyytymättömyyden, sielun kuihduttavan hengellisen laiskuuden hallitsemana. Voi käydä niin, että sydän vä-

syy taistelemaan, koska se lopulta etsii itseään urapyrkimyksissään janoten tunnustusta, ylistystä, palkkioita ja asemaa. Tällöin ihminen ei laske käsiään, mutta hänellä ei ole enää sisua, ylönousemus puuttuu. Näin evankeliumi, maailman kaunein sanoma, hautautuu monien tekosyiden alle.

278. Usko merkitsee myös uskomista Jumalaan, uskomista, että hän todella rakastaa meitä, että hän elää, että hän kykenee toimimaan salatulla tavalla, että hän ei hylkää meitä, että hän saa voimallaan ja äärettömällä luovuudellaan pahasta aikaan hyvää. Se merkitsee uskomista, että hän etenee voittoa historiallisesti ja "kutsutut, valitut ja uskolliset" hänen kanssaan (Ilm. 17:14). Uskomme evankeliumiin, joka sanoo, että Jumalan valtakunta on jo läsnä maailmassa ja kehittyy siellä täällä eri tavoin: se on kuin pieni siemen, josta voi tulla suuri puu (vrt. Matt. 13:31-32), kuin pieni määrä hapatetta, joka hapattaa koko taikinan (vrt. Matt. 13:33), ja kuin hyvä siemen, joka kasvaa rikkaviljan keskellä (vrt. Matt. 13:24-30). Se voi aina yllättää meidät mieluisasti. Se on läsnä, tulee uudestaan ja taistelee kukoistaakseen uudestaan. Kristuksen ylönousemus tuottaa kaikkialla tämän uuden maailman versoja. Vaikka ne leikataankin, ne versovat uudestaan, koska Herran ylönousemus on jo lävistänyt tämän historian salatun kudoksen, koska Jeesus ei ole noussut kuolleista turhaan. Älkäämme jääkö syrjään tästä elävän toivon tiestä!

279. Koska emme aina näe näitä versoja, tarvitsemme sisäistä varmuutta eli vakaumusta, että Jumala voi toimia missä tahansa olosuhteissa, myös näennäisten epäonnistumisten keskellä, koska "tämä aarre on meillä saviastioissa» (2. Kor. 4:7). Tämä varmuus on sitä, mitä kutsutaan "salaisuuden taikaksi". Se on tietämistä varmasti, että se, joka antaa itsensä

Jumalalle rakkaudesta, tuottaa varmasti hedelmää (vrt. Joh. 15:5). Tämä hedelmällisyys on usein näkymätöntä, käsittämätöntä, sitä ei voida mitata. Joku on hyvin tietoinen siitä, että hänen elämänsä kantaa hedelmää, mutta hän ei väitä tietävänsä kuinka, missä tai milloin. Hän on varma, ettei mikään hänen rakkaudessa tekemistään töistä eikä mikään hänen huolenpitonsa toisista mene hukkaan. Mikään rakkautenko Jumalan vuoksi, mikään antelias vaivannäkö tai mikään tuskallinen kärsiminen ei mene hukkaan. Kaikki tämä kiertää kautta maailman kuin elämänvoima. Joskus meistä näyttää, ettemme ponnistuksillamme saaneet aikaan mitään, mutta lähetystyö ei ole liike- tai yritystoimintaa eikä edes humanitääristä työtä. Se ei ole näytös, jossa laskettaisiin, kuinka monta ihmistä siihen osallistui mainontamme vuoksi. Se on jotakin paljon syvällisempää, mitä mikään mittausyritys ei tavoita. Ehkä Herra käyttää meidän ponnistustamme vuodattaakseen siunauksiaan jossakin toisessa maailman paikassa, jonne emme koskaan mene. Pyhä Henki toimii niin kuin tahtoo, milloin tahtoo ja missä tahtoo. Me annamme itsemme omistautuen, mutta vaatimatta saada näyttäviä tuloksia. Tiedämme vain, että itsemme antaminen on välttämätöntä. Oppikaamme lepäämään Isän hellillä käsivarsilla, kun omistaudumme luovasti ja auliisti. Menkäämme eteenpäin, antakaamme kaikkemme, mutta antakaamme hänen tehdä ponnistuksemme hedelmälliseksi, niin kuin hän hyväksi näkee.

280. Säilyttääksemme lähetysinnon palavana tarvitsemme päättäväistä luottamusta Pyhään Henkeen, koska hän "auttaa meitä, jotka olemme heikkoja" (Room. 8:26). Mutta tätä luottamusta on ravittava, ja siksi meidän on jatkuvasti huudettava häntä avuksi. Hän voi parantaa meidät kaikesta, mikä heikentää lähetysponnistuksiamme. On totta, että tämä luot-

tamus näkymättömään voi saada meidät lähes tuntemaan huimausta: se on kuin hyppäämistä mereen, jossa emme tiedä mitä kohtaamme. Olen itse kokenut tämän monta kertaa. Kuitenkaan ei ole olemassa suurempaa vapautta kuin se, että antaa Hengen kantaa itseään, luopuu laskemasta ja kontrolloimasta kaikkea ja antaa hänen valaista, ohjata, suunnata ja innoittaa meitä siihen, mitä hän tahtoo. Hän tietää hyvin, mitä tarvitaan jokaisena aikana ja hetkenä. Tämä on salattua hedelmällisyyttä!

Esirukouksen missionaarinen voima

281. On olemassa rukouksen muoto, joka erityisesti innoittaa meitä antautumaan evankelioimistyöhön ja etsimään toisten hyvää: esirukous. Tarkastelkaamme hetken suuren evankeliuminjulistajan, pyhän Paavalin, sisäistä elämää nähdäksemme, millaista hänen rukouksensa oli. Tuo rukous oli täynnä ihmisiä: "aina kun rukoilen teidän kaikkien puolesta, iloitsen... sillä te olette minun sydämessäni" (Fil. 1:4, 7). Näin ymmärrämme, että esirukous ei erota meitä todellisesta mietiskelystä, koska sellainen mietiskely, jossa toiset suljetaan ulos, on huijausta.

282. Tämä asenne muuttuu myös kiitokseksi Jumalalle toisten vuoksi: "Ensiksi kiitän Jeesuksen Kristuksen kautta Jumalaani teistä kaikista" (Room. 1:8). On kyse jatkuvasta kiitoksesta: "Minä kiitän aina teidän tähtenne Jumalaani siitä armosta, joka teille on annettu Kristuksessa Jeesuksessa" (1. Kor. 1:4); "kiitän Jumalaani aina kun muistan teitä" (Fil. 1:3). Ei ole kyse epäuskoisesta, kielteisestä ja toivottomasta katseesta vaan hengellisestä, syvästi uskovasta katseesta, joka tunnistaa, mitä itse Jumala vaikuttaa heissä. Samaan aikaan

kyse on kiitollisuudesta, joka kumpuaa toiset todella huomioivasta sydäimestä. Tällä tavalla evankeliumin julistaja on rukoiltuaan sydämeltään anteliaampi ja vapautunut itseensä eristäytymisestä. Hän tahtoo tehdä hyvää ja jakaa elämänsä toisten kanssa.

283. Suuret Jumalan miehet ja naiset ovat olleet suuria esirukoilijoita. Esirukous on kuin ”hapate” Kolminaisuuden sylissä. Se on keino tunkeutua Isän luo ja löytää uusia ulottuvuuksia, jotka valaisevat ja muuttavat konkreettisia tilanteita. Voimme sanoa, että Jumalan sydän liikuttuu esirukouksesta, mutta todellisuudessa hän ennakoi meitä aina. Se, mitä voimme esirukouksellamme tehdä on, että hänen voimansa, rakkautensa ja uskollisuutensa tulevat selvemmin ilmi kansan keskuudessa.

II Maria, evankelioimisen äiti

284. Pyhän Hengen kanssa kansan keskellä on aina Maria. Hän kokosi opetuslapset huutaakseen Henkeä avuksi (Ap.t. 1:14), ja näin helluntain missionaarinen laajeneminen tuli mahdolliseksi. Hän on evankelioivan kirkon äiti, ja ilman häntä emme täysin pysty ymmärtämään uuden evankelioimisen henkeä.

Jeesuksen lahja kansalleen

285. Kun Kristus kärsi ristillä omassa lihassaan maailman synnin ja jumalallisen laupeuden dramaattisen kohtaamisen, hän sai nähdä ristinsä juurella äitinsä ja ystävänsä lohduttavan läsnäolon. Tuolla ratkaisevalla hetkellä, ennen kuin hän

sanoi, että Isän hänelle uskoma tehtävä oli täytetty, Jeesus sanoi Marialle: "Nainen, tämä on poikasi!" Sitten hän sanoi rakkaalle ystävälleen: "Tämä on äitisi!" (Joh. 19:26-27). Nämä Jeesuksen sanat kuoleman kynnyksellä eivät ensi sijassa ilmaise myötätuntoista huolenpitoa hänen äidistään, vaan ne ovat ilmoituksen sanoja, jotka tuovat ilmi erityisen pelastavan tehtävän salaisuuden. Jeesus jätti äitinsä meille äidiksi. Vasta tämän jälkeen Jeesus saattoi tuntea, että "kaikki oli täytetty" (Joh. 19:28). Ristin juurella, uuden luomisen korkeimpana hetkenä Kristus johtaa meidät Marian luo. Hän johtaa meidät Marian luo, koska ei halua meidän vaeltavan ilman äitiä, ja kansa lukee tässä äidillisessä kuvassa kaikki evankeliumin salaisuudet. Herra ei tahdo kirkoltaan puuttuvan naisellista kuvaa. Maria, joka synnytti hänet niin suurella uskolla, saattaa myös "muuta lapsiaan ... niitä, jotka ovat uskollisia Jumalan käskyille ja Jeesuksen todistukselle" (Ilm. 12:17). Läheinen yhteys Marian, kirkon ja jokaisen uskovan välillä, jotka kaikki eri tavoin synnyttävät Kristuksen, on suurenmoisesti ilmaistu autuaan Isac Stellalaisen sanoissa: "Jumalan inspiroimissa kirjoituksissa se, mitä yleisesti sanotaan kirkosta, joka on neitsyt ja äiti, sanotaan erityisesti Neitsyt Mariasta ... Samoin voidaan sanoa, että jokainen uskova sielu on Jumalan Sanan morsian, Kristuksen äiti, tytär ja sisar, neitsyt ja hedelmällinen äiti ... Kristus pysyi yhdeksän kuukautta Marian kohdussa, hän pysyy kirkon uskon tabernaakkelissa aikojen täyttymiseen asti, ja hän pysyy uskovan sielun tiedossa ja rakkaudessa iankaikkisesta iankaikkiseen."²¹¹

286. Maria on se, joka osaa muuttaa eläinten luolan Jeesuksen kodiksi muutamalla köyhällä kapallolla ja valtavalla määrällä

211 Isac Stellalainen, Sermo 51: PL 194, 1863,1865.

hellyyttä. Hän on Isän pieni palvelijatar, joka ylistää suures-
ti iloiten. Hän on ystävä, joka huolehtii, ettei elämästämme
puutu viiniä. Hänen sydämensä lävisti miekka, hän ymmär-
tää kaikki kärsimykset. Kaikkien äitinä hän on toivon merkki
kansoille, jotka kärsivät synnytystuskissa, kunnes oikeuden-
mukaisuus versoo. Hän on lähetystyöntekijä, joka lähestyy
meitä saattaakseen meitä elämässämme, avaten äidillisellä
kiintymyksellään sydämet uskolle. Todellisen äidin tavoin hän
kulkee kanssamme, taistelee rinnallamme ja lakkaamatta ym-
päroi meidät Jumalan rakkauden läheisyydellä. Erilaisten ma-
riaanisten hartauksien kautta, jotka yleensä liittyvät pyhäkköi-
hin, hän jakaa jokaisen evankeliumin vastaanottaneen kansan
kohtalot ja tulee osaksi sen historiallista identiteettiä. Monet
kristityt vanhemmat pyytävät lapsilleen kastetta mariaanis-
sa pyhäkössä osoittaen näin uskoa Marian äidilliseen toimin-
taan, joka synnyttää uusia lapsia Jumalalle. Juuri siellä, pyhä-
köissä, voidaan nähdä, kuinka Maria kokoaa yhteen lapsensa,
jotka suurella vaivalla lähtevät pyhiinvaellukselle nähdäkseen
hänet ja antaakseen hänen katsoa heitä. Siellä he löytävät Ju-
malan voiman kestääkseen elämän kärsimykset ja väsymyk-
set. Kuten pyhälle Juan Diegolle, Maria tarjoaa heille äidillisen
lohdutuksensa hyväilyn ja sanoo heille: "Älköön sydämesi
olko levoton ... enkö täällä ole minä, joka olen äitisi?"²¹²

Uuden evankelioimisen tähti

287. Pyydämme elävän evankeliumin äitiä rukoilemaan, jotta
koko kirkollinen yhteisö ottaisi vastaan tämän kutsun evan-
kelioimisen uuteen vaiheeseen. Hän on uskon nainen, joka
vaelttaa uskossa,²¹³ ja "hänen poikkeuksellinen uskon py-

212 Nican Mopohua, 118-119.

213 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gen-
tium Kirkosta, luku VIII, 52-69.

hiinvaelluksensa on kirkolle jatkuva viittauskohta”.²¹⁴ Hän antoi Hengen johdattaa itseään uskon vaelluksen kautta kohti palvelemisen ja hedelmällisyyden päämäärää. Me kiinnitämme tänään katseemme häneen, jotta hän auttaisi meitä julistamaan kaikille pelastuksen sanomaa ja jotta uusista opetuslapsista tulisi ahkeria evankeliumin julistajia.²¹⁵ Tällä evankelioimisen pyhiinvaelluksella ei puutu kuivuuden, kätkeytymisen ja vaivannäön kausia, kuten Maria koki Nasaretin vuosina Jeesuksen kasvaessa: ”Tämä on evankeliumin eli hyvän, suloisen sanoman alku. Ei kuitenkaan ole vaikea nähdä tässä alussa erityistä sydämen vaivaa, joka liittyi tietynlaiseen ’uskon yöhön’ – käyttäkseni pyhän Ristin Johanneksen sanoja –, lähes ’verhoon’, jonka kautta on tultava näkymättömän luo ja eletävä salaisuuden lähellä. Ja tämä on se tapa, jolla Maria monia vuosia pysyi Poikansa salaisuuden lähellä ja edistyi uskon vaelluksellaan.”²¹⁶

288. Kirkon evankelioimistyö on ”tyyliltään” mariaanista. Joka kerran kun katsomme Mariaan, palaamme uskomaan hellyyden ja kiintymyksen vallankumoukselliseen voimaan. Hänestä näemme, että nöyryys ja hellyys eivät ole heikkojen vaan vahvojen hyveitä, niiden, joiden ei tarvitse kohdella toisia huonosti tunteakseen itsensä tärkeiksi. Mariaa katsoessamme ymmärrämme, että hän, joka ylisti Jumalaa, joka ”on syössyt vallanpitäjät valtaistuimeltaan” ja ”lähettänyt rikkaat tyhjin käsin pois” (Luuk. 1:52, 53), samalla varmistaa, että pyrkimyksessämme oikeudenmukaisuuteen on kotoista lämpöä. Hän myös huolellisesti ”kätki sydämeensä kaiken, mitä

214 Johannes Paavali II, kiertokirje Redemptoris Mater (25. maaliskuuta 1987), 6: AAS 79 (1987), 366.

215 Vrt. Propositio 58.

216 Johannes Paavali II, kiertokirje Redemptoris Mater (25. maaliskuuta 1987), 17: AAS 79 (1987), 381.

oli tapahtunut, ja tutkisteli sitä” (Luuk. 2:19). Maria tunnistaa Jumalan Hengen jäljet sekä suurissa että huomaamattomilta vaikuttavissa tapahtumissa. Hän mietiskelee Jumalan salaisuutta maailmassa, historiassa ja meidän kaikkien jokapäiväisessä elämässä. Hän on rukoileva ja työteliäs Nasaretin nainen ja samalla huolehtiva Valtiattaremmen, joka lähtee kylästään ”kiiruhtaan” auttamaan toisia (Luuk. 1:39). Tämä oikeudenmukaisuuden ja hellyyden, mietiskelyn ja toisia kohti kulkemisen vuorovaikutus tekee Mariasta kirkon evankelioimistyön esikuvan. Pyytäkäämme hänen äidillistä esirukousta, jotta kirkosta tulisi koti monille, äiti kaikille kansoille, ja uuden maailman syntyminen tulisi mahdolliseksi. Ylösnoussut sanoo meille voimallaan, joka täyttää meidät valtavalla luottamuksella ja lujalla toivolla: ”Uudeksi minä teen kaiken” (Ilm. 21:5). Kulkekaamme Marian kanssa luottavasti kohti tätä lupausta sanoen hänelle:

*Maria, Neitsytäiti,
sinä joka Hengen voimasta otit vastaan elämän Sanan nöyrän
uskosi syvällisyydellä, kokonaan omistautuen Iankaikkiselle,
auta meitäkin vastaamaan ”kyllä” kutsuun julistaa Jeesuksen
hyvää sanomaa, joka on tärkeämpi kuin koskaan.*

*Sinä toit Kristuksen läsnäolon täyttämänä ilon Johannes
Kastajalle, sait hänet hypähtämään ilosta äitinsä kohdussa.
Sinä ylistit riemuiten Herran suuria tekoja. Sinä pysyit
lujana ristin edessä horjumatta uskoen, sait ylösnousemuksen
ilontäyteisen lohdutuksen, kokosit opetuslapset Pyhän Hengen
odotuksessa, jotta syntyisi evankeliumia julistava kirkko.*

*Pyydä meille nyt uutta ylösnousseiden intoa viedä kaikille
ilosanoma elämästä, joka voittaa kuoleman. Anna meille pyhää
rohkeutta etsiä uusia teitä, jotta katoamattoman kauneuden
lahja saavuttaisi kaikki.*

*Sinä, kuunteleva ja mietiskelevä Neitsyt,
rakkauden äiti, iankaikkisten häiden morsian,
rukoile kirkon puolesta, jonka puhtain esikuvaa sinä olet,
jotta se ei koskaan sulkeutuisi eikä pysähtyisi innossaan
rakentaa Jumalan valtakuntaa.*

*Uuden evankelioimisen tähti, auta meitä antamaan loistava
todistus yhteydestä, palvelemisesta, palavasta ja jalomielisestä
uskosta, oikeudenmukaisuudesta ja rakkaudesta köyhiä
kohtaan, jotta evankeliumin ilo saapuisi maan ääriin saakka
eikä yksikään syrjäseutu jäisi vaille sen valoa.*

*Elävän evankeliumin äiti, ilon lähde pienille, rukoile
puolestamme. Amen. Halleluja.*

Roomassa pyhän Pietarin luona Uskon vuoden päättyessä
Kristuksen, kaikkeuden kuninkaan juhlapyhänä
24. marraskuuta 2013, paaviuteni ensimmäisenä vuonna.

Franciscus

